

LEARNING
MUSEUM

GENBESØGT

Kolofon

Titel

Learning Museum Genbesøgt

Forfattere

Henrik Zipsane, Tine Fristrup, Maria Domeij Lundborg
og Sara Grut

Udgiver

HistorieLab:
Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling

URL

<http://historielab.dk/projekter/learning-museum-genbesoegt/>

Udgivelsesår

2017 (februar)

ISBN

978-87-93587-00-7

Organisation

NCK: Nordiskt Centrum för Kulturarvspedagogik har i perioden september 2015 – december 2016 gennemført undersøgelsen rekvireret af HistorieLab: Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

NCK bærer det fulde ansvar for rapportens indhold.

Rapporten er udarbejdet af forskere tilknyttet NCK: Henrik Zipsane (projektleder), Tine Fristrup (gæsteforsker fra DPU, Aarhus Universitet), Maria Domeij Lundborg og Sara Grut.

<http://nckultur.org>

Indhold

Sammenfatning	5
Hovedresultater fra undersøgelsen: fem fokuseringer.....	6
Indledning	9
Learning Museum	9
Learning Museum genbesøgt	12
Fra projekt til koncept	12
Genbesøgets teoretiske perspektiv	13
Den integrerede implementeringsmodel	13
Folkeskolereformen 2013	15
Folkeskoleloven	15
Ideen om den åbne skole	17
Fokus på elevens læring i læringsmålstyret undervisning	17
Åben Skole og kulturinstitutionerne	17
Fokus på lokalsamfundets ressourcer	18
Læreruddannelsesloven	19
Praktikkens organisering på læreruddannelserne	19
Studieordninger på læreruddannelsen – Praktik I, II og III	20
Praktik II på UCSJ	22
Praktik eller praksistilknytning?	23
Museumsloven	23
Det bagudrettede blik: 1958-lovene	25
Det tværinstitutionelle samarbejde	26
Mellem engagement og formalisering	26
Myndighedsniveau	28
Tre ministerier og styrelser	28
Styrelsen for Videregående Uddannelser	29
Institutionsniveau	31
To institutioner og organiseringer	31
Fra seminarium over CVU til University College	31
Fra enkeltstående museum til sammenlægning af museer	31
Konceptualisering af Learning Museum	33
Politikimplementering	33
Politikdesign	34
LM-modellen som politikdesign	35

Implementeringsanalyse - del 1	36
Museerne.....	36
Kapacitet	36
Commitment	36
Signalering.....	36
Læreruddannelsen	36
Kapacitet	36
Commitment	37
Signalering.....	37
Implementeringsanalyse - del 2	38
Skoletjenesten, netværket og videntret.....	38
Skoletjenesten på Sjælland	38
Nationalt Netværk af Skoletjenester	39
Kapacitet.....	40
Commitment	41
Signalering.....	41
Nationalt Videntcenter for Historie- og Kulturarvsformidling	42
Kapacitet	42
Commitment	42
Signalering	42
To nationale aktørers placering i feltet	43
Museernes skoletjenester	43
Samarbejde mellem netværk og videntcenter	43
Udsyn til Europa og Norden	45
Referencer	48
Samtaler.....	51
E-mails	52
Bilag	53
Nr. 1.....	53
Nr. 2.....	54

Sammenfatning

Hvordan kan LM-modellens fokus på det tværinstitutionelle samarbejde mellem skole, læreruddannelse og museum anskues som en kapacitetsopbyggende strategi i forbindelse med implementeringen af folkeskolereformen?

Dette undersøgelsesspørgsmål udgør det centrale omdrejningspunkt i nærværende undersøgelse, som NCK – Nordiskt Centrum för Kulturarvpedagogik¹ har gennemført i perioden september 2015 – december 2016. Undersøgelsen er rekvireret af Historielab: Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling, men rapportens indhold bærer NCK det fulde ansvar for. Rapporten er udarbejdet af forskere tilknyttet NCK: Henrik Zipsane (projektleder), Tine Frstrup (gæsteforsker fra DPU, Aarhus Universitet), Maria Domeij Lundborg og Sara Grut.

Undersøgelsens baggrund skal først og fremmest findes i projektet 'Learning Museum' som i perioden 2011-2013 etablerede et samarbejde mellem læreruddannelser og museer i hele Danmark. Det var resultaterne fra dette projekt, som igangsatte nærværende undersøgelse eftersom ændringer af læreruddannelsen (fra LU07 til LU13) i forbindelse med folkeskolereformen i 2013 faldt sammen med afslutningen på Learning Museum projektet. Folkeskolereformen² og dermed aftaleteksten³ blev således baggrundstæppe for rapporteringen af erfaringerne fra Learning Museum med henblik på at konceptualisere projektet i *Learning Museum-modellen*:

*Learning Museum-modellen er et eksempel på, hvordan man kan imødekomme og styrke tværinstitutionelle samarbejder. Modellen viser, hvordan vi har arbejdet med at knytte læreruddannelser, museer og skoler sammen: **For at nå vores mål, nemlig at optimere grundskolernes brug af museerne.** [...] Modellen kan bruges meget fleksibelt til at knytte flere og forskellige institutioner, aktører og fagligheder sammen. Hvor de personer, der binder institutionerne sammen – det brugerinddragende led – kan være den enkelte elev, førskolebarnet, familien, den professionelle lærer, den unge m.fl. Institutionerne kan byttes ud med andre uddannelsesinstitutioner, men også klubber, biblioteker, gallerier, foreninger, kunstnersammenslutninger m.fl.* (Seligmann 2014, s. 8-9 – vores markering med fed).

Målet med Learning Museum-modellen (herefter LM-modellen) er således at optimere grundskolernes brug af museerne

ved at udvikle de lærerstuderendes kompetencer i retning af at kunne udvikle læremidler til brug på museerne. Hermed sikres undervisningsmaterialets didaktiske (lærerfaglige) grundlag, så andre lærere ligeledes kan anvende materialet i forbindelse med deres besøg på museet. Samarbejdet mellem lærerstuderende og museumsformidlere knyttes an i en gensidighed, hvor den lærerstuderende kvalitetssikrer læremidlerne i en lærerfaglig didaktisk praksis, og museumsformidlerne bidrager med viden inden for historie- og kulturarv med henblik på at løfte fagligheden inden for bl.a. faget historie. På den måde øger den lærerstuderende sin fagfaglige viden om f.eks. historie, og museumsformidleren får didaktiseret sin historiske viden med henblik på at udvikle undervisnings- og læringsforløb, som kan understøtte folkeskolereformens implementering af den åbne skole⁴.

Med LM-modellen kan man således implementere reformens idé om Åben Skole og samtidig have et særligt fokus på udviklingen af undervisningen inden for f.eks. faget historie⁵, ved at opbygge en kapacitet hos de kommende lærere igennem læreruddannelsens tilegnelse af viden, færdigheder og kompetencer inden for rammerne af et tværinstitutionelt samarbejde baseret på erfaringerne fra Learning Museums 'praksis fællesskaber' (Seligmann 2014, s. 10-11). Men også på museerne kan man gennem LM-modellen opbygge en kapacitet blandt museumsformidlerne, der således får mulighed for at tilpasse deres arbejde med museernes udstillinger til skolernes behov.

Da Learning Museum blev afsluttet som projekt, var folkeskolereformen netop blevet vedtaget⁶ med ikrafttrædelse august 2014. I tilknytning til reformen blev også læreruddannelsens lovgrundlag ændret fra den tidligere læreruddannelseslov fra 2007 (LU07) til en ny læreruddannelseslov fra 2013 (LU13). Dét, som 'praksismanualen' (Seligmann 2014) fra Learning Museum ikke fik med, var spørgsmålet om, hvordan ændringerne af læreruddannelsesloven ville påvirke erfaringerne fra Learning Museum, hvor særligt dét, fra den tidligere læreruddannelseslov (LU07) - at kunne komme i praktik i andre skoleformer, muliggjorde de praktikforløb på museerne, som udfoldes i praksismanualen på baggrund af erfaringerne fra projektet. Med den nye læreruddannelseslov (LU13) ændrede

1 <http://nckultur.org>

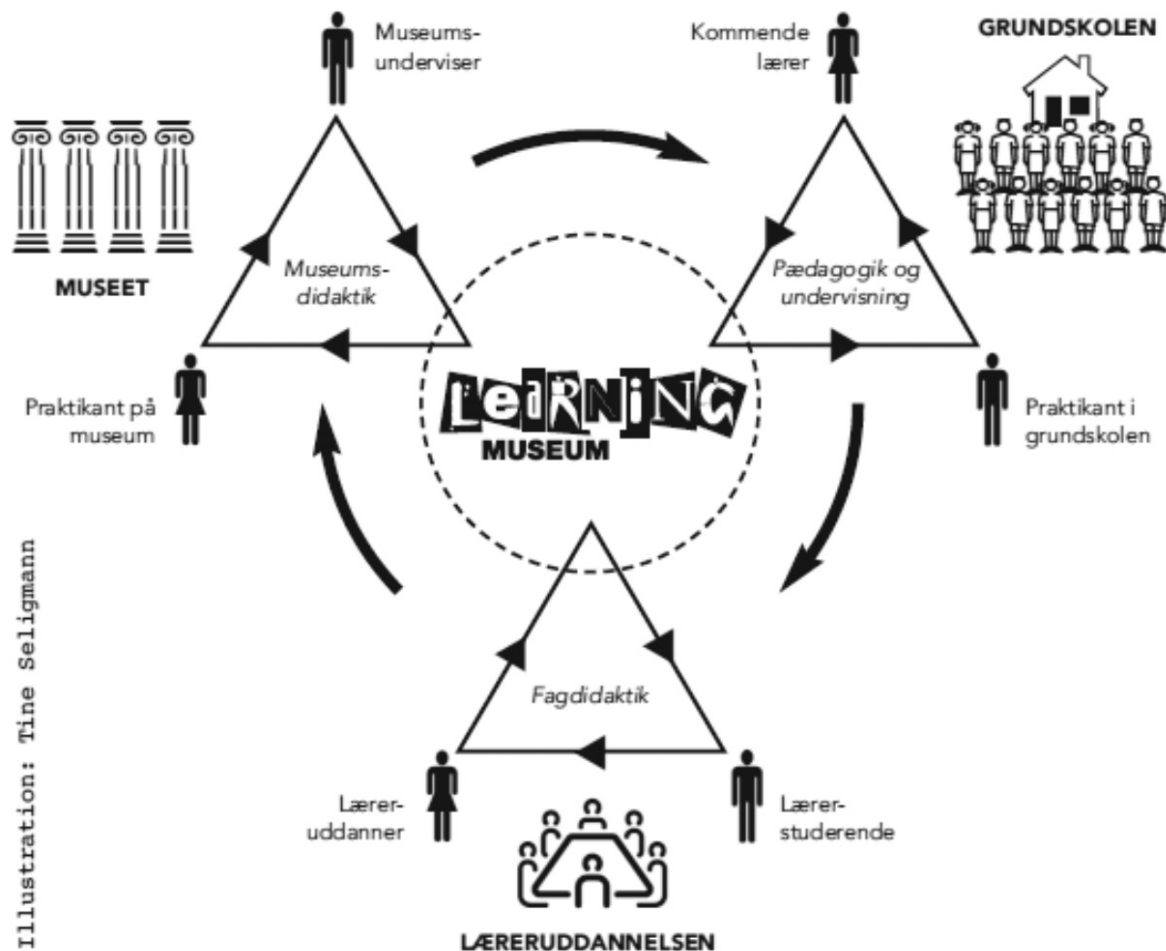
2 <http://www.folkeskolen.dk/531162/ny-folkeskolereform-virker-fra-august-2014>

3 http://www.altinget.dk/misc/130607_Endelig%20aftaletekst.pdf: Aftale mellem regeringen (Socialdemokraterne, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti), Venstre og Dansk Folkeparti om et fagligt løft af folkeskolen (7. juni 2013).

4 *Skolens samarbejde med kulturlivet kan eksempelvis være med museer, kunsthaller, scenekunstinstitutioner, biblioteker og orkestre i lokalområdet, eventuelt ved at skolen kan anvende skoletjenestens undervisningstilbud. Skoletjenesterne udvikler, tilrettelægger og gennemfører i samarbejde med kulturinstitutioner undervisningstilbud med det mål at udnytte den pædagogiske værdi, der er i kulturinstitutionernes særlige læringsrum.* (UVM 2013, s. 2) www.skole-foraeldre.dk/file/2926/download?token=zF1P0sZ0

5 I henhold til den politiske aftaletekst (7. juni 2013) punkterne: 2.5 Den åbne skole og 2.6 Fokus på udvikling af undervisningen. http://www.altinget.dk/misc/130607_Endelig%20aftaletekst.pdf

6 Ibid.

Figur 1: LM-modellen: Det tværinstitutionelle samarbejde (Seligmann 2014, s. 8)

forholdene vedrørende praktik sig radikalt, og spørgsmålene i forhold til erfaringerne fra Learning Museum udgjorde således en direkte anledning til at se nærmere på, hvordan forudsætningerne for samarbejdet mellem læreruddannelsen og museerne havde ændret sig i forlængelse af LU13, og ikke mindst den omfattende reformering af folkeskolen med et særligt fokus på 'den åbne skole' og 'udviklingen af undervisningen'⁷.

Hovedresultater fra undersøgelsen: fem fokuseringer

1. I forbindelse med folkeskolereformens 'politikformulering' er ideen om Åben Skole udover at have fokus på 'fag og formål' forankret i en generel samfundsmæssig orientering mod at 'fremme den lokale sammenhængskraft' ved at inddrage lokalsamfundet i en ressourcemobilisering. Den politiske intention om at åbne de offentlige institutioner herunder folkeskolen mod omverden, henviser til den politiske ressourceknaphed, som offentlige institutioner underlægges for tiden. Derfor ser man gerne fra politisk

side, at lokalsamfundets ressourcer mobiliseres i den åbne skole for *sammen* at kunne skabe bedre folkeskoler. Åben Skole er således en politisk vision, der udbredes gennem KL's engagement i skolens virke, og i forbindelse med udarbejdelsen af reformen markerede Danmarks Lærerforening (DLF) sig markant i opposition til KL, og som bekendt endte striden med et politisk indgreb (lockout).

Det betyder, at lærerne befinder sig i et krydspres mellem politik og profession - her forstået som den professionalisering af lærergeneringen, DLF har arbejdet på at udbygge siden midten af forrige århundrede. En professionalisering, der betyder, at lærerprofessionen lukker sig om sig selv for at opbygge en vidensautoritet/autonomi, der markerer grænser til andre faggruppers viden. Den lukkethed, der omgærder lærerprofessionen, er i direkte kontrast til den politiske intention om at ville åbne skolen. DLF har således en direkte *modvilje* imod formaliseringen af et praktiksamarbejde mellem læreruddannelsen og museerne, som ligeledes vanskeliggør implementeringen af Åben Skole. Dette bekræftes på styrelsesniveau og fra fagpolitisk side, hvor DLF fastholder en forståelse af skolen som den eneste form for praktiskole.

⁷ Ibid.

Trods alle reformens ord om og bemærkninger til lovforslag vedrørende 'den åbne skole', hvor forestillingerne om et nært samarbejde mellem folkeskolen og det øvrige samfund skal gøres gældende, begrænses samarbejdet mellem læreruddannelsen og de eksterne læringsmiljøer i forhold til praktikken. Learning Museum befinder sig således efter folkeskolereformen i et konfliktfelt mellem politik og profession, der vanskeliggør reformens implementeringsprocesser og resultater - i særdeleshed Åben Skole som effektmål (outcome) for reformen. Det betyder, at Learning Museum i en konceptualiseringsfase vil møde modstand fra fagpolitisk side vedrørende 'det tværinstitutionelle samarbejde' - også selvom der kan argumenteres for, at de lærerstuderende får et kompetenceløft på det fagfaglige kompetenceniveau gennem LM-modellen.

2. Læreruddannelsen (LU13) sætter en ny og anderledes dagsorden for samarbejdet mellem læreruddannelsen og museerne, hvor der sondres skarpt mellem *praktik og praksistilknytning*. Til forskel fra LU07 (læreruddannelsesloven fra 2007) er det ikke længere givet, at man som lærerstuderende kan komme i 'praktik i andre skoleformer' herunder museer. Med LU13 er praktikken blevet et fag med kompetencemål og eksamen, hvilket ser ud til at have begrænset de muligheder som LM-modellen bygger sine erfaringer på, dvs. som et formaliseret samarbejde mellem læreruddannelsen og museerne, hvor den lærerstuderende i overensstemmelse med studieordningerne under LU07 kunne komme i praktik i andre skoleformer herunder et museum.

I stedet finder en praksis sted, hvor den lærerstuderende i mindre formaliserede rammer - som praksistilknytning, har mulighed for at benytte eksterne læringsmiljøer f.eks. museer, som en del af en fagfaglig tilegnelse af f.eks. faget historie, hvor museerne kan fungere som en ekstern undervisningsressource.

3. Der findes to eksempler på et formaliseret samarbejde mellem læreruddannelsen og museerne om indgåelse af praktikaftaler (kontrakter). I de to tilfælde, figurerer museets 'skoletjeneste' som 'praktikskole' og har således ansvaret for at udarbejde uddannelsesplaner og tilrettelægge praktikforløbet for den lærerstuderende i overensstemmelse med studieordningens kompetencemål samt afsluttende eksamination. Museets skoletjeneste udgør således koblingen mellem museet og læreruddannelsen. Det formaliserede samarbejde omkring praktikken forudsætter, at professionshøjskolen, hvor læreruddannelsen er forankret, godkender museets skoletjeneste som praktikskole, og i de to eksempler der findes her er det som sagt museets skoletjeneste, der godkendes som praktikskole -

ikke museet som sådan. Når skoletjenesten på museet kan godkendes som praktikskole, er det fordi, at skoletjenesten har tilknyttet læreruddannet personale. På den måde sikres koblingen mellem teori (uddannelsen) og praksis (praktikken), som udgør et særligt omdrejningspunkt i LU13, da de lærerstuderende ikke tidligere havde fået tilstrækkelig 'træning' i deres metier gennem deres uddannelse under LU07.

4. Organiseringen af 'skoletjenester' i tilknytning til museerne bliver således under LU13 den eneste vej til et formaliseret samarbejde mellem læreruddannelsen og museerne gennem udarbejdelse af praktikaftaler mellem læreruddannelsen/professionshøjskolen og skoletjenesten som praktikskole/museum. Dette understøttes fra Undervisningsministeriets side gennem det lovforberedende arbejde med folkeskoleloven, hvoraf det fremgår, at:

Skolens samarbejde med kulturlivet kan eksempelvis være med museer, kunsthaller, scenekunstinstitutioner, biblioteker og orkestre i lokalområdet, eventuelt ved at skolen kan anvende skoletjenesternes undervisningstilbud. Skoletjenesterne udvikler, tilrettelægger og gennemfører i samarbejde med kulturinstitutioner undervisningstilbud med det mål at udnytte den pædagogiske værdi, der er i kulturinstitutionernes særlige læringsrum.⁸

Skoletjenesterne er her skrevet ind i lovgrundlaget for den nye folkeskolelov, som det 'naturlige' omdrejningspunkt for organiseringen af samarbejdet mellem skoler og museer i den åbne skole. Det er ikke uvæsentligt at holde tungen lige i munden, når talen falder på fænomenet 'skoletjeneste', da det både er en *organiseringsform* og en *organisation* - det første henviser til *skoletjenesten* med lille s det andet henviser til *Skoletjenesten på Sjælland* med stort S. Det er således uklart i lovtæksten, hvad der egentlig menes med 'skoletjenesterne', men det, at skolerne kan anvende 'skoletjenesternes undervisningstilbud', peger med al sandsynlighed på museernes skoletjenester, dvs. 'skoletjenesten som organiseringsform' - der på visse museer ligeledes er tæt koblet til 'Skoletjenesten' som organisation og nationalt netværk.

Der er dog et tydeligt mønster i, at de læreruddannede, der er ansat i museernes skoletjenester rundt om i landet har haft en større eller mindre tilknytning til organisationen *Skoletjenesten på Sjælland* samt *Nationalt Netværk af Skoletjenester* - der udgår fra *Skoletjenesten på Sjælland*.

⁸ www.skole-foraeldre.dk/file/2926/download?token=zF1P0sZ0 (s. 2 - vores markering med fed)

Learning Museum er et samarbejde mellem *Museet for Samtidskunst i Roskilde* og *Skoletjenesten på Sjælland*. Siden 1970'erne har Skoletjenesten i København (i dag: Skoletjenesten på Sjælland) arbejdet med en model, hvor kommunen er omdrejningspunktet for organiseringen af et samarbejde mellem skoler og kulturinstitutioner herunder museer – vi kalder den for ST-modellen.

I LM-modellen er det lærerstuderende, der i samarbejde med museumsformidlere udarbejder læremidler. I ST-modellen er det færdiguddannede lærere, som typisk er ansat i Skoletjenesten på Sjælland og på et museum, der udarbejder læremidler til brug for lærere/skoler. Det er derfor LM-modellen er kapacitetsopbyggende og ST-modellen er kapacitetskompenserende.

Efter reformen har arbejdet særligt været orienteret mod at udarbejde materiale, der opfylder målstyringskravene i den nye folkeskolelov. Arbejdet med at skabe synlige læringsmål for den enkelte elev fylder meget i lærernes arbejde, hvor der ikke længere er tid til at forberede sig. Lærerne efterspørger derfor 'færdige pakker', som kan anvendes i undervisningen. Skoletjenesten på Sjælland har mange års erfaring i at udvikle undervisnings- og læringsforløb som 'færdige pakked løsninger' til lærerne på de danske folkeskoler. ST-modellen kan således anskues som en *kapacitetskompenserende strategi*, til forskel fra LM-modellen som en *kapacitetsopbyggende strategi*. Kommunerne kan her imødekomme lærerne (gennem skoleledelsen) i deres nye arbejdsvilkår, hvor der kun er tid til at efterspørge færdige pakker – og samtidig realisere Åben Skole, ved at sende et signal til skolerne om, at de skal benytte sig af Skoletjenesten på Sjællands ydelser begrundet i lovttekstens fokus på anvendelse af 'skoletjenester' til realisering af den åbne skole.

5. Samarbejdet mellem læreruddannelsen og museerne er i Learning Museum drevet af et engagement blandt de enkelte deltagere. Dette personlige engagement kan være svært at formalisere gennem en mere generel og dermed formaliseret praksis, der kan tage sin form i tilknytning til læreruddannelsernes studieordninger på enten niveau 2 (institutionsniveau) eller niveau 3 (fagniveau). Det nationale niveau 1, som alle læreruddannelsernes studieordninger indleder med at henvise til, udgør for indeværende ikke en mulig forankring af erfaringerne fra Learning Museum, som en formalisering af samarbejdet mellem læreruddannelsen og museerne i praktikkdelen.

Såfremt der indgås konkrete praktikaftaler mellem læreruddannelsen og museerne kan det ske i tilknytning til studieordningernes niveau 2. På institutionsniveau kvalitets-sikres praktikken af praktikkoordinatorerne på de enkelte læreruddannelser/professionshøjskoler. Da praktikken efter LU13 er blevet til et fag med dertil hørende kompetencemål og eksamen, stilles der nu krav til praktikskolen om at have fokus på praktikken tre felter: didaktik, klasse-

ledelse og relationsdannelse. Det betyder, at de ansatte i museets skoletjeneste skal være læreruddannede eller have tilsvarende kompetencer som museumsformidlere – dette vurderes af praktikkoordinatorerne, der er organiseret i PLF (Praktiklærerforeningen) under DLF.

Da DLF kun anerkender 'skolen' som praktikskole, fordi der her er læreruddannede lærer ansat, der kan fungere som praktikvejledere i praktikskolen, betyder det, at museerne kun kan blive en praktikskole, såfremt de har ansat en læreruddannet museumsformidler, der kan fungere som praktikvejleder og binde teori og praksis sammen i henhold til praktikfagets kompetencemål samt føre den lærerstuderende til eksamen.

Da det for indeværende ikke er almindeligt med sådanne kompetenceprofiler blandt museernes ansatte underlægges praktikvejlederne en kontrol udført af praktikkoordinatorerne i forhold til, om vurdering af om den studerende kan gennemføre praktikken i regi af museets skoletjeneste dvs. om praktikvejlederen er kompetent til at gennemføre den nødvendige uddannelsesplanlægning. Der er uden tvivl mulighed for at udvikle kapaciteten blandt museerne, således at flere museer kan fungere som praktikskoler for lærerstuderende, hvor de ansatte i langt højere grad end i dag kan trække på lærerfaglige dvs. didaktiske kompetencer sammen med deres formidlingskompetencer.

Gennem LM-modellen kunne man således opbygge kapacitet blandt såvel de lærerstuderende som museumsformidlerne. Samtidig er der ligeledes mulighed for at udvikle de lærerstuderendes didaktiske og pædagogiske kompetencer i retning af anderledes læringsformer – dvs. kompetencer, der er forskellige fra de lærerfaglige kompetencer. Dette forhold fremgår ligeledes af lovtteksten vedrørende 'den åbne skole', hvor der peges på "*kulturinstitutionernes særlige læringsrum*" (UVM 2013, s. 2) dvs. som forskellige fra 'skolens læringsrum'.

De særlige læringsrum ved museerne udgør kompetencer, der konvergerer den politiske intention om Åben Skole, men divergerer den fagpolitiske professionaliseringsvision – der lægger afstand til Åben Skole som mere 'Lukket Skole'. Et sådant kompetenceudviklende arbejde kræver ikke bare *evner og vilje* hos begge parter, det kræver også en viden om og håndtering af krydspresset mellem politik og profession. Det er netop dette vidensgrundlag, nærværende undersøgelse søger at udfolde og begrunde.

Indledning

Learning Museum

I perioden 2011-2013 blev projektet "Learning Museum" gennemført i Danmark med museumsinspektør ved Museet for Samtidskunst i Roskilde Tine Seligmann som projektleder i et samarbejde med Skoletjenesten på Sjælland⁹. I 2014 udkom publikationen "Learning Museum. Praksismanual. Samarbejde mellem museer, læreruddannelser, skoler."¹⁰

Kernen i projektet var udviklingen af samarbejdet mellem museerne, læreruddannelsen og skolen. Samarbejdet med skolen indgår som det implicite omdrejningspunkt i de lærerstuderendes aktiviteter og udgør målet med deres læreruddannelse – som kommende lærer i den danske folkeskole, der vil anvende museerne i deres undervisning – og herigennem introducere eleverne til museets virke – som kommende brugere af museet. Derfor er det centrale fokus i projektet samarbejdet mellem museerne og læreruddannelsen med henblik på at udvikle læremidler til brug for lærer i folkeskolen i tilknytning til f.eks. faget historie. Ikke færre end 30 museer fra hele landet fordelt på kunstmuseer, kulturhistoriske museer og naturhistoriske museer deltog i projektet sammen med de 13 læreruddannelser fordelt på 7 danske professionshøjskoler (UCC, Metropol, UCS), UCL, VIA UC, UCN, UCS).¹¹

Projektet er unikt i sin udformning, da det er første gang, at læreruddannelsen inddrages i samarbejdet mellem museer og skoler i en dansk kontekst. Projektet fik stor opmærksomhed i Danmark og Europa gennem publicering og konferencer.

Formålet med projektet har været at kvalificere kommende grundskolelæreres brug af museerne og på sigt grundskolernes brug af museernes læringspotentialer, samtidig med at museerne opkvalificerer deres undervisning til elever. Målet er, at den enkelte elev får det bedste udbytte af de mange muligheder, der ligger i kulturinstitutionerne. I tre år har museer og læreruddannelser arbejdet sammen om at udvikle undervisnings- og praktikforløb for lærerstuderende på museerne. Projektet har haft et brugerinddragende fokus, hvor de lærerstuderende er blevet inddraget som ressource-

personer i museernes undervisningsafdelinger. Museerne har inviteret de studerende inden for, og museerne er i samarbejdet blevet klogere på deres institution som læringsrum og styrket i udviklingen af relevant og interessant undervisning. Skolerne er blevet inddraget i forbindelse med praktiksamarbejdet, hvor de studerende har afprøvet deres læremidler på museerne med elever. (Seligmann 2014, s. 5)

En grundpræmis i projektet har været at vise konkrete eksempler på 'best practice', der er forankret i praksis og skal virke som inspirationskilde for et fremtidigt samarbejde mellem museet og læreruddannelsen – et samarbejde, der har til hensigt at udvikle den pædagogiske og didaktiske praksis på museet, så den er mere rettet mod at kunne imødekomme grundskolens læringsmålstyring. Det betyder, at de lærerstuderende kommer med didaktiske kompetencer, som de har tilegnet sig gennem læreruddannelses forskellige kompetencemål. Det er disse kompetencer projektet søger at omsætte i den museale kontekst, da det er her museerne har brug for at udvikle deres praksis med henblik på at koble museets udstillinger til skolens curriculum og sammen med de lærerstuderende udvikle læremidler, der kan anvendes i relation til netop grundskolens curriculum.

Many museums plan and offer courses for schools and introductory courses for professional teachers, but it's still few museums that offer training or internships to teach students from colleges of education. Traditionally, museums have an educational programme which the schools use and the professional teachers are not involved in the development of the programmes. The teacher's role is secondary and passive when a school class visits a museum. The museum visit becomes, therefore, often a solitary experience that is not integrated into school curricula, before, during and after the visit. A Danish study has shown that elementary school teachers see museums as valuable learning environments, but rarely have enough knowledge of the museums' educational offerings or their collections. It has also shown that museum educators still need greater insight into the educational sector. (Seligmann 2013, s. 3-4)

Udvekslingen af viden mellem den lærerstuderende og museumsformidlere har i dette her projekt ført til en forbedring af museets undervisningsmateriale og aktiviteter, der nu bedre kan tilpasses grundskolens forskellige curricula. Igennem det konstruktive samarbejde har de lærerstuderende som fremtidige lærer opøvet en interesse i at ville bruge museet proaktivt – som læringsrum for skolens elever.

Not content to settle for a simple guided tour, the students would rather use the museum proactively in their future teaching. The different cases and educational offerings they

9 <http://learningmuseum.dk/wp-content/uploads/2014/03/Praksismanual-digital-ISBN-opslag.pdf> samt www.skoletjenesten.dk

10 <http://learningmuseum.dk/wp-content/uploads/2014/03/Praksismanual-digital-ISBN-opslag.pdf>

11 Da projektet er blevet til i samarbejde med Skoletjenesten på Sjælland kan man finde 28 af de 30 museer beskrevet på deres hjemmeside. Det er Aalborg Historiske Museum (Nordjyllands Historiske Museer) og Sydvestjyske Museer, Esbjerg og Ribe, som ikke fremgår af Skoletjenestens hjemmeside. I alt deltager 18 museer Vest for Storebælt og 12 museer Øst for Storebælt. Bidragene i praksismanualen kan henvises til 23 af de 30 museer og tilføjer yderligere et samarbejde med 5 andre museer, som ikke indgår i projektet. I forhold til læreruddannelserne er det kun læreruddannelsen i Haderslev (UCS), der ikke indgår med samarbejds eksempler i praksismanualen.

have produced show new learning initiatives which integrate a more casual, playful and sensitive approach to the collections in the museums in a very positive way. They see the museum from the children's point of view and one could say it is a less intellectual approach with a sharper focus on pedagogical and didactic means. Combining the knowledge of the museum educator and museum curator along with the student's competencies in the field of intermediary didactics and pedagogy has proven to be a good mix. The majority of students have also been very satisfied to learn more about the museums' course offerings. However, the greatest motivational factor for students has clearly been the opportunity to apply their own thoughts and suggestions in practice as active project participants. This creates ownership, motivation and the desire to use the museums as an active part of their future work as school teachers. (Seligmann 2013, s. 10)

Projektet har lagt særlig vægt på det tværinstitutionelle og deraf tværfaglige samarbejde mellem forskellige vidensformer fra henholdsvis uddannelsessektoren og museumssektoren i forhold til at udvikle den danske museums undervisning, så den i praksis bliver didaktisk reflekteret i forhold til grundskolens curriculum, gennem den lærerstuderendes blik for netop disse forhold. Hvor man fra museets side bidrager med fagspecifik viden om museets udstillinger, bidrager man fra læreruddannelsesside med viden om, hvordan man kan 'omsætte' eller 'oversætte' denne viden til grundskolens læringsmål med henblik på at 'rammesætte' den enkelte elevs læring, der med folkeskolereformen søger at implementere målstyret læring. Den lærerstuderende har ligeledes brug for mere fagspecifik eller fagfaglig viden, da læreruddannelsen har et begrænset fokus på tilegnelsen af faget om end der med læreruddannelsens ændring i 2013 (LU13) er sat betydelig mere fokus på den fagspecifikke tilegnelse af fagene gennem det faglige løft. Der er dog stadigvæk vidensmæssigt store forskellen på lærerens tilegnelse af viden om f.eks. faget historie, og så den fagspecifikke viden om historie som mange museumsformidlere har. Derfor synes det lige for, at såvel den lærerstuderende som museumsformidleren har alt at vinde på et tættere samarbejde. Projektet har således en ambition om at udvikle det tværinstitutionelle praksissamarbejde på et nordisk og internationalt plan mellem læreruddannelser og museer.

The essence of the project is to create and give inspiration to creative partnerships and networks in Denmark, in the Nordic countries and internationally where multidisciplinary collaboration and sharing of knowledge are in focus. (Seligmann 2013, s. 10)

Projektet blev afsluttet med udgivelsen af praksismanualen i 2014, der i første omgang skulle 'sparke' et sådant tværfagligt

samarbejde i gang mellem læreruddannelser og museer rundt om i Danmark. Manualen skulle således sikre udbredelsen af de gode eksempler til andre interesserede inden for de to sektorer. Det handlede om at skabe inspiration på individniveau for lærere og lærerstuderende på læreruddannelserne rundt om i Danmark samt undervisere/formidlere og andre ansatte på museerne. Manualen er derfor bygget op omkring et peer-to-peer princip, hvor man møder hinanden i øjenhøjde i forsøget på at udveksle erfaringer, der samlet kan berige skolernes aktiviteter på museet. Det betyder, at præmissen for det tværfaglige samarbejde mellem læreruddannelsen og museet skal være funderet på en gensidig interesse i at ville udvikle museets undervisningspraksis. Manualen skal inspirere til at en sådan gensidighed kan indfinde sig i det faglige fællesskab kaldet Learning Museum:

*I projektet har deltagerne arbejdet med at udvikle (innovere) egen praksis. Det har de gjort gennem samarbejder om konkrete undervisningsforløb, oplæg, praktikophold og bachelorprojekter. Tanken med denne publikation er, at andre undervisere og museumsformidlere ved at lade sig inspirere af undervisningsforløbene og skabelonerne kan innovere egen undervisning. Derfor kan man sige, at denne formidling af konkrete forløb og erfaringer fra projektet bygger på idéen om peer-to-peer-formidling. Peer-to-peerformidling handler almindeligvis om, at formidling af erfaringer foregår mellem mennesker, der er ligeværdige og typisk befinder sig inden for samme fagfællesskab. I Learning Museum, og derfor også i denne publikation, er målet, at fagfolk fra forskellige faglige fællesskaber og med forskellige fagligheder gennem et konkret samarbejde har skullet udvikle praksis. Men fordi alle deltagerne har deltaget ligeværdigt i projektet, vælger vi at omtale inspirationsmaterialet som peer-to-peer-formidling - forstået som fagfælle til fagfælle i **det faglige fællesskab, vi også fremadrettet kalder Learning Museum, og som er opstået på tværs af institutioner og har som mål, at lærerstuderende og grundskolelærere lærer at bruge museet som et andet læringsrum.** (Dorthe Carlsen, lektor, Videncenter for almen pædagogik og formidling, UCS - Learning Museum projektets evaluator i Seligmann 2014, s. 12 - vores markering med fed)*

Det betyder, at det ikke er intentionen med projektet, at læseren skal overtage de udviklede forløb eller produkter. Det er idéen, at læseren selv bearbejder og omsætter de beskrevne undervisnings og praktikforløb, så de kommer til at passe til netop hans eller hendes praksis og kontekst (Carlsen i Seligman 2014, s.13). Imidlertid indebærer dette en risiko for, at ideerne og opfordringerne aldrig kommer videre end til dem, der har været med i projektet og når dermed kun en lille eksklusiv gruppe af særligt engagerede mennesker. Det kan være svært at 'omsætte/oversætte' ideer udformet af andre,

selvom det foregår inden for samme kontekst. Derfor efterlader manualen et 'oversættelsesarbejde' til dem, der læser den. Og hvis ikke de formår at 'oversætte' de konkrete eksempler til deres egen praksis, så bliver eksemplerne blot til ideer eller idealer, der har svært ved at 'omsætte' sig i andre sammenhænge, dvs. at Learning Museum som projekt kan have en begrænset transferværdi. Det betyder, at så længe manualen er et tilbud om inspiration, er det 'frivilligheden', der udgør det bærende princip for om andre lader sig inspirere og forsøger at gøre kunsten efter. Såfremt manualen var understøttet af et lovkrav om implementering i de to sektorer og efterfulgt af sanktioner, hvis ikke den blev implementeret, ville det være en anden situation og dermed et helt andet 'oversættelsesarbejde', man ville være underlagt som 'markarbejder' i begge sektorer.

I rapporten her undersøger vi, hvordan erfaringerne fra Learning Museum udtrykt i LM-modellens fokus på det tværinstitutionelle samarbejde mellem skole, læreruddannelse og museum kan anskues som en kapacitetsopbyggende strategi i forbindelse med implementeringen af folkeskolereformen.

Learning Museum genbesøgt

Fra projekt til koncept

I denne rapport 'genbesøger' vi Learning Museum som projekt med henblik på at understøtte den konceptualisering af projektet, som Tine Seligmann peger på nødvendigheden af i praksismanualen:

*Learning Museum går nu fra at være et projekt til at blive et koncept, vi alle kan være med til at udvikle, **ikke mindst i lyset af folkeskolereformen**. Nærværende praksismanual er resultatet af tre års samarbejde mellem en række engagerede museumsformidlere, læreruddannere og lærerstuderende. I manualen er der konkrete eksempler på, hvordan undervisnings-, praktik- og bachelorforløb kan tilrettelægges og inddrage museet som kvalificeret læringsrum. Hvordan skrives en praktikinvitation? Hvordan tilrettelægges I et billedkunstforløb på det kulturhistoriske museum? Hvordan kan I evaluere de studerendes læremidler? Der er også eksempler på, hvordan udvalgte læreruddannelser bruger nogle samarbejdsmodeller eller strategier, der kan implementere og skabe bæredygtighed i disse samarbejder. Et gennemgående element i alle forløb er dog, hvor vigtigt det er at holde fast i afklarende møder omkring mål, rollefordeling og gode samarbejdsaftaler. (Seligmann 2014, s. 6 - vores markering med fed)*

Tine Seligmann peger på, at konceptualiseringen af Learning Museum projektet kan udfolde sig i forlængelse af folkeskolereformens implementering. Vi har derfor valgt at sætte fokus på, hvordan man kan forholde sig til LM-modellen, som en konceptualisering af projektet, der retter sig mod en kapacitetsopbygning af de lærerstuderende som kommende lærer, så de kan understøtte implementeringen af folkeskolereformen.

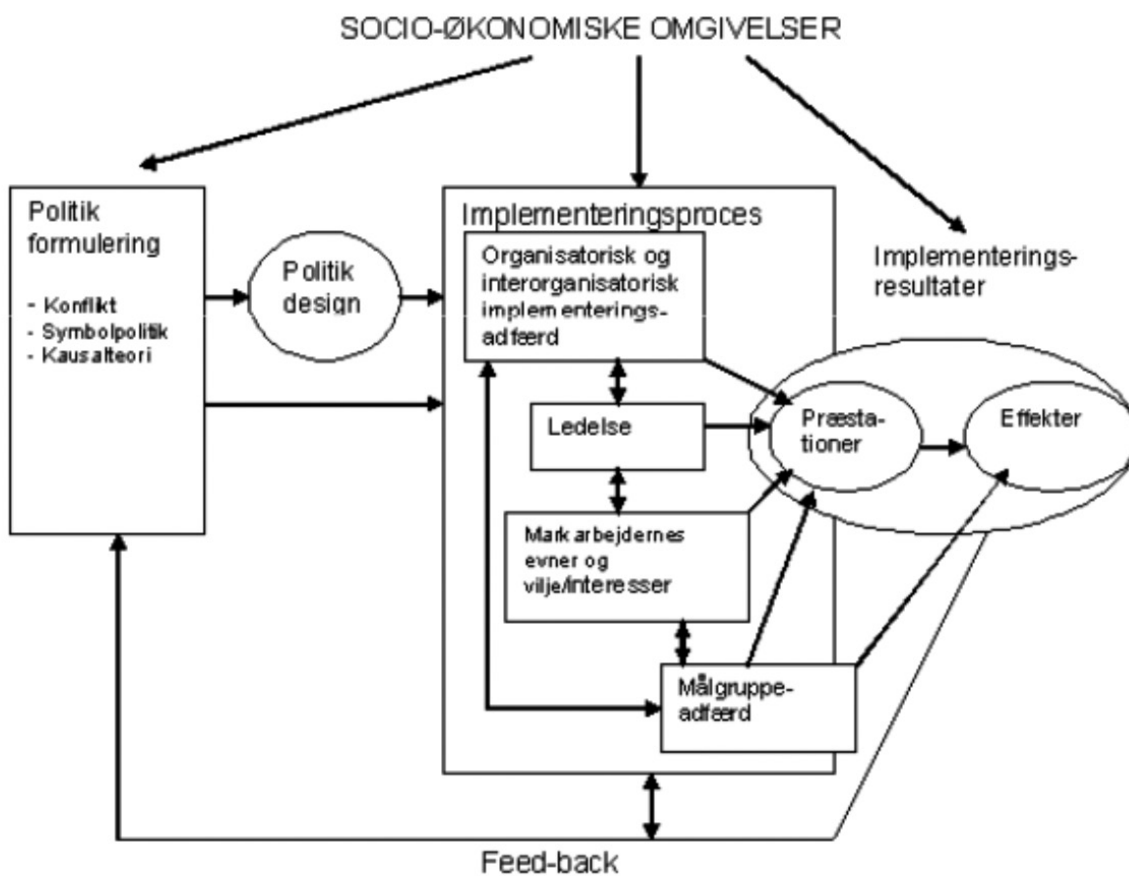
Når et projekt konceptualiseres går det fra at have afsæt og fokus på det specifikke til at kunne åbne sig for det mere generelle – inden for de to sektorer: uddannelse og kultur; og de to institutionelle områder/arenaer: læreruddannelsen og museet. Vi bevæger os fra individniveau til organisations-/institutionsniveau til styrelses-/sektorniveau afhængig af konceptualiseringsgraden. Det er bevægelsen fra projekt til koncept, der giver anledning til etableringen af en mere formaliseret praksis for det tværinstitutionelle samarbejde mellem de to områder: læreruddannelsen og museerne – med henblik på at optimere grundskolens brug af museerne. En optimering, der har fået aktualitet med folkeskolereformen.

I konceptualiseringen bevæger vi os således fra et individniveau dvs. fra undervisere på læreruddannelsen, lærerstuderende og museumsformidlere, der alle kommer fra helt konkrete læreruddannelser og museer i selve projektet – til et organisations- og institutionsniveau, hvor det er de enkelte læreruddannelser og de enkelte museer – og videre til et sektorniveau, hvor det er styringen af professionsuddannelserne og kulturinstitutionerne, der er i fokus.

Når vi genbesøger Learning Museum er det for at se på mulighederne og begrænsningerne i en sådan konceptualisering. Det er således ikke gjort med at udarbejde en praksismanual og derefter blot at håbe på, at den inspirerer andre til at opbygge et tværfagligt samarbejde mellem læreruddannelser og museer. Der skal mere til. Spørgsmålet er blot, hvad der skal til for at forankre projektets enkeltstående eksempler som mere generelle principper eller praksisser inden for de to områder?

Vi må igen spørge til, hvordan erfaringerne fra Learning Museum igennem LM-modellens fokus på det tværinstitutionelle samarbejde mellem skole, læreruddannelse og museum kan anskues som en kapacitetopbyggende strategi i forbindelse med implementeringen af folkeskolereformen?

Genbesøgets teoretiske perspektiv

Figur 2: Den integrerede implementeringsmodel (Winther & Lehmann Nielsen 2008, s. 18).

Den integrerede implementeringsmodel

Den politikformulering, der blev lagt til grund for reformens politikdesign understøttes af implementeringsprocesser, der munder ud i implementeringsresultater i henhold til "Den integrerede implementeringsmodel" som er udarbejdet af Søren C. Winther og Vibeke Lehmann Nielsen (2008).

Den integrerede implementeringsmodel udgør genbesøgets teoretiske perspektiv og mulighed for at undersøge, hvordan LM-modellens fokus på det tværinstitutionelle samarbejde mellem skole, læreruddannelse og museum kan anskues som en kapacitetsopbyggende strategi i forbindelse med implementeringen af folkeskolereformen? Hvordan kan konceptualiseringen af Learning Museum projektets erfaringer i LM-modellen installeres som en kapacitetsopbyggende strategi i folkeskolereformens implementeringsproces?

Når vi genbesøger Learning Museum, er det fordi, vi har en antagelse om, at LM-modellen har potentiale til at kunne etablere den kapacitetsopbygning, som reformen nødvendiggør. Det betyder, at vi med LM-modellen kan uddanne kommende lærere, så de kan understøtte implementeringen af blandt andet Åben Skole, idet de allerede under deres uddannelse har lært at åbne sig overfor omverdenen i et tværinstitutionelt samarbejde, hvor kulturinstitutioners herunder museers ressourcer bringes i spil med henblik på at skabe læringsarenaer for skolens elever jf. ideen om Åben Skole. Vores antagelse bygger endvidere på, at museerne får tilført ressourcer fra de lærerstuderende til at udvikle deres formidlingspraksis, således at den målrettede elever i grundskolen, der kan understøtte et målstyret læringscurriculum, dvs. at eleverne kan bruge museet som en læringsarena, der kan understøtte den enkelte elevs læring.

Kort sagt er genbesøget anledningen til at byde ind med LM-modellen som en del af implementeringsprocessen, der

skal sikre reformens *effekter* (outcome) som f.eks. implementering af Åben Skole gennem påvirkning af såvel museumsformidlerens praksis som de kommende læreres praksis dvs. som en påvirkning af *markarbejderens evne og vilje/interesser*, der i sidste instans kan understøtte elevernes adfærd (*målgruppeadfærd*) med henblik på realiseringen af reformens effekter som *implementeringsresultat* - et resultat, vi ligeledes har en antagelse om, er udfordret af politikformuleringens konfliktuelle grundlag mellem '*politik og profession*' - mellem KL og DLF, der udløser brugen af *afværgemekanismer* blandt markarbejderne - her specifikt hos lærerne.

Sådan afværgemekanismer kan f.eks. handle om, at man som markarbejder 'skummer fløden' (*creaming* - Winther & Lehmann Nielsen 2008, s. 118-119) af sit arbejde ved at yde den mindst mulige indsats og således kun er orienteret mod implementeringens *præstationer* (output) og ikke dens effekter (outcome). Vores antagelse med LM-modellen er således, at de lærerstuderendes engagement i samarbejdet med museerne skaber den motivation, der skal til for at realisere reformens effekter i forhold til blandt andet Åben Skole - en motivation mange af de fungerende lærere mangler efter det politiske indgreb, som derfor har resulteret i, at de værger sig imod reformens implementering gennem afværgemekanismer. Det betyder helt konkret, at LM-modellen kan sikre en motiveret kapacitetsopbygning blandt de kommende lærere, der retter sig mod effekt (outcome) og ikke kun præstationer (output), som mange fungerende lærere demotiveret kæmper med.

I konceptualiseringen af LM-modellen, må vi ligeledes tage afsæt i de formelle lovkrav, der ligger til grund for læreruddannelsens og museernes virke, for således at kunne udfolde hvad der kan lægges til grund for et muligt tværinstitutionelt samarbejde mellem læreruddannelsen og museerne, der kan muliggøre implementeringen af folkeskolereformen.

I de tre lovgrundlag, der fungerer regulerende dvs. retningsgivende og styrende for henholdsvis folkeskolen, læreruddannelsen og museerne, er der en del udsagn om, at man fra lovgivningens side har både forståelse for og ønsket om et tættere samarbejde mellem de sektorer og institutioner, der omgiver folkeskolens, læreruddannelsens samt museernes virke. Da lovgrundlaget for de tre instanser sætter rammerne for deres virke, mulige samvirke eller mangel på samme, må vi nødvendigvis forholde os til, hvilke vilkår de agerer på for indeværende.

Da folkeskolereformen udgør anledningen til at konceptualisere erfaringerne fra Learning Museum i LM-modellen, vil vi udfolde grundlaget for selve reformen, som den rammesættende politikformulering, der udstanser selve reformens politikdesign, hvor Åben Skole kommer til at udgøre en radikal

udfordring for den professionaliseringsstrategi, som DLF udmønter i de danske folkeskoler. Det er forholdet mellem '*politik og profession*', der skaber politikformuleringens konfliktuelle grundlag - et forhold der tillige har historiske træk tilbage til 1958-lovene.

Folkeskolereformen 2013

Folkeskoleloven

I 2013 fremsætter den daværende regering et lovforslag til ændring af folkeskoleloven fra 2006. I 2006 hedder det i formålsparagraffen, at eleverne skal forberedes til videre uddannelse ved at få lyst til at lære mere gennem folkeskolens fag. Eleverne skal tilegne sig kompetencer til at kunne uddanne sig livslangt, som lysten til at ville 'lære sig at lære'. I 2013 ændres der ikke ved formålsparagraffen, men grundfiguren er at *folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan. Samtidig skal folkeskolen mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater samt øge elevernes trivsel*¹². Alle elever skal med - ingen skal tabes, og derfor skal den enkelte elevs læring i fokus og implementeres gennem præmisserne for målstyring (Moos 2016).

I aftaleteksten fra den 7. juni 2013 fremtræder skoleforliget indgået mellem Regeringen (Socialdemokraterne, Radikale Venstre og Socialistisk Folkeparti), Venstre og Dansk Folkeparti som ønsket om et fagligt løft af folkeskolen. Det formuleres således i aftaleteksten (s. 2)¹³:

Det faglige niveau i folkeskolen skal forbedres. Dette skal ske ved på den ene side at bygge videre på folkeskolens nuværende styrker, og på den anden side at tage hånd om de udfordringer skolen står overfor. Aftaleparterne (Regeringen, Venstre og Dansk Folkeparti) vil derfor fastholde og udvikle folkeskolens styrker og faglighed ved at arbejde for følgende tre overordnede mål:

- 1) *Folkeskolen skal udfordre alle elever, så de bliver så dygtige, de kan.*
- 2) *Folkeskolen skal mindske betydningen af social baggrund i forhold til faglige resultater.*
- 3) *Tilliden til og trivslen i folkeskolen skal styrkes blandt andet gennem respekt for professionel viden og praksis.*

Målene skal bidrage til at sætte en klar retning og et højt fælles ambitionsniveau for folkeskolens udvikling og sikre klare rammer for en løbende og systematisk evaluering.

For at opfylde disse tre mål er aftaleparterne enige om en reform af folkeskolen baseret på tre overordnede indsatsområder, som gensidigt understøtter hinanden, og som kan bidrage til at forbedre elevernes faglige niveau:

- *En længere og varieret skoledag med mere og bedre undervisning og læring*

- *Et kompetenceløft af lærere, pædagoger og skoleledere*
- *Få klare mål og regelforenklinger*

Der skal gives mulighed for at arbejde med en lang række elementer, der har betydning for elevernes faglige færdigheder, læring og trivsel. Det drejer sig bl.a. om alsidig udvikling og læringsrelevante kompetencer, alsidige læringsstrategier, tilrettelsen af viden og kreativitet, motivation, refleksion, bedre undervisningsmiljø og trivsel, samarbejde mellem lærere og pædagoger, bevægelse og motion, kobling af teori og praksis og mulighed for lektiehjælp.

Det er også i denne aftaletekst, at visionerne for den åbne skole fremlægges under punkt 2.5¹⁴:

Skolerne skal i højere grad åbne sig over for det omgivende samfund. Der skal skabes en større inddragelse af det lokale idræts-, kultur- og foreningsliv i skolen, ved at kommunerne forpligtes til at sikre et samarbejde. Herudover forpligtes folkeskolen og de kommunale musik- og billedskoler til et gensidigt samarbejde. Det vil dog være op til den enkelte skoleledelse at beslutte, hvordan disse samarbejder udmøntes i praksis.

Udover folkeskolens fag og formål generelt skal dette samarbejde fremme den lokale sammenhængskraft og bidrage til, at eleverne i højere grad stifter bekendtskab med foreningslivet og de muligheder, som foreningslivet rummer. Skolelederen kan give konkret tilladelse til, at en elev opfylder sin undervisningspligt ved at deltage i musikundervisning på den kommunale musikskole eller eliteidrætsudøvelse i en sportsforening, fx i stedet for valgfagstimerne. Skolebestyrelsen kan fastsætte principper om denne adgang til at få fri til eliteidrætstræning. Skolelederen kan endvidere give tilladelse til, at en elev opfylder sin undervisningspligt ved at deltage i undervisning i ungdomsskolen i fag, der findes inden for folkeskolens fagrække.

Når man i den åbne skole vil fremme den lokale sammenhængskraft kan det selvfølgelig undre, at ikke kulturinstitutionerne er nævnt eksplicit som institutioner, der skal skabes et forpligtende samarbejde imellem, ikke mindst i lyset af folkeskolens formålsparagraf (26. december 2013)¹⁵ (se vores understregninger):

§ 1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem

¹² <http://www.uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen>

¹³ http://www.kl.dk/ImageVault/Images/id_62271/scope_0/ImageVaultHandler.aspx

¹⁴ http://www.kl.dk/ImageVault/Images/id_62271/scope_0/ImageVaultHandler.aspx

¹⁵ <http://www.uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen>

fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer; bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Stk. 2. Folkeskolen skal udvikle arbejdsmetoder og skabe rammer for oplevelse, fordybelse og virkelyst, så eleverne udvikler erkendelse og fantasi og får tillid til egne muligheder og baggrund for at tage stilling og handle.

Stk. 3. Folkeskolen skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

Derimod er der sat fokus på "en større inddragelse af det lokale idræts-, kultur- og foreningsliv i skolen". Det lokale kulturliv skal inddrage i skolens virke – spørgsmålet er bare hvad man her forstår ved kulturliv, og hvordan en større inddragelse etableres?

Her kan man læne sig op ad en tekst fra Undervisningsministeriet i forbindelse med det lovforberedende arbejde (UVM 2013, s. 2 – vores understregninger):

Skolens samarbejde med kulturlivet kan eksempelvis være med museer, kunsthaller, scenekunstinstitutioner, biblioteker og orkestre i lokalområdet, eventuelt ved at skolen kan anvende skoletjenesternes undervisningstilbud. Skoletjenesterne udvikler, tilrettelægger og gennemfører i samarbejde med kulturinstitutioner undervisningstilbud med det mål at udnytte den pædagogiske værdi, der er i kulturinstitutionernes særlige læringsrum. For så vidt angår folkeskolens samarbejde med kunst- og kulturskoler henvises til undervisningsinstitutioner, som tilbyder undervisning inden for kunstfagene, men hvortil der ikke er tilknyttet en musikskole. Dette kan eksempelvis være billedskoler. For så vidt angår musik- og kulturskoler omfatter henvisningen til kunst- og kulturskoler den del af musik- og kulturskolevirksomheden, der ikke henhører til musikskolen. [...] Skolens samarbejde med folkeoplysnings-, idræts- og foreningslivet kan introducere eleverne til aktiviteter i lokalsamfundet ved gennemførelse af kortere eller længere kurser eller forløb inden for den enkelte forenings virke. Fx kunne en lokal idrætsforening udvikle et undervisningsforløb for udvalgte klassetrin inden for foreningens konkrete idrætsgren/-grene, eller ved at den lokalhistoriske forening deltager i forløb om lokalområdet i historietimerne.

I rapporten "Ny praksis i folkeskolen" udarbejdet i 2015 af Børne og Kulturchefforeningen, Skolelederforeningen samt KL fremgår det, at skolerne skal samarbejde med 'skoletjenesterne' (s. 14 – vores understregninger)¹⁶:

4.1.2 Åben skole

- Kommunen har udarbejdet en lokal inspirationsportal

med eksempler på en række standard læringsforløb, som lokale foreninger, virksomheder eller kulturinstitutioner kan tilbyde.

Se fx www.laeringsuniverset.frederiksberg.dk fra Frederiksberg Kommune, www.skolenivirkeligheden.dk fra Fredensborg Kommune eller www.aabenskole.kk.dk fra Københavns Kommune.

- Ledelsen opfordrer til at udnytte mulighederne hos skoletjenesterne. Der er mange gode forløb og muligheder med minimal forberedelse. Find oversigt på www.boernekultur.dk og www.skoletjenesten.dk.

Det bliver altså tydeligere og tydeligere, at 'skoletjenesten' tænkes ind som organiseringsprincip eller model for samarbejdet mellem skolen og museet. Og i tillæg til chef- og lederforeningerne understreges det, at der er minimal forberedelse for lærerne ved at anvende skoletjenesternes tilbud. Dette skal ses i lyset af, at reformen ligeledes er en 'tidsreform', hvor lærernes forberedelsestid er taget væk og skal foregå i løbet af den forlængede skole/arbejdsdag. Derfor har lærerne, som vi tidligere har udfoldet, brug for at kunne investere så lidt tid som muligt i udmøntningen af den åbne skole. I forhold til LM-modellens kapacitetsopbyggende fokus, kan vi her tale om ST-modellens dvs. 'skoletjeneste-modellens' kapacitetskompenserende omdrejningspunkt, hvor lærerne anvender så lidt tid som muligt på 'samarbejdet' med museet i den åbne skole, da de anvender skoletjenesternes materiale.

I aftaleteksten under punkt 2.6 'Fokus på udvikling af undervisningen' fremgår det ligeledes, hvordan der skal etableres et Nationalt Videntcenter for Historie- og Kulturarvsformidling med placering i Jelling (HistorieLab) 17:

For at understøtte undervisningen i bl.a. historie oprettes et Nationalt videncentret for historie og kulturarvsformidling. Videntcenteret har til formål at fremme primært børn og unges forståelse af, at historie og kulturarv har betydning for samfundsudvikling, hverdagsliv og værdigrundlag, og at denne forståelse kan bruges som middel til at tage bestik af deres fremtidsmuligheder.

Med reformering af den danske folkeskole i 2013 sættes såvel inddragelsen af det lokale kulturliv samt fremmelsen af forståelsen for historie og kulturarv på dagsordenen. Og det er netop i forhold hertil, at LM-modellen kan ses som en kapacitetsopbyggende strategi, der kan sikre implementeringen af de politiske intentioner. Det betyder, at LM-modellen vil kunne understøtte, at der uddannes lærere, som pga. arbejdet med det tværinstitutionelle samarbejde igennem deres uddannelse, vil være i stand til at varetage dette opdrag i deres lærergerning og dermed implementere reformens grundlag vedrørende den åbne skole samt udviklingen af undervisningen. Dette til forskel fra ST-modellens kapacitetskompenserende omdrejningspunkt.

16 <http://www.kl.dk/PageFiles/1295210/Ny%20praksis%20i%20folkeskolen.pdf>

17 http://www.kl.dk/ImageVault/Images/id_62271/scope_0/ImageVaultHandler.aspx

Ideen om den åbne skole

Fokus på elevens læring i læringsmålstyret undervisning

Elevernes læring

Det omgivende samfund skal inddrages i skoledagen på en måde, der understøtter elevernes læring og trivsel. Den åbne skole skal bidrage til variation i skoledagen og til at differentiere undervisningen, så den imødekommer og udfordrer den enkelte elevs faglige niveau. Et åbent skole-samarbejde skal give værdi til både den fagopdelte og den understøttende undervisning. Samarbejdet skal give størst mulig kvalitet og effekt på elevernes læring, trivsel og motivation. **Læringsaktiviteter i den åbne skole skal altid tage udgangspunkt i folkeskolens formål og fagenes mål.**¹⁸

I henhold til Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling (før november 2016) skal elevernes læring være i centrum for samarbejdet med kulturinstitutionerne, dvs. at det her er folkeskolens formål samt fagenes mål, hvor afsættet er en læringsmålstyret undervisning, der skal være omdrejningspunktet for aktiviteterne i den åbne skole.

Den åbne skole bliver ofte kaldt et af reformens store nybrud. Mange elever har dog gennem tiden mødt virkeligheden uden for skolen i form af en gæstelærer, en udflugt eller et virksomhedsbesøg. **Grunden til, at den åbne skole er et nybrud er dels, at elevernes læring og trivsel er omdrejningspunkt for samarbejdet, og at undervisningen, skal være målstyret.** [...] Det tager tid at udvikle den åbne skole og skabe de nødvendige forandringer læringsmæssigt, organisatorisk og kulturelt. Alle parter skal tage nye skridt. Udfordringen er at få alle gode kræfter i spil og skabe et bæredygtigt og udviklende samarbejde om en undervisning, der er målstyret, differentieret og varieret. (KL 2015, s. 2 - vores markering med fed)

Med folkeskolereformen er det eleven, der spiller første violin – det er elevens forhold til sin læring, der skal være i fokus i en målstyret undervisning. Det betyder, at reformens implementering af Åben Skole nødvendiggør, at lærerne skal forandre deres syn på læringsmæssige, organisatoriske og kulturelle forhold. Sådanne forandringer tager ifølge KL (2015) tid.

LM-modellen vil kunne understøtte forandringsprocesserne og ikke mindst sætte processen i gang i løbet af den lærerstederendes uddannelse.

Åben Skole og kulturinstitutionerne

Den nye folkeskolereform åbner for samarbejde mellem skolerne og kultur- og foreningslivet og er en historisk mulighed for begge parter til at sikre, at alle børn får del i de oplevelses- og udviklingsmuligheder, som kunsten og kulturen tilbyder. Denne strategis formål er derfor at understøtte, **at kulturlivet bliver omfattet af den åbne skoles ambition om samarbejde mellem skolen og det omgivende samfund.** (Kulturministeriet 2014, s. 6 - vores markering med fed)

Kulturministeriet peger i deres "Strategi for skolebørns møde med kunst og kultur" fra 2014 på nødvendigheden af, at Åben Skole kobles til kulturinstitutionernes virke. Det er i tilknytning hertil, at Åben Skole kan forholdes til såvel fag (f.eks. historie) som formål (folkeskolens formålsparagraf, hvor fokus i særdeleshed er på elevernes historiebevidsthed) gennem etableringen af tværinstitutionelle samarbejder mellem skolen og f.eks. lokalsamfundets kulturinstitutioner, hvor såvel historie som kulturarv er omdrejningspunktet.

Kunst kan give det enkelte barn alternative måder at udtrykke sig på og derved nye indgange til at lære sig selv at kende og til at indgå i fællesskaber og samfund. Ved at møde de forskellige kunstarter lærer barnet at forholde sig til dem og måske opleve særlige evner hos sig selv. **Tilsvarende kan besøg f.eks. på et kulturhistorisk museum eller ved et mindesmærke give viden om den historie, vi udspringer af, men også være starten på en ny interesse, som det enkelte barn får lyst til at udforske nærmere.** Introduktion til en forening eller klub i nærområdet kan åbne børns øjne for alternative fællesskaber og give dem indblik i andre måder at være sammen på. For at kunne afprøve og udfordre egne udtryksformer, evner og interesser er det vigtigt, at alle børn gennem deres opvækst får mulighed for at møde et bredt udsnit af kunstarter, **kulturarv** og kulturelle fællesskaber på en så inddragende og involverende måde som muligt. (Kulturministeriet 2014, s. 8 - vores markering med fed)

Det tværinstitutionelle samarbejde udgør ifølge Kulturministeriet en udfordring for kulturinstitutionerne:

IMPLEMENTERING AF DEN ÅBNE SKOLE I RELATION TIL KULTUR- OG FORENINGSLIVET

Et vigtigt element i folkeskolereformens indførelse af den åbne skole er, at skolen fremover skal orientere sig mere mod det omgivende kultur-, idræts- og foreningsliv. Der findes allerede mange erfaringer med samarbejdsprojekter mellem skole og kultur- og foreningsliv, men der er fortsat mange skoler såvel som aktører på kultur- og foreningsområdet, som oplever det nye krav om samarbejde som en udfordring. (Kulturministeriet 2014, s. 15)

¹⁸ <http://www.uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Laering-og-laeringsmiljoe/Den-aabne-skole>

Går man ind på Kulturministeriets/Slots- og Kulturstyrelsens hjemmeside¹⁹, henviser de til folkeskolens formålsparagraf, når de forholder sig til det tværinstitutionelle samarbejde mellem skolen og kulturinstitutionerne:

Kunsten og kulturen spiller derfor en central rolle for at forme vores fællesskab og er derfor også meget relevant i folkeskolen, der ifølge formålsparagraffen "skal forberede eleverne til deltagelse, medansvar, rettigheder og pligter i et samfund med frihed og folkestyre. Skolens virke skal derfor være præget af åndsfrihed, ligeværd og demokrati.

Fokus på lokalsamfundets ressourcer

Børne- og Kulturchefforeningen udgav i 2010 et inspirationshæfte med titlen "Guldet i nabolaget – om læring og fællesskab i lokalsamfundet".

Vi oplever i disse år et behov for at gentænke og reformulere lokalsamfundet som begreb, form og indhold i kølvandet på kommunalreformen, som har ændret kommunegrænser og størrelser. (Børne- og Kulturchefforeningen 2010, s. 5)

Børne- og Kulturchefforeningen²⁰ baserer sit arbejde på stærke netværk og er en aktiv faglig- og ledelsesmæssig interesseret på børne- og kulturområdet. De indgår i den løbende dialog med ministerier og andre beslutningstagere på børne- og kulturområdet, og foreningen er med til at sætte dagsordenen på en række tværgående områder på det kommunale område. De er repræsenteret i en række rådgivende udvalg i KL-regi og i forhold til ministerierne ligesom foreningens medlemmer ofte personligt udpeges til forskellige hverv på børne- og kulturområdet.

Dagtilbud, skoler og øvrige institutioner skal åbne sig mod lokalsamfundet og drage ud i omgivelserne og udnytte de ressourcer og faciliteter, der findes i ethvert lokalområde. Pædagogerne og lærerne skal bruge kulturinstitutionerne, de grønne områder, kulturskolerne og bibliotekerne. Tænk hvor fantastisk, det er, at kunne tilbyde billedkunstnerens kernefaglighed i en uges billedkunstundervisning på billedskolen. Hvor folkeskolens lærer eller dagtilbuddets pædagog står som garanten for den store sammenhæng og røde tråd. Samtidig er det en unik chance for at se børnene tilegne sig et nyt sprog, nemlig billedkunstnerens. Eller hvad med at møde højtuddannede musikere i musikskolen eller inspirerende skuespillere på medborgerhusets scene? Det kan også være

et besøg i gymnasiets funkende laboratorier, med dets spændende, ildelugtende kemikalier og tilhørende højtuddannet kemilærer. Eller det kan være undervisning i naturvejlederens residens i kommunens grønne, friske skov. Børn, der på den måde er blevet introduceret til deres lokalområdes ressourcer, danner sig et fintmasket kulturelt landkort – både i sig selv i kraft af deres mange møder med kunst og kultur, natur og laboratorium, men også fysisk som et kendskab til netop deres by og egn. (Børne- og Kulturchefforeningen 2010, s. 10)

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling har følgende udlægning af samarbejdet mellem skolen og de eksterne læringsmiljøer, hvor det igen bliver tydeligt, at fagenes mål dvs. 'Fælles Mål' udgør det centrale omdrejningspunkt for det tværinstitutionelle samarbejde:

Den lokale sammenhængskraft og elevernes kendskab til lokalområdet

Samarbejdet mellem skolen og lokalsamfundet skal styrke den lokale sammenhængskraft. Det skal også bidrage til, at eleverne stifter bekendtskab med foreningslivet og med de muligheder, som foreningslivet og lokalområdet rummer. Samarbejdet skal planlægges så det understøtter Fælles Mål for fagene.²¹

Lars Emmerik Damgaard Knudsen skriver i en artikel fra tidskriftet Unge Pædagoger med temaet: Åben Skole, om hvor ideen om den åbne skole kommer fra:

Der har i Danmark gennem flere år været tradition for samarbejde mellem skoler og lokalsamfund, fx museer, erhvervsliv, musikskoler, naturvejledere m.fl. om undervisning i og uden for skolen, og en række rapporter fx fra Deloitte (2014) har dokumenteret og reflekteret over effekterne i partnerskaber mellem skolen og lokalmiljøet, inden daværende undervisningsminister Christine Antorini gav det navnet Åben Skole i forbindelse med folkeskolereformen i 2013. (Knudsen 2016, s. 5)

Lars Emmerik Damgaard Knudsen (2016) påpeger, at der efter 1960'erne opstod en større grad af lukkethed omkring skolerne, som følge af større akademiseringskrav og lukning af flere landsbyskoler. Han peger ligeledes på, at lærernes professionalisering har nødvendiggjort en fuldbyrdelse af skolens lukkethed overfor omverdenen herunder de enkelte skolers lokalsamfund. Det er netop denne lukkethed overfor omverdenen, som den daværende undervisningsminister Christine Antorini sætter fokus på med folkeskolereformens idé om Åben Skole.

19 <http://siks.dk/boern/skoleboern/aaben-skole-samarbejder/den-aabne-skole-saadan-griber-du-samarbejdet-med-skolen-an/>

20 <http://bkchefer.dk/>

21 <http://www.uvm.dk/Uddannelser/Folkeskolen/Laering-og-laeringsmiljoe/Den-aabne-skole>

Så på den måde kan både ideen og udtrykket Åben Skole siges at være et tegn på, at skolen kan eller skal åbnes mere op, bringes tilbage til en tidligere selvfølgerlig indlejring i lokalsamfundet eller tages videre imod en mere anvendelsesorienteret, undersøgende, kreativ og udvekslende form for skole. Uanset hvad, så har Åben Skole som en uddannelsespolitisk idé fået ny, stor opmærksomhed, som betyder, at Åben Skole allerede udfordrer og giver nye muligheder til de måder, som skolens undervisning hidtil har været gennemført på. (Knudsen 2016, s. 5)

Når Lars Emmerik Damgaard Knudsen peger på ideen om Åben Skole, som et forhold, der kan forholdes til fortiden: bringes tilbage til en tidligere selvfølgerlig indlejring i lokalsamfundet eller som et forhold, der forholdes til fremtiden: tages videre imod en mere anvendelsesorienteret, undersøgende, kreativ og udvekslende form for skole – er det præcis de to forhold, vi må forholde os til i denne her rapport. Da vi med konceptualiseringen af erfaringerne fra Learning Museum i LM-modellen vil rette blikket fremad og undersøge mulighederne og begrænsningerne i at anskue LM-modellen som en kapacitetsopbyggende strategi i forbindelse med implementeringen af folkeskolereformen, må vi også rette blikket bagud og undersøge tidligere tiders forsøg på at etablere et samarbejde mellem læreruddannelsen og museerne blandt andet i forhold til 1958-lovene. Men først vil vi sætte fokus på de to andre lovkomplekser: læreruddannelsesloven og museumsloven, da de danner rammen for at kunne vende blikket bagud mod 1958-lovene.

Læreruddannelsesloven

Bekendtgørelsen af 8. marts 2013 om 'uddannelsen til professionsbachelor som lærer i folkeskolen'²² knytter direkte i sin formålsparagraf an til folkeskolelovens formål:

§ 1. Formålet med uddannelsen er, at den studerende gennem uddannelsen tilegner sig den viden og de færdigheder, der er forudsætningen for at kunne virke som faglig, pædagogisk og didaktisk kompetent lærer i den danske folkeskole i henhold til folkeskolens formål, jf. folkeskolelovens § 1.

Det er ikke nogen overraskelse, at lærere igennem deres uddannelse skal udvikle den viden og de færdigheder, som er nødvendige for at kunne udvikle eleverne i folkeskolen i overensstemmelse med folkeskolelovens formålsparagraf.

Learning Museum løb af stablen under reformens tilblivelse, og da projektet sluttede i 2013 forelå der en praksismanual med mange forskellige bud på, hvordan samarbejdet mellem museer, skoler og læreruddannelser kunne styrkes og ikke mindst organiseres. Mange af de undervisningsforløb, oplæg, praktikophold og bachelorprojekter, der blev præsenteret i praksismanualen kan også efter ændringerne i 2013 inspirere til inddragelsen af det lokale kulturliv i skolen med henblik på at fremme forståelsen for historie og kulturarv blandt folkeskolens elever – men der kan ikke laves en direkte overføring af de praktikforløb projektet har sat fokus på, da grundlaget for praktikken havde ændret sig radikalt fra LU07 til LU13.

Praktikkens organisering på læreruddannelserne

Vi har derfor valgt mere specifikt at undersøge, hvordan ændringerne af praktikken under LU13 kommer til udtryk i de 7 professionshøjskolars studieordninger for de 13 læreruddannelser. Under LU07 kom man i 'praktik i andre skoleformer', og man kunne derfor komme i praktik i andre skoleformer på et museum. Under LU13 kommer man i praktik på 'godkendte praktikskoler' og spørgsmålet er derfor, om museet som en anderledes skoleform (LU07) kan godkendes som en praktikskole med en ensartet skoleform (LU13)? Netop i forhold til Åben Skole sættes der fokus på de eksterne læringsmiljøer som værende anderledes, og under LU07 kom man netop som lærerstuderende i praktik i andre (læs: anderledes) skoleformer. Men i henhold til LU13 skal man i praktik på skoler for at træne i velkendte læringsmiljøer og dermed ikke i anderledes læringsmiljøer. Det er netop her DLF påpeger, at praktikskolen

²² <https://www.retsinformation.dk/pdfPrint.aspx?id=145748>

kun kan være en skole, fordi de lærerstuderende skal træne den kendte lærerpraksis for at gøre den mere velkendt – så den kan beherskes og dermed praktiseres efter endt uddannelse.

Så hvis museet kan godkendes som en praktiskskole sådan som (folke)skolen godkendes som praktiskskole, hvordan kommer det så til udtryk i studieordningerne for de enkelte læreruddannelser – og hvad betyder det for udformningen af uddannelsesplaner, gennemførelsen af praktikken samt den afsluttende eksamen?

Hvis ikke museet kan godkendes som praktiskskole, hvad betyder det så for muligheden for at komme i praktik på et museum?

Hvad betyder ændringerne af læreruddannelsesloven for konceptualiseringen af Learning Museum projektets gode eksempler på praktikforløb i det samlede billede af mulighederne og begrænsninger i det tværinstitutionelle samarbejde mellem læreruddannelsen og museerne?

I LU07 var man i praktik hvert uddannelsesår – i alt fire gange, og praktikken var ikke udformet som et fag i henhold til LU13, hvor også kompetencemål og eksamen indgår. Det væsentlige ved at gøre praktikken til et fag er, at det er et fag, der ikke har nogen specifikt afsatte undervisningslektioner i læreruddannelsen, da skolens praktiklærere er læreruddannelsens lærere i faget praktik (Unge Pædagoger 2014, nr. 2, s. 1).

I Learning Museum tog man afsæt i den tidligere folkeskolelov (2006) samt den tidligere læreruddannelseslov (LU07). Med 2013-lovene for såvel folkeskolen som læreruddannelsen, betyder det ændringer i organiseringen af uddannelsen, da man i aftaleteksten²³ er optaget af, hvordan man bedst muligt kan realisere målsætningen om at styrke den fælles folkeskole:

Lærerne skal have undervisningskompetence – svarende til linjefag – i de fag, de underviser i. Lærere, som har en faglig fordybelse i faget, vil sikre, at eleverne møder en undervisning af endnu højere faglig og pædagogisk kvalitet. Målet er, at alle elever i folkeskolen i 2020 skal undervises af lærere, som enten har undervisningskompetence (tidligere linjefag) fra læreruddannelsen i de fag, de underviser i, eller har opnået en tilsvarende faglig kompetence via deres efteruddannelse mv. Målsætningen om fuld kompetencedækning skal skrives ind i folkeskoleloven. Målsætningen indeholder alle fag og alle klassetrin og skal gælde på kommuneniveau.

²³ http://www.kl.dk/ImageVault/Images/id_62271/scope_0/ImageVaultHandler.aspx

Man går væk fra at tale om linjefag til at tale om, at man som lærer skal have undervisningskompetencer i de fag, man underviser i – eleverne skal altså kunne møde lærere, der har en større faglighed inden for deres fagområder end tidligere. Og netop dette anliggende med opbygningen af undervisningskompetencer omfatter tre kompetencemål i læreruddannelsens fokus på praktik, hvor man skal opnå kompetencer inden for *didaktik, klasseledelse og relationsdannelse*. De tre kompetenceområder danner udgangspunktet for de tre praktikperioder af 6 ugers varighed, der alle afsluttes med prøver, hvor praktik I og III er med ekstern censur, og praktik II er med intern censur.

Under LU07 har man som lærerstuderende siden 2006 kunnet komme i 'praktik i andre skoleformer', hvor skoletjenester i regi af forskellige natur- og kulturinstitutioner som for eksempel Zoologisk Have og forskellige andre museer dannede rammen om et tre ugers praktikophold i løbet af de fire år på uddannelsen. Learning Museum har eksempler på praktikforløb i museers skoletjenester, der er forvaltet under LU07-rammen for praktikophold. Det er her, der i LU13 er strammet gevaldigt op i forhold til hvilke institutioner, der nu kan anerkendes som 'praktiskskole', og som vi allerede har været inde på, er der ikke enighed om denne sag. Et museum er ikke selvfølgelig indskrevet som praktiskskole i læreruddannelsens studieordninger, sådan som museerne tidligere har været det med henvisning til 'andre skoleformer'. Dette kan virke paradoksalt, når man samtidig med folkeskolereformen ønsker at øge samarbejdet med det lokale kulturliv og fremme elevernes forståelse for historie og kulturarv. Det væsentlige forhold i praktikkens organisering under LU13 er 'vekseluddannelsesprincippet', hvor man veksler mellem undervisning på en læreruddannelse og undervisning/afprøvning i skolen (Unge Pædagoger 2014, 2, s. 1).

Studieordninger på læreruddannelsen – Praktik I, II og III

På alle 13 læreruddannelser findes der studieordningerne fra LU97 (1997), LU07 (2006) samt LU13 (2013) – der yderligere blevet revideret i 2015 og 2016, men fastholdes som LU13. Hver studieordning udgøres af 3 dele og fylder til sammen mellem 500 og 1000 sider, det skal i så fald ganges med 13, og hvis man så gerne vil se tidligere års studieordninger, kan man lægge yderligere 500-1000 sider til og gange med 13 – det samme gælder for yderligere et revisions-år tilbage – for jo længere vi kommer tilbage i tiden, jo mindre antal sider fylder de enkelte studieordninger. Det er med andre ord blevet mere og mere omfattende studieordninger, både i forhold til længden men også i forhold til opbygningen og indholdet.

Hver enkelt læreruddannelse har en opdeling af studieordningen i tre niveauer:

En fælles- eller national del - niveau 1

En institutions- eller lokal del - niveau 2

En modulbeskrivelse af de enkelte fag - niveau 3

Den fælles del henviser til læreruddannelsen generelt og er fælles for alle læreruddannelser, **den institutionelle del** henviser til den enkelte læreruddannelse, hvor der kan findes flere læreruddannelser inden for den samme professionshøjskole. Det er her de gamle seminarier stadig kommer til udtryk på trods af bevægelsen fra seminarium over CVU til University College. Det er således de gamle seminariers læreruddannelser, der skaber muligheden for variation imellem indholdet af den fælles del og institutions delen – herunder modulbeskrivelserne. Studieordningerne afspejler i høj grad de specifikke forhold på de enkelte læreruddannelser, sådan som de kommer til udtryk i de forskellige praksisser inden for de enkelte læreruddannelser. Man kan således blive lærer på forskellige måder, dvs. at man kan tilegne sig læreruddannelsens kompetencemål på forskellige måder, afhængigt af hvor i landet man tager sin læreruddannelse.

Dette fremgår ligeledes af "Bekendtgørelsen om uddannelser til professionsbachelor som lærer i folkeskolen af 8. september 2015" i kapitel 6 om 'studieordning' § 23, stk. 2:²⁴

§ 23. *Inden for rammerne af denne bekendtgørelse og eksamensbekendtgørelsen fastsættes de nærmere regler for uddannelsen i en studieordning, jf. § 24.*

Stk. 2. Studieordningens fællesdel udarbejdes i fællesskab af de professionshøjskoler, der er godkendt til at udbyde uddannelsen. Studieordningens institutionsdel udarbejdes af den enkelte professionshøjskole.

I henhold til bekendtgørelsens kapitel 3 om 'struktur og tilrettelæggelse' af læreruddannelsen fremgår det af § 11 og 12, hvordan praktikken skal tilrettelægges, men i § 12, stk. 3 fremgår det yderligere, hvor praktikken kan finde sted (understregning):

§ 11. *Praktikken har, ligesom fagene og professionsbachelorprojektet, til formål at skabe kobling mellem teori og praksis med henblik på, at den studerende erhverver teoretisk funderede praktiske færdigheder i at forberede, gennemføre og evaluere undervisningsforløb.*

Stk. 2. Den studerende skal have praktik i de valgte undervisningsfag.

§ 12. *Praktikken består af moduler på 5-15 ECTS-point og tilrettelægges således, at der sker en uddannelsesmæssig progression i overensstemmelse med kompetencemålene på niveau I, II og III, jf. bilag 3.*

Stk. 2. Praktikken skal forberedes, gennemføres og efterbehandles i samarbejde med undervisningsfagene og Lærerens grundfaglighed.

Stk. 3. Praktikken finder sted på skoler på grundskoleniveau og kan efter godkendelse af professionshøjskolen i det enkelte tilfælde finde sted i udlandet, på Færøerne eller i Grønland.

Stk. 4. Den studerende har mødepligt til praktikken.

I henhold til bekendtgørelsen fremgår det ligeledes af § 13, at det er professionshøjskolen, der godkender praktikskolerne og jf. stk. 2 skal praktikskolen udarbejde en uddannelsesplan, som skal godkendes af professionshøjskolen:

§ 13. *Professionshøjskolen godkender de praktikskoler, der indgår i praktiksamarbejdet, på grundlag af kvalitetskrav, som professionshøjskolen har udarbejdet.*

Stk. 2. Praktikskolen udarbejder en uddannelsesplan for praktikken i overensstemmelse med kompetencebeskrivelsen for den pågældende praktikperiode. Professionshøjskolen skal godkende uddannelsesplanen.

Det er i forlængelse af § 12, stk. 3, at vi finder teksten udvidet i forbindelse med 'Praktik II' med følgende formulering: "Godkendte museer med skoletjeneste og andre skoleformer". Det fremgår af studieordningens institutionsdel (niveau 2) i regi af UCSJ²⁵ og af studieordningens modulbeskrivelser (niveau 3) i regi af UCL²⁶. Her ser vi altså et eksempel på hvor forskelligt de to professionshøjskoler har valgt at forholde sig til inddragelsen af museerne i læreruddannelsens praktikforløb. 2 ud af de 7 professionshøjskoler har altså valgt at tilføje 'museer med skoletjeneste' som mulig praktikskole for praktik II, hvor der er intern censur – til forskel fra praktik I og III med ekstern censur. Teksten, der anvendes i regi af UCSJ og UCL, henviser til LU07's 'praktik i andre skoleformer', hvor "andre skoleformer" ligger i forlængelse af "godkendte museer med skoletjeneste".

Det betyder, at museer med skoletjenester nu er mere end blot som tidligere 'praktik i andre skoleformer', det, der er vigtigt at hæfte sig ved, er tilføjelsen til museer nemlig *skoletjeneste*, hvor man kan udlægge godkendelsen af museet, som betinget af, at der er en skoletjeneste tilknyttet.

²⁵ Studieordning, Læreruddannelsen, University College Sjælland, 2. udgave 2016, side 20: Institutionsdel., 9.0 Praktik, Praktikoniveau II.

²⁶ Studieordning 2015, Modulbeskrivelser, Læreruddannelsen - University College Lillebælt, side 211: Prøver i praktik på niveau I, II og III, Praktikperiode, praktiksted og prøve, praktikoniveau II. Derudover indgår museer 13 steder i enkelte modulbeskrivelser for de enkelte fag. Der henvises ligeledes til Learning Museum for eksempel på s. 11.

²⁴ <https://www.retsinformation.dk/forms/R0710.aspx?id=174218#Kap6>

Derfor klinger det mere af praktikskole med streg under skole, når det er en skoletjeneste, man er i praktik i, hvilket ligeledes hænger sammen med det forhold, at skolens praktiklærere er læreruddannelsens lærere i faget praktik. Ved at tilknytte skoletjenesten som praktikskole får man tilknyttet læreruddannede som praktiklærere. Dette gør sig eksplicit gældende i regi af UCSJ.

Praktik II på UCSJ

I arbejdet med studieordningerne og et særligt fokus på muligheden for at gøre museerne til praktikskoler, hvor de lærerstuderende kan gennemføre deres praktik, har vi fundet ud af, at der er stærke fagpolitiske kræfter i spil, som konkret udmøntes igennem de enkelte praktikkoordinatorer og deres sammenslutning i 'Praktiklærerforeningen (PLF)' under Danmarks Lærerforening (DLF)²⁷.

DLF har udtalt sig principielt om praktik i læreruddannelsen i deres TR-Håndbog dateret d. 28. august 2013²⁸:

*Det er foreningens opfattelse, at folkeskolen bør være med til at uddanne nye lærere og stille sig til rådighed for praktik i uddannelser, der giver adgang til ansættelse i folkeskolen. Studerende fra læreruddannelser, der er godkendt af Undervisningsministeriet, har adgang til praktik i folkeskolens 1. - 10. klasse, og pædagogstuderende tilsvarende i børnehaveklassen. "Det nødvendige Seminarium" har ikke denne godkendelse. **Al anden praktik bør efter foreningens opfattelse afvises, og foreningens medlemmer bør af samme grund ikke medvirke i undervisningen heri.** Foreningens opfattelse er bl.a. begrundet i, **at hver uddannelse må lægge praktik til sit eget område og i, at der ikke bør skabes usikkerhed om fremtidige erhvervs muligheder hos unge uddannelsessøgende.***

Udtalelsen her henviser til LU07 - hvor man jo havde 'praktik i andre skoleformer' som afsæt for en mulig praktik på et museum jf. Learning Museums eksempler på praktik. Om denne holdning hos DLF har ændret sig i forbindelse med LU13, har vi ingen dokumentation for. Da vi ikke har kunnet finde lignende udtalelser fra DLF om LU13, kan vi derfor kun antage, at det fortsat under LU13 er DLF's holdning, at praktik skal foregå i regi af skolen som den eneste form for praktikskole.

27 http://www.praktiklaererforeningen.dk/?page_id=110

28 <http://tr.dlf.org/Default.asp?ArealID=1014&ChapterID=1062&ParagraphID=1393> - vores markering med fed. TR-Håndbogen er en håndbog for tillidsrepræsentanter.

Men vi ved fra interview med de to praktikkoordinatorer fra UCSJ, at indgangsvinklen til museet som praktikskole er deres skoletjeneste, fordi der netop i skoletjenesterne er ansat læreruddannet personale, der kan fungere som praktiklærere. Dette fremgår ligeledes af de konkrete uddannelsesplaner, som er udarbejdet i forbindelse med praktikaftalen mellem UCSJ og "Skoletjenesten ved Vikingskibsmuseet" i Roskilde, hvor skoletjenesten er indgangen som praktikskole, ikke museet som sådan men skoletjenesten ved museet, der omtales af de to praktikkoordinatorer som praktikskolen.

De to praktikkoordinatorer fortæller ligeledes, at det er en forsøgsordning, fordi det er under udvikling, at praktikken tænkes som et fag med kompetencemål og eksamen i relation til LU13, og at museerne skal leve op til disse kompetencemål i deres uddannelsesplaner, således at den lærerstuderende opnår de specifikke kompetencer igennem deres praktikforløb ved skoletjenesten på museet. Her påpeger de to koordinatorer, at det er særligt udfordrende for museerne at leve op til at realisere det tredje kompetencemål om 'relationsdannelse' i løbet af den studerendes seks ugers lange praktik II forløb. Derfor har de to praktikkoordinatorer foreslået museerne, at de inddrager en eller flere skoler/klasser i løbet af praktikforløbet, som de samarbejder med i forvejen. Det vil skabe den relevante kobling til 'skolen', som udgør platformen for træning af undervisningskompetencer inden for alle tre kompetenceområder, hvor særligt 'relationsdannelse' skal sikres gennem den lærerstudendes mulighed for at følge skoleklasser over et længere forløb.

Dette er ligeledes erfaringerne fra Learning Museum, hvor praktikforløb under LU07 blev afviklet. Det er således muligt at videreudvikle erfaringerne fra praktikforløb afholdt i projektets regi under LU07 til kompetencemål for afholdelse af praktikforløb under praktik II i henhold til LU13, men det er tankevækkende, at der kun er 2 ud af 7 professionshøjskoler, der har formaliseret dette samarbejde om praktik II i tilknytning til museets skoletjeneste - og kun UCSJ har indskrevet museets skoletjeneste som mulig praktikskole i studieordningens institutionsdel. Hvad der ligger til grund for, at de andre professionshøjskoler ikke har formaliseret museets skoletjeneste som mulig praktikskole for praktik II ved læreruddannelsen, ved vi endnu ikke noget konkret om. Om museernes skoletjenester alligevel indgår i praktikforløb - praktik II - med andre læreruddannelser på trods af manglende formalisering, forekommer os usandsynligt, da graden af formalisering følger den politiske intention om at forbedre kvaliteten af praktikken. DLF indflydelse på PLF og dermed på læreruddannelsens praktikkoordinatorer er yderst interessant at undersøge nærmere, da "...de to praktikkoordinatorer fra UCSJ påpegede, at de ikke pt. havde udvekslet deres erfaringer om indgåelse af praktikaftaler med museernes skoletjenester med praktik-

koordinatører i andre UC'ere. UCSJ sender kun ganske få studerende i praktik i skoletjenester på museer, og det udgør kun en meget lille del af praktikkoordinatorernes arbejde" (citatet er godkendt af Dorthe Buskbjerg & Ninna Braüner, d. 2. juni 2016).

Praktik eller praksistilknytning?

Når vi følger studieordningernes ændringer fra LU07 til LU13 – (herunder de lokale ændringer frem til 2016) og tilbage til LU97, de steder hvor de har været tilgængelige, kan vi se følgende generelle træk gøre sig gældende: Før LU13 var det fagene, der havde indskrevet besøg på museer – for eksempel i historie men også i et fag som hjemkundskab (her i henhold til LU97).

Med LU13 installeres forskellen mellem praktik og praksistilknytning, hvor UCSJ skriver 'museer med skoletjeneste' ind fra 2013 og i de efterfølgende revisioner frem til den sidste revision fra 2016. UCL derimod skriver først denne ordlyd 'museer med skoletjeneste' ind i studieordningen fra 2015, men under LU13 – og her indskrives det på niveau 3 dvs. i modulbeskrivelser her i tilknytning til historiefaget.

På UCC indgår museer og skoletjenester (her er det opdelt som to forskellige instanser) under 'andre relationer til praksis' dvs. som praksistilknytning. Det samme ser man på Metropol dog ikke som en samlet indgang til praksistilknytning men opdelt på de enkelte moduler. Det er denne opdeling på modulbeskrivelserne (niveau 3), som ses i alle studieordninger, og det er her at museet nævnes som '*undervisningsressource*' under de enkelte modulers kompetencemål udmøntet i henholdsvis færdigheds- og vidensmål.

I nye fag som '*Håndværk og Design*' på for eksempel Metropol indgår museet i modulbeskrivelsen som '*modulets relation til praksis*' – anvendelse af skoletjenester på museer og kulturinstitutioner – som '*fagets mulighed i relation til Åben Skole*'. Naturfagene (biologi, fysik/kemi, natur/teknik, geografi) er stærkt repræsenteret i deres modulbeskrivelser med brug af museer som undervisningsressource – de naturhistoriske museer. Det samme gælder for fagene billedkunst og historie. Kun et enkelt sted på UCSJ var museet nævnt under musik i 2013 som modulets relation til praksis, det er fjernet i studieordningerne fra henholdsvis 2015 og 2016. I 2013 havde UCSJ et særligt fokus på '*digital kommunikation og medier*' hvor kulturinstitutioner herunder museer kunne inddrages i undervisningens tilrettelæggelse. Det er ikke med i 2015 og 2016.

De konkrete modulbeskrivelser ændrer sig over tid, og det er også her at konkrete personer i organisationen – for

eksempel underviserne, kan præge udformningen af indholds- og målbeskrivelser, hvor museet kan installeres som en '*undervisningsressource*' i tilknytning til de enkelte fag.

Det er her 'peer-to-peer princippet' fra Learning Museum kan sætte sig igennem, såfremt de spredes i fora, hvor undervisere, der har deltaget i projektet, kan gøre deres erfaringer til genstand for andre underviseres erfaringsdannelse på læreruddannelserne – for eksempel nævnes Learning Museum i modulbeskrivelsen for billedkunst ved UCL, hvor samarbejdet med kunstmuseer installeres som praksistilknytningshorisont for samarbejdet mellem læreruddannelsen og museerne.

Det er kun UCSJ og UCL, der har indskrevet museets skoletjeneste som mulig praktiskole under gennemførelsen af praktik II på læreruddannelsen. Det betyder, at det er muligt at formalisere samarbejdet mellem læreruddannelsen og museet i tilknytning til afvikling af praktik II. Det er således ikke praktikken, der fylder i samarbejdet mellem læreruddannelsen og museet, det er derimod praksistilknytningen gennem de enkelte fag, hvor museet udstanses som en undervisningsressource i tilknytning til fagets kompetencemål.

På Metropol har man specialiseret sig i at inddrage eksterne miljøer herunder museerne som praksistilknytninger for gennemførelsen af bachelorprojekter - MatchPol²⁹.

Museumsloven

Går vi til museumsverdenen, er skoleeleverne ikke lige så tydelige i det udtalte omdrejningspunkt for museernes virksomhed, som tilfældet er for læreruddannelsens virke. Museumsloven fra den 8. april 2014³⁰ peger i sin formålsparagraf på følgende forhold:

§ 1. *Lovens formål er gennem fagligt og økonomisk bæredygtige museers virksomhed og samarbejde at sikre kulturarv og naturarv i Danmark og udvikle betydningen af disse i samspil med verden omkring os.*

Stk. 2. Loven har endvidere til formål at sikre varetagelse af opgaver, der vedrører sten- og jorddiger og fortidsminder.

Stk. 3. Medmindre andet er fastsat, finder lovens regler anvendelse på de statslige museer under Kulturministeriet og på de statsanerkendte museer, der modtager statstilskud efter loven.

²⁹ <http://www.phmetropol.dk/Matchpol>

³⁰ <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=162504>

§ 2. Gennem de indbyrdes forbundne opgaver indsamling, registrering, bevaring, forskning og formidling skal museerne i et lokalt, nationalt og globalt perspektiv

- 1) aktualisere viden om kultur- og naturarv og gøre denne tilgængelig og vedkommende,
- 2) udvikle anvendelse og betydning af kultur- og naturarv for borgere og samfund og
- 3) sikre kultur- og naturarv for fremtidens anvendelse.

Grundlaget for museernes virksomhed er kulturarv og naturarv i Danmark. Museerne skal være bæredygtige gennem blandet andet samarbejdet med omverdenen. Formidling er en af museernes fem hovedopgaver. I museumslovens § 14, stk. 11³¹ retter man sig specifikt mod folkeskolen, hvilket understøtter ønsket om at se folkeskolen som en særlig udvalgt målgruppe: *Museet skal vederlagsfrit give adgang for skoleelever, der besøger museet som led i undervisningen. Museet skal under hensyntagen til institutionens karakter gennemføre særlige formidlingsindsatser, f.eks. rabatordninger, rettet mod børn.*

Hvad indebærer begrebet 'formidling' i museumsloven? Kan formidling ligeledes henvise til 'undervisning' i folkeskolens og læreruddannelsens forstand? Slots- og Kulturstyrelsen som forvalter museumsloven er ikke i tvivl, når de definerer, hvad formidling er som en af museernes fem hovedopgaver: *Museerne omsætter deres viden og samlinger i udstillinger, publikationer og undervisningstilbud. Mange museer har på deres hjemmeside introduktioner til udstillinger og undervisningsmateriale til skolebrug. Der er tradition for, at museerne stiller deres faglige viden til rådighed for alle, som henvender sig. Museerne er en vidensbank.* (Slots- og Kulturstyrelsen 2016)³²

I 2009 præsenterede Kulturarvsstyrelsen³³ (Slots- og Kulturstyrelsens forgænger) resultatet af en undersøgelse, hvor man kortlagde museernes indsatser, ressourcer og kvalitet på undervisningsområdet. Undersøgelsen skulle understøtte: *Kulturarvsstyrelsens initiativer, som skal medvirke til at udvikle og kvalificere undervisningen på de statslige og statsanerkendte museer, samt styrke samarbejdet mellem museerne og undervisningssektoren* (Kulturarvsstyrelsen 2009, s. 7).

Rapporten konkluderede blandet andet, at: *Undervisning er en integreret del af museernes praksis. Det betyder, at de statslige og statsanerkendte museer har faste undervisningstilbud inden for deres ansvarsområder. Museernes undervisning henvender sig primært til grundskolen og særligt til mellemtrinnet. [...] Museernes undervisningsaktiviteter supplerer kernefagligheder inden for grundskolen og ungdomsuddannelserne. Kortlægningen dokumenterer, at museernes undervisningstilbud imødekommer stort set alle fag og fagligheder i grundskolen og på ungdomsuddannelserne. Historie, dansk, samfundsfag, billedkunst, natur-teknik, biologi og religion er de fag, de fleste undervisningstilbud på museerne henvender sig til. Museernes undervisningstilbud er karakteriseret ved at være både fler- og tværfaglige.* (Kulturarvsstyrelsen 2009, s. 11)

Det fremgår ligeledes af rapporten at *ca. 70 procent af museerne har praktikordninger. Halvdelen af museerne har praktikordninger for universitetsstuderende, mens kun 30 procent har praktikordninger for studerende fra læreruddannelserne. Praktikordninger er et redskab til samarbejde og videndeling mellem museer og uddannelsesinstitutioner* (Kulturarvsstyrelsen 2009, s. 12).

Lige præcis her ligger afsættet for Learning Museum, der netop peger på - at kun 30 procent af museerne har en praktikordning for studerende på læreruddannelserne. Dette skal selvfølgelig ses i lyset af LU07's muligheder for 'praktik i andre skoleformer', som Learning Museum jo er funderet på. Der blev med rapporten fra 2009 lagt op til en nærmere undersøgelse af samarbejdet mellem læreruddannelsen og museernes undervisningsaktiviteter i tilknytning til grundskolen - og det var her, Learning Museum tog sit afsæt. Derfor er praktikken et væsentligt afsæt for Learning Museum som projekt, og bliver med konceptualiseringen i LM-modellen koblet til LU13, hvor grundlaget for praktikken i det tværinstitutionelle samarbejde mellem læreruddannelsen og museerne ændres radikalt. Netop det tværinstitutionelle samarbejde har sine historiske fortilfælde, og det er her, det bliver relevant at rette blikket bagud for med LM-modellen at kunne rette blikket fremad.

31 <https://www.retsinformation.dk/forms/r0710.aspx?id=162504>

32 <http://slks.dk/kommuner-plan-arkitektur/kulturarvskommuner/museernes-arbejdsopgaver/>

33 http://slks.dk/fileadmin/user_upload/dokumenter/Museer/Fakta_om_museerne/Museernes_laeringspotentialer.pdf

Det bagudrettede blik: 1958-lovene

1958 er gennembrudsåret for formaliseringen af samarbejdet mellem skoler og museer i to lovarbejder, der udkom samme dag, som en særlig lov for lokalmuseerne (lokalmuseumsloven) og en ny folkeskolelov med fokus på en nyorientering af historieundervisningen.

Det handler om "*historieundervisningens konkretisering*" (Forchhammer 1963, s. 50), hvor lokalmuseerne skal være tilgængelige, så de kan anvendes i *folkeoplysningens og videnskabens tjeneste* men (endnu) ikke som i dag i *skolens tjeneste*.

Der skal jf. bekendtgørelsen af 3. marts 1958 (Lov om kulturhistoriske lokalmuseer) "*etableres et samarbejde mellem museet og områdets skoler, således at samlingerne udnyttes i skolernes undervisning*". Nøjagtig, som vi i dag kan se i flere af læreruddannelsens modulbeskrivelser, at museerne (samlinger) blive gjort til *undervisningsressourcer* i læreruddannelsen. Denne formalisering af museernes samlinger som undervisningsressourcer i skolen lægges i 1958 i de to områders samarbejdsflader. Det er museerne, der skal "*instruere skolerne om, hvorledes samlingerne kan udnyttes i undervisningen*". I undervisningsvejledningen for folkeskolen fra 1960 (den blå betænkning) følges der op på ændringerne af folkeskoleloven fra 1958, der fungerede som en rammelov, der kunne understøtte samarbejdet mellem skolen og museet gennem formaliserede museumsbesøg, der var indskrevet i kapitel 8 omhandlende "*historie med samfundslære*".

Det er denne konkretisering af historieundervisningen, der sker gennem indskrivningen af museumsbesøg som undervisningsressource, vi i dag ser i de enkelte modulbeskrivelser for de enkelte fag - herunder historiefaget. Og her skrives museumsbesøget tillige ind som en ressource i de naturfaglige fag og ikke mindst fag som 'håndværk og design'. Denne orientering mod museerne startede i gymnasiet i 1930'erne og bredte sig til folkeskolen i 1950'erne og 1960'erne.

I 1950'erne havde seminarierne en forsøgsordning, der gav historielærerne ret stor frihed til yderligere konkretisering af undervisningen, idet man ikke var bundet af lærebogsstoffet som tidligere, så læreren fik mulighed for at bringe det historiske stof ind på livet af eleverne ved deltagelse i udgravninger samt museums- og arkivbesøg (Forchhammer 1963, s. 50-51). Problemet i forhold til læreruddannelsens ændringer i 1954 var, at man lavede ændringer af lovgrundlaget for uddannelsen uden at skele til forsøgsordningen eller afvente ændringen af folkeskoleloven, som var undervejs på dette tidspunkt. I stedet hastede man læreruddannelsens ændringer igennem med en mere udfoldet betænkning i 1955, hvoraf historieun-

dervisningens manglende konkretisering med al tydelighed træder frem, idet der blot henvises til brug af 'andet kildemateriale' ud over tekster. Dette 'andet kildemateriale' kan i henhold til Forchhammer (1963, s. 51) opfattes som museumsgenstande, men der siges ikke noget direkte om dette i læreruddannelsesloven fra 1954.

I betænkningen fra 1955 indføres linjefag og kundskabsfag til støtte for uddannelsen her i bibliotekskundskab, hvor Forchhammer (1963, s. 51) fortolker dette i retning af muligheden for *museums- (eventuelt arkiv-) orientering*, der jo er nødvendiggjort ved ændringen af folkeskoleloven fra 1958, som Forchhammer (1963, s. 51) skriver: *Seminarierne skulle jo nødtigt - hvad museumsundervisningen angår - stå tilbage for gymnasie- og folkeskolen. Så derfor kom indførelsen af linjefaget til at betyde en fordybelsesmulighed for historieundervisningen, hvor der kan indlægges museums- eventuelt arkiv-kundskab i disse timer; men bedre ville det være - da helst alle vordende folkeskolelærere skulle orienteres om museernes anvendelse.* Forchhammer (1963, s. 51) foreslår, at der i den næste revision af seminarieloven indføres *et frivilligt kursus i museumskundskab eller arkivkundskab, hvor der i nærheden af et seminarium findes et museum eller arkiv.*

Dette skulle ske for *at bringe seminarieundervisningen i overensstemmelse med de krav, som den nye folkeskolelov stiller til de vordende folkeskolelærere, samtidig med at lokalmuseumslovens hensigt om et nærmere samarbejde mellem museum og skole ville ske fyldest.*

Forchhammer (1963, s. 52) understreger vigtigheden af frivillighed i *en museums- (eventuelt arkiv) undervisning* fra lærernes side, men understreger samtidig, at eleverne i folkeskolen som følge af lovændringerne vil forvente, at en sådan undervisning gives, *hvor museum og seminarium findes i samme by, og hvor der er mulighed for et samarbejde mellem de to institutioner.* Udfordringen er ifølge Forchhammer (1963, s. 52), *at bringe seminarielovens historieundervisning i overensstemmelse med 1958-lovgivningen angående museumsundervisning.*

Forchhammer (1963, s. 53) pointerer, at *ved at give seminarierne elever mulighed for museumskundskab, vil man kunne bane vejen for den museumsundervisning, som folkeskolens lærere også skulle være med til at meddele deres elever. Da ville der være skabt den kontakt mellem museumsundervisning og læreruddannelse, der endnu ikke er en realitet.*

Med lovændringerne i 1958 tilbagestår læreruddannelsen med sine ændringer fra 1954, og Forchhammer (1963) er i tvivl om, hvordan læreruddannelsen således kan understøtte de to lovændringer og samarbejdet mellem skoler og muse-

er. Spørgsmålet den gang kan ligeledes stilles i dag, nemlig som spørgsmålet om hvordan der kan/skal etableres kontakt mellem museerne og læreruddannelsen efter skolereformen? Igen er det et spørgsmål om formaliseringsgraden af sådanne 'kontaktordninger'.

I forlængelse af Forchhammers udlægninger om vigtigheden af samspillet mellem folkeskoleloven, læreruddannelsesloven og museumsloven i forhold til samarbejdet mellem skole og museum, kan man spørge om ændringerne af såvel folkeskoleloven som læreruddannelsesloven i 2013 understøtter vor tids samarbejde mellem skole og museum – ikke mindst i forhold til ideen om Åben Skole?

Det tværinstitutionelle samarbejde

Mellem engagement og formalisering

I rapporten fra d. 29. januar 2014 har Deloitte på vegne af Undervisningsministeriet undersøgt forholdene omkring Åben Skole (UVM 2014, s. 4):

Erfaringsopsamlingen viser, at formålene med samarbejder med eksterne aktører fokuserer på de mere generelle mål for elevernes udvikling og læring, det vil sige folkeskolens formål. Formålene er typisk rettet mod trivsel, læringsparathed og motivation og sjældent mod fagenes mål.

I henhold til folkeskolens formålsparagraf skal eleverne gøres fortrolige med danske kultur og historie samt gives forståelse for andre lande og kulturer:

§ 1. Folkeskolen skal i samarbejde med forældrene give eleverne kundskaber og færdigheder, der: forbereder dem til videre uddannelse og giver dem lyst til at lære mere, gør dem fortrolige med dansk kultur og historie, giver dem forståelse for andre lande og kulturer, bidrager til deres forståelse for menneskets samspil med naturen og fremmer den enkelte elevs alsidige udvikling.

Såfremt erfaringerne fra 2014 (UVM 2014) kobler samarbejdsmulighederne mellem skolerne og de eksterne aktører til folkeskolens formål – vil grundlaget for samarbejdet være funderet på forhold vedrørende kultur og historie, der peger i retning af historiefagets mål. Så selvom den generelle erfaring fra 2014 er, at samarbejdet mellem skolen og kulturinstitutioner herunder museerne ikke tager afsæt i fagenes mål men i folkeskolens formål, så undslipper historiefaget den fagspecifikke udgrænsning i samarbejdsrelationerne – for med historiefaget kan man koble såvel formål som fag.

Spørgsmålet er derfor, om det har nogen betydning for historiefaget, at erfaringerne fra 2014 gentages i 2016 i rapporten fra Nationalt Netværk af Skoletjenester. Her påpeger de i forlængelse af rapporten fra 2014, at fagenes mål ikke er det vigtigste, når der skal etableres samarbejder (NNS 2016, s. 7).

Generelt kan man påpege, at når det handler om 'praksistilknytning' dvs. samarbejdet mellem skolen og de eksterne læringsmiljøer herunder museer er formaliseringsgraden ekstrem lav. Derfor kan man se anbefalinger i rapporten fra 2016, der henviser til, hvordan man kan øge formaliseringsgraden i samarbejdsrelationerne mellem skoleledere, kulturinstitutioner/eksterne læringsmiljøer samt kommunerne (NNS 2016, s. 64).

I lyset af 1958-lovene, er det at tænke 'de eksterne læringsmiljøer' (kulturinstitutionerne) som 'undervisningsressourcer' i henhold til LU13, der kan mobiliseres igennem samarbejdsaftaler, en mulighed for 'historieundervisningens konkretisering' i det 21. århundrede. Men dette er udelukkende en mulighed, fordi folkeskolens formål er forankret i historiske forhold, der yderligere udfoldes i historiefagets målbeskrivelser, samtidig med at 'fagenes mål' ikke direkte inddrages som afsæt for etableringen af samarbejdsaftaler mellem f.eks. skolen og museet.

Formaliseringsgraden i samarbejdsaftalerne er, som vi har set det i denne undersøgelse af erfaringerne fra Learning Museum i lyset af skolereformen, ikke koblet på 'praksistilknytningen' men på 'praktikken'. Og det er i forhold til praktikaftalerne mellem læreruddannelsen og museerne, at praktikken som fag med dertilhørende kompetencemål bringes i spil. Man kunne således pege på det enkelte forhold, at såfremt praktikken på læreruddannelsen henlægges til kulturinstitutioner som eksterne læringsmiljøer, der i læreruddannelsen gøres til 'praktiskoler' og dermed sidestilles med 'skolen' som den selvfølgelig praktiskole, muliggøres alt andet lige en øget formalisering af det fremtidige samarbejde mellem den lærerstuderende som fremtidig lærer på en skole med dertilhørende eksterne læringsmiljøer i tilknytning til Åben Skole.

Det eneste problem, som dette efterlader, er, at såfremt det ikke hører til den generelle praksis på de 13 læreruddannelser at sende lærerstuderende i praktik på andre praktiskoler end (folke)skolen, så vil der være enkelte lærerstuderende, der, når de springer ud som lærere, vil have specifikke erfaringer med at samarbejde med eksterne læringsmiljøer som f.eks. kulturinstitutioner og i tilknytning hertil museer. Og så ender vi netop der, hvor rapporten fra 2016 også ender – i et samarbejde, der er 'personbåret':

Det kan være godt, når samarbejder er personbåret, dvs. baseret på enkelte personers engagement, men det kan blive en udfordring, når samarbejder bliver personafhængige og dermed ikke kan føres videre uden disse personer. Et samarbejde handler derfor om at balancere mellem engagement og formalisering. 89 pct. af kulturinstitutionerne/de eksterne læringsmiljøer angiver, at en enkelt lærer altid eller ofte er involveret, når de indgår samarbejder med skoler. Det kan både være positivt såvel som det kan være forbundet med udfordringer, at mange samarbejder er koblet op på en enkelt lærer, der tit omtales som en ildsjæl. Det positive er særligt, at en enkelt persons engagement kan være altafgørende for, at et samarbejde kan lykkes i en travl hverdag, hvor andre opgaver også skal prioriteres. Udfordringerne ved, at et samarbejde er koblet op på en enkelt lærer er, at samarbejdet bliver meget sårbart over for ændringer, hvis denne lærer fx vælger at skifte job eller bliver sygemeldt. Når samarbejder kobles op på en enkelt lærer, bindes relationen til kulturinstitutionen/det eksterne læringsmiljø til denne person, og det kan komme til at betyde at samarbejdet ikke kan fortsætte uden personen. Kunsten bliver at finde balancen mellem at give det personlige engagement og handlekraft plads i en felt, der skal sættes mere i system af andre end den enkelte lærer, fx ledelsen. Et samarbejde handler om at balancere mellem de to faktorer: Engagement og formalisering, og den balancegang kan få stor betydning for udbyttet af samarbejdet. Ledelsen sikrer forankring, understøtter videndeling og sikrer at der gives tid til samarbejdet, og ildsjælen sikrer handling i praksis og ny læring. Der findes ikke én balance, der passer alle samarbejder, og den skal derfor findes i det enkelte samarbejde. (NNS 2016, s. 64 - vores markering med fed)

Det handler således om at kunne balancere det tværinstitutionelle samarbejde mellem *engagement* og *formalisering*, når man bevæger sig fra projekt til koncept, sådan som vi forsøger at gøre det i denne her undersøgelse. Det er netop en sådan balancegang, der kan understøttes gennem formaliserede praktikaftaler, hvor museet/museets skoletjeneste indgår som praktiskskole, fordi det sikrer den nødvendige kobling til de eksterne læringsmiljøer, som en investering i et selvfølgeligt fremtidigt samarbejdsgrundlag mellem lærerstuderende, der har været i praktik i sådanne eksterne læringsmiljøer, hvor de har erfaret på egen (lærer)krop, hvordan de eksterne læringsmiljøer netop kan fungere som pædagogiske og didaktiske undervisningsressourcer for elevernes læring - i tilknytning til såvel formål som fagenes mål samt fællesskabskonstruktionerne i Åben Skole.

Myndighedsniveau

Tre ministerier og styrelser

På baggrund af forrige afsnit omhandlende grundlaget for folkeskolereformen, ideen om Åben Skole og de tre love: folkeskoleloven, læreruddannelsesloven og museumsloven, er det nu muligt at opstille scenarier, der understøtter konceptualiseringen af Learning Museum gennem at etablere et tværinstitutionelt samarbejde mellem læreruddannelsen og museerne i LM-modellen.

De to hovedlinjer i scenarierne fra Learning Museum kan skitseres på følgende måde:

- undervisning foregår ikke nødvendigvis bedst på skolen eller i et klasseværelse. Det at føre en skoleklasse igennem en udstilling på et museum kan tænkes som en særlig organisering af undervisningen og dermed understøtte elevernes læring gennem museets tredimensionelle, autentiske og emotionelle læringsrum samt muligheden for at opleve en anden vidensperson (autoritet) end læreren som ansvarlig for undervisningens tilrettelæggelse. Det er en fordel for den lærerstuderende allerede under uddannelsen at få en forståelse for mulighederne af at kunne praktisere en anderledes pædagogiske og didaktiske tænkning i et anderledes læringsrum, der kan imødekomme såvel elevernes som de lærerstuderendes forskellige måder at lære på.

- museernes undervisnings- og læringskompetencer udvikles gennem at blive brugt kontinuerligt af kommende lærere, som med afsæt i deres uddannelsesbaggrund udfordrer museets undervisningsvirksomhed og i videre forstand formidlingsvirksomhed. Museernes udstillinger og anden formidlingspraksis kan alt andet lige blive forbedret gennem den nytilførte pædagogiske og didaktiske kompetence fra kommende lærere.

Man kan således spørge sig selv, hvordan man med sådanne 'positive' scenarier alligevel har svært ved at få etableret et tværinstitutionelt samarbejde mellem læreruddannelsen og museerne. Der findes flere tilgange til denne problematik.

I det forrige afsnit havde vi fokus på de tre love, og i dette her afsnit vil vi vise, hvordan de tre love er forankret på **et myndighedsniveau** i tre forskellige ministerier og styrelser, med forskellige tilgange til og interesser i konceptualiseringen som en formalisering af det tværinstitutionelle samarbejde mellem læreruddannelsen og museerne. I næste afsnit vil vi yderligere fokusere på **et institutionelt niveau**, hvor professionshøjskolerne og museerne udgør rammen.

Vi har således at gøre med tre love fra tre forskellige ministerier, som forvaltes og dermed fortolkes af tre forskellige styrelser:

Uddannelses- og Forskningsministeriet

Styrelsen for Videregående Uddannelser
Bekendtgørelsen om læreruddannelsen af 8. marts 2013

Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling

Styrelsen for Undervisning og Kvalitet
Lov om folkeskolen af 26. december 2013

Kulturministeriet

Slots- og Kulturstyrelsen
Museumsloven af 8. april 2014

Dette udgangspunkt gør det ikke lettere at etablere et samarbejde, men bør i grunden heller ikke per definition gøre det umuligt, men nok en hel del vanskeligere, end hvis vi opererede inden for det samme ministerium med dertilhørende styrelse. Så hvordan og ikke mindst hvorfor er det vanskelige, når vi har med tre forskellige love, ministerier og styrelser at gøre?

En lov opfattes som '*en lille verden i sig selv*' med et indbygget indre rationale. Det er denne indre rationalitet, en styrelse har som sit vigtigste opdrag/funktion, nemlig at forstå, fortolke og i og for sig også forsvare sig - i forhold til andre loves rationaler i tilknytning til andre ministerier og styrelser. Derfor er det vigtigt, at lovene ikke kolliderer. I det daglige arbejde med at forvalte lovene gør - forenklet udtrykt - de forskellige styrelser sig derfor umage med, dels at bevogte eventuelle indgreb fra anden side, som påvirker det indre rationale i 'deres' lov, ligesom de så korrekt som muligt forsøger at undgå at udtrykke holdninger om noget, som ligger uden for deres lov-område. Denne generelle adfærd medfører frem for alt transparens, ansvarsfordeling (tydelighed i ansvarsfordelingen) og opfølgingsmuligheder, men omkostningerne kan ofte udefra se ud til at være en mangel på fleksibilitet og kreativitet.

Hvis vi har en ambition om, at læreruddannelsen skal lære at anvende museer som arenaer for såvel de lærerstuderendes læring som folkeskoleelevernes læring, sådan så de færdiguddannede lærere senere kan anvende museerne som læringsrum for elever i folkeskolen, så udfordrer man altså tre love og deres indre rationaler på én og samme tid.

I læreruddannelsen (LU13) har man nu indbygget både et praktikbegreb og et praksisbegreb. Men begge tilgange skal understøtte forholdet mellem folkeskolens formål, fagenes mål samt samarbejdet med lokalsamfundet. Det der først og fremmest er på spil i forhold til de to af de tre ministerier er ifølge Knudsen (2016), at Kulturministeriet har fokus på elevens *dannelse* (formål) og Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling har fokus på elevens *læring* (fagenes mål). Her kan vi tilføje, at i forhold til Uddannelses- og Forskningsmini-

steriet har man fokus på de lærerstuderendes *kompetencer*, og netop dette fokus på kompetencer udfolder Børne- og Kulturchefforeningen, Skolelederforeningen samt KL (2015) ligeledes i deres udlægning af Åben Skole, dvs. at kommunerne skal sikre grundlaget for at lokalsamfundet inddrages i skolens arbejde, som realiseringen af Åben Skole.

Styrelsen for Videregående Uddannelser

I forbindelse med nærværende undersøgelse har vi kontaktet hovedaktørerne på styrelse- og institutionsniveau for at få et billede af, hvordan man ser på samarbejdet mellem læreruddannelsen og museerne – altså muligheden for at 'forlægge' en del af læreruddannelsen fysisk til museerne. Det forekom naturligt først at spørge Styrelsen for Videregående Uddannelser som ejer bekendtgørelsen om læreruddannelsen. Deres svar lyder sådan her (bilag 1):

Tak for din henvendelse vedrørende øget samarbejde mellem læreruddannelsen og de danske museer.

Først vil jeg gerne sige, at det lyder interessant at se på, hvordan samarbejde mellem museer og læreruddannelsen kan understøtte undervisningen i historiefaget i læreruddannelsen.

I henvendelsen spørges der ind til, om Styrelsen for Videregående Uddannelser kan udtale sin støtte til, at praksisdelen på læreruddannelsen skal indeholde muligheden for, at denne kan finde sted på museer, samt at denne mulighed indskrives i partnerskabsaftalerne mellem professionshøjskoler og kommuner.

Jeg skal desværre meddele, at Styrelsen ikke kan imødekomme ønsket om en formel anbefaling. Dette skyldes to forhold. For det første skal læreruddannelsens praktikforløb finde sted i skoler på grundskoleniveau, jf. §12, stk. 3 i *bekendtgørelsen om uddannelse til professionsbachelor som lærer i folkeskolen* (BK. Nr. 1068 af 8. september 2015). For det andet angår beslutninger om praksissamarbejde på læreruddannelsen i øvrigt professionshøjskolernes faglige prioriteringer og hensyn. Det er således op til professionshøjskolernes vurdering, hvorvidt der ønskes et tættere samarbejde mellem læreruddannelsen og de danske museer.

På den baggrund vil styrelsen i stedet opfordre til, at I tager kontakt til Danske Professionshøjskoler, med henblik på at drøfte mulighederne for et tættere samarbejde mellem professionshøjskolerne og de danske museer.

I grunden siger styrelsen her, at deres tolkning af bekendtgørelsen er, at de lærerstuderendes *praktik* skal finde sted i *skoler* på grundskoleniveau. Med hensyn til *praksistilknytning* henviser man spørgsmålet til sammenslutningen af læreruddannelsernes uddannelsessteder – altså de danske professionshøjskoler. Direkte adspurgt fik vi følgende svar derfra (bilag 2):

Tak for henvendelsen. Det er et fint initiativ, og vi har jo allerede samarbejder med museer og andre eksterne kulturinstitutioner. Vi vil støtte jeres anbefaling i forhold til muligt praksissamarbejde, praktik er ikke en mulighed i den eksisterende uddannelse.

Vi kan bedst forstå disse udsagn 'fra oven', som et signal om at opdelingen i praktik og praksis i læreruddannelsen er hvad man kunne kalde 'en hellig ko'. Det er vel at bemærke 'en hellig ko' set fra læreruddannelses siden – vi har ingen lignende udsagn fra hverken folkeskolesiden eller kultursiden, men det er netop Styrelsen for Videregående Uddannelser, der 'ejer' bekendtgørelsen om læreruddannelsen, og styrelsen vælger ikke selv at tage stilling til opdelingen mellem praktik og praksis, men lader det være op til '*Sammenslutningen af Professionshøjskoler*' at vurdere ønskværdigheden af samarbejdet med museer i forbindelse med fortolkningen af henholdsvis 'praktik' og 'praksistilknytning'.

Hvorfor denne stærke markering? Som vi påpegede i det forrige afsnit om de tre love og reguleringer omgås denne skarpe opdeling mellem praktik og praksistilknytning i 'virkelighedens' arbejde med studieordningerne på de enkelte læreruddannelser, hvor UCSJ og UCL er lykkedes med at få praktik II indskrevet som et praktikforløb, der kan foregå i det tværinstitutionelle samarbejde mellem læreruddannelsen og museernes skoletjenester.

Men her og nu er det på sin plads at forsøge at forstå, hvad der kan være baggrunden for styrelsens og ikke mindst brancheorganisationens markante holdninger til praktikforløb på museerne.

Hvem kan være interesseret i denne opdeling mellem praktik og praksis? Her gør vi et forsøg på at forstå opsplittning, men udgangspunktet for overvejelserne er, at alle interessenter i læreruddannelsen, folkeskolen og museerne udemærket godt ved, at rigtig mange lærere til alle tider har taget deres skoleklasser med på museumsbesøg og har haft oplevelser i tilknytning hertil. At hævde, at man udelukkende kan lære at være lærer ved at være lærer i skolen falder på sin egen 'unaturlighed' og manglende kontakt med virkeligheden (Hyllsted & Rasmussen (red.) 2013; Unge Pædagoger, nr.3, 2016).

Det er derfor nærliggende at søge en forklaring på opdelingen i praktik og praksistilknytning, som en trang til at beskytte lærerprofessionen gennem at trække en linje i sandet, hvor alliancen etableres mellem lærer og skole – og i videre forstand mellem læreruddannelse og uddannelsessted. Det ligger dog uden for denne undersøgelses egentlige opdrag at forfølge en tese om forholdet mellem professionsforståelse og faglig organisering nærmere, men den professionskvalificering af lærerfunktionen (Kampmann 2016), der skal trænes i en konkret skolepraksis vidner om en konservativ forståelse af læreren som lærer, der kan få trange kår i realiseringen af folkeskolereformens forestillinger om blandt andet Åben Skole (Knudsen 2016).

Uanset hvordan det forholder sig, kan vi se en række hovedinteressenter i et samarbejde mellem læreruddannelsen og museerne, som det er naturligt at se lidt nærmere på. De primære institutionelle organiseringer ligger i regi af professionshøjskolerne og museerne, der således udgør rammen for udmøntningen af to af de tre love og reguleringer og to af de tre ministerier og styrelser. Vi har valgt at sætte fokus på den institutionelle forankring af henholdsvis læreruddannelsen og museumsformidlingen/undervisningen i regi af professionshøjskolen og museet.

Institutionsniveau

To institutioner og organiseringer

Fra seminarium over CVU til University College

Danmarks professionshøjskoler har sine rødder i de gamle seminarier, der har uddannet lærere til den danske folkeskole i snart 200 år. De 13 læreruddannelsen er i dag institutionelt forankret i 7 professionshøjskoler/UC'ere, der stadigvæk er lokaliseret i tilknytning til de gamle seminarier - '*seminariebyer*'.

Foruden, at hvert UC er sat til at udbyde og gennemføre læreruddannelser ud fra bekendtgørelsens bestemmelser, findes der en anledning til at gøre opmærksom på to karakteristika, som har betydning for denne undersøgelse. For det første er hvert UC organiseret som en selvstændig virksomhed med egen bestyrelse og professionel direktion. Bestyrelsen har repræsentanter fra erhvervsliv, region og kommune foruden en række medlemmer, som bestyrelsen selv udpeger ved selv-supplering. Da '*virksomheden*' UC er en netværkskonstruktion, der er afhængig af lokal, regional og erhvervs-mæssig støtte i sit område bliver en del af virksomhedsideen for hvert af de syv UC'er at konkurrere på uddannelsesmarkedet med hinanden.

For det andet kan UC konstruktionen ses som en reaktion eller et svar på en anden udvikling i samfundet. Mens de 'gamle' seminarier havde en tilknytning til Danmarks Lærerhøjskole (DLH), blev de som CVU'er tilknyttet Danmarks Pædagogiske Universitet (DPU). Da DLH blev fusioneret med Danmarks Pædagoghøjskolen (DPH) og Danmarks Pædagogiske Institut (DPI) i 2000 og etablerede sig som Danmarks Pædagogiske Universitet (DPU) inden det i 2007 blev til Danmarks Pædagogiske Universitetsskole under Aarhus Universitet og siden hen er overgået til institutstatus under det humanistiske fakultet ved Aarhus Universitet - som Danmarks institut for Pædagogik og Uddannelse (DPU).

Da DPU i 2007 blev fusioneret med Aarhus Universitet kulminerede professionshøjskolernes monopol på læreruddannelsen, da DPU som universitetsskole søgte om tilladelse til at oprette en professionsbacheloruddannelse i det naturvidenskabelige område samt sprogområdet. Aarhus Universitet ville samarbejde med læreruddannelsen i Aarhus (i dag VIA UC), men man kunne ikke enes om, hvem der skulle 'eje' uddannelsen og udstede eksamensbeviset. Aarhus Universitet fik læreruddannelsen akkrediteret, men den blev bremsset af videnskabsministeren. Fra regeringens side ønskede man et tættere samarbejde mellem universiteter og professionshøjskoler om læreruddannelsen, men der var uenighed i regeringen og blandt forligspartierne. Man så meget gerne et

tættere samarbejde, men 'ejerskabet' til læreruddannelsen skulle ikke ændres fra professionshøjskolen til universitetet. Man kan se dette spil som et led i uddannelsernes kamp om kommende studerende - en kamp, der nu udspiller sig imellem de enkelte UC'er.

De nye UC'ere er altså opstået i en tid, hvor DPU ikke længere findes som 'deres' universitetstilknytning. Denne udvikling har haft som følge af tidligere tiders lokaliserings af videregående uddannelser som redskab for regional udvikling i et vist omfang er fortrængt. Det vakuum, som UC'erne oplever, forsøger de selv at dække med støtte fra deres hjemregioner og kommuner, og der findes derfor en tendens til, at UC'erne som overbygning på sine uddannelsesstilbud skaber yderligere et akademisk lag med forskning og genindtager derfor i et vist omfang rollen som en lokal og regional videnstung udviklingspartner.

Virksomhedskarakteren og den regionale tilknytning samt de akademiske ambitioner gør profilering af det enkelte UC vigtig. Det indebærer også, at de 7 UC'ere i et eller andet omfang konkurrerer om de studerende og ikke mindst udviklingsressourcerne inden for de retningslinjer, som muliggøres af lovene. Samordningen i brancheorganisationen Danske Professionshøjskoler handler frem for alt om en fælles holdning til 'modparten' - dvs. Styrelsen for Videregående Uddannelser.

Fra enkeltstående museum til sammenlægning af museer

Museerne i Danmark har på samme måde som University Colleges ovenfor gennemgået en omfattende proces med sammenlægninger under det seneste årti. I denne sammenhæng koncentrerer vi os alene til de såkaldt statsanerkendte museer samt statens egne museer.

Begrebet '*statsanerkendt*' knytter an til museumsloven, som siden den først udgave i 1970'erne har haft det grundlæggende princip, at staten på den ene side opstiller en række krav til, hvad et museum skal kunne og på den anden side giver et tilskud til de museer, som opnår den statslige anerkendelse. Statslig anerkendelse opnås gennem dels at leve op til de opstillede krav og dels ved at være efterspurgt i det danske museumslandskab. Eftersom staten ejer loven gennem Kulturstyrelsen er det - naturligvis - staten der står for godkendelsen.

Sammenlægningerne af de statsanerkendte museer har medført at lidt flere end 150 museer omkring år 2000 er blevet til 98 i dag - år 2016. Kommunesammenlægningerne i 2007 har været den vigtigste drivkraft i sammenlægningerne.

Museerne er spredt ud over hele landet og foruden, at de ofte er enten kunstmuseer, kulturhistoriske museer eller naturhistoriske museer, er de også meget forskellige i størrelse. Nogle museer har omkring 50-60 ansatte, mens andre har færre end 25 ansatte. Til familien af museer i Danmark hører også statens egne museer, der ligeledes har gennemgået en koncentration, så der i dag i alt væsentligt findes to store statslige hovedmuseumskoncerner: Nationalmuseet og Statens Museum for Kunst (SMK).

I museumslovens forstand arbejder museer med fem forskellige hovedopgaver:

- indsamling
- registrering
- bevaring
- formidling
- forskning

Disse opgaver er ikke rangordnet men sidestillet, og ingen af opgaverne er vigtigere end de andre. Museerne kan vægte de fem opgaver forskelligt, men kan ikke prioritere nogen bort uden risiko for at miste den statslige anerkendelse og dermed statstilskuddet.

Museerne konkurrerer egentlig ikke med hinanden i almindelighed - eller rettere: det er som oftest ikke 'comme il faut' at tale om konkurrence mellem museerne, selvom den findes. De statsanerkendte museer har såkaldte 'puljer' hos Kulturstyrelsen, hvor man kan ansøge om midler til udviklingsarbejde på museet. Private fonde, stiftelser og statslige midler fra f.eks. forskningsråd er instanser, museerne kan udarbejde ansøgninger til. Eftersom langt fra alle ansøgninger opnår bevillinger, findes der her en reel konkurrencesituation, om end den ikke er udtalt inden for museumsverdenen. Den almindelige kommentar er oftere, at der er for få penge i puljerne - man hører sjældent museer ærgre sig over, at et andet museum har fået midler frem for ens eget. Museerne præges af en udpræget form for branchesolidaritet.

Eftersom midlerne til museerne næsten aldrig rækker til museernes ambitioner, er prioriteringer en absolut nødvendighed. Det kan i det daglige indebære, at et museum ser sig nødsaget til med puljeansøgninger eller andre eksterne midler, at råde bod på reelle skævheder i det interne arbejde med de fem hovedopgaver - herunder formidlingsdelen. Det er netop dette fokus Learning Museum har haft i projektet fra 2011-13, hvor der blev tilført midler udefra til at udvikle museernes formidlingspraksis gennem et tværinstitutionelt samarbejde mellem læreruddannelsen og museerne.

Projektet blev som sagt støttet økonomisk af Kulturstyrelsen, og man kan derfor sige, at de 30 museer, som har været involveret i projektet, har haft mulighed for at sætte et særligt fokus på deres formidlingsvirksomhed uden for museets driftsmidler, og har således haft mulighed for at udvikle sin praksis omkring museets formidling/undervisning i forhold til grundskolen. De lærermidler, der er blevet udviklet under projektet, kan om muligt skabe en ubalance i forhold til de museer, der ikke har haft mulighed for at indgå i projektet og udvikle deres formidlings/undervisningspraksis herunder udarbejdelse af lærermidler.

Professionshøjskolerne og museerne er kort sagt underlagt forskellige samfundsmæssige ændringer, der kommer til udtryk i de lovgrundlag, som regulerer professionshøjskolernes uddannelsesmæssige praksis - herunder læreruddannelsen samt museernes museale praksis - herunder museumsformidling/undervisning.

Konceptualisering af Learning Museum

I foregående kapitel præsenterede vi de forskellige ministerier og styrelser, der regulerer de tre lovgrundlag, vi tidligere har præsenteret - samt de institutionelle organiseringer af professionshøjskolerne og museerne, som vi ud fra tilgængelige dokumenter og supplerende interviews med nogle af feltets hovedaktører - hvor 'aktører' ikke skal forstås på individniveau men netop på et myndigheds- og institutionsniveau.

I indledningen til denne undersøgelse beskrev vi ligeledes kernen i vores undersøgelse, hvor vi med udgangspunkt i erfaringerne fra Learning Museum projektet undersøger mulighederne for og begrænsningerne i at kunne komme med forslag til, hvordan en øget anvendelse af museer som 'undervisnings- og læringsmiljø' (undervisningsressourcer; praksistilknytninger; praktiskoler) kan realiseres på et formelt niveau som f.eks. i tilknytning til udformning af læreruddannelsens studieordninger.

Vores opdrag kan ses fra forskellige perspektiver. På et overordnet plan og fra et mere langsigtet perspektiv er målet at skabe strukturer, som muliggør **en øget forståelse for historie og historisk tænkning hos elever i folkeskolen** - jf. folkeskolelovens formålsparagraf. I denne sammenhæng bliver erfaringerne fra Learning Museum projektet principielt vigtige, fordi de bidrager med forståelse for, hvordan man rent praktisk kan arbejde for at **øge lærernes kompetencer med hensyn til at anvende museernes 'læringsarenaer' som er historieskabende og historieformidlende.**

Gennem at gøre museerne til 'praktiskoler' sikres de lærer-studerende praktikpladser i tilknytning til museerne, hvor de kan lære at undervise i deres fag - men gennem museets læringsarenaer på anderledes måder, hvor 'museumsdidaktikken' gør sig gældende for om muligt at skabe nye pædagogiske- og didaktiske, klasseledelses- og relationsdannelsekompetence jf. studieordningernes kompetencemål for læreruddannelsens praktik.

De lærerstudierende lærer gennem en mulig praktik at anvende museerne i undervisningssituationer i folkeskolen i konkrete fag, fordi de 'lærer at lære' gennem museets samlinger og udstillinger. En sådan kompetenceudvikling kan ikke alene betragtes som ønskværdig set fra et museumspolitisk perspektiv, eftersom den fremmer 'formidling' som et af museernes fem centrale arbejdsområder, men tillige ud fra ønsket om at virkeliggøre de mål, som er sat med Åben Skole fra politisk side, hvor formål, fagenes mål og samarbejdet med lokalsamfundet skal gøres gældende i implementeringen af folkeskolereformen.

Der findes med andre ord meget at vinde gennem at frigøre potentialet fra det oven for skitserede scenarie. Det gælder

f.eks. om at øge vidensniveauet og den reflektive kompetence hos børn og unge, samt at øge lærernes kompetencer og udvikle museumssektoren ved at bidrage til virkeliggørelsen af de skole-/uddannelsespolitiske læringsmålsstyringsmål. Ud fra Learning Museum projektet ved vi, at det er muligt at sætte en sådan proces i gang, men den udfordring vi står over for nu handler om at skabe kontinuitet - og kontinuitet kan knyttes til graden af formalisering i forhold til f.eks. læreruddannelsens studieordninger.

Politikimplementering

Spørgsmålet vi skal forholde os til handler om, **hvordan en satsning på at øge anvendelse af museerne som 'læringsmiljøer' kan opretholdes på langt sigt?** For at besvare dette spørgsmål går vi tilbage til Winther og Lehmann Nielsen (2008) og tager igen afsæt i implementeringsteorien.

Politikimplementering er i sig selv et omfattende forskningsfelt med mange forskellige teoridannelser. Vi fokuserer i denne undersøgelse på et antal centrale operative begreber i Søren C. Winters og Vibeke Lehmann Niensens bog "*Implementering af politik*" fra 2008. Deres begrebsapparat kan hjælpe os til at få forståelse for den kompleksitet, der findes i en implementeringsproces. En politik kan forenklet beskrives som retningslinjer eller intentioner om at styre beslutninger henimod at opnå de opstillede mål (effekter - outcome). Det forløb, hvormed politik går fra at være en formuleret tanke til at omsættes i en praktisk handling, kan kaldes for *implementering*.

Winter og Lehmann Nielsen (2008) benytter et processuelt perspektiv på implementering. Med dette menes nedskrivningen og analysen af, hvordan love og andre politiske beslutninger får 'liv', når de kommer i hænderne på offentlige forvaltninger, interesseorganisationer, politiske aktører, medborgere og andre relevante aktører. Forfatterne vender sig mod dem, som mener, at implementeringen er en proces, der foregår automatisk. Det er ifølge forfatterne en helt fejlagtig opfattelse, som de underbygger med empiriske studier, der viser noget helt andet, ikke mindst hvordan markarbejderen anvender afværgemekanismer for at omgås en problematisk ændring af sit arbejdsliv. I det øjeblik en besluttet politik går ind i implementeringsfasen, findes der en lang række handlemuligheder for aktørerne under gennemførelsesfasen. I implementeringsprocessen bliver 'omfortolkninger' på grund af modstand eller nye indsigter nogle gange så omfattende, at den enkelte politik nødvendigvis må ændres radikalt. Dette foregår ikke bare i kredsen af eksekutive embedsmænd men tillige blandt medborgere, som nogle gange reagerer helt anderledes end man havde forventet i forbindelse med implementeringen af en ny lovgivning.

Politikdesign

Mulighederne for at implementere en bestemt politik afgøres således for en stor dels vedkommende af, hvordan den er konstrueret. Ikke alle politikker kan implementeres. Der findes politikker, som går i opløsning under implementeringsfasen, mens andre – allerede i startøjeblikket – viser sig at være svære eller umulige at omsætte i konkret praktisk handling.

Den måde, hvorpå en politik er sammensat, kalder man *'politikdesign'*. Et sådant design består sædvanligvis af et eller flere mål samt metoder eller redskaber til at understøtte, at målene nås, samt præciseringer af hvilke myndigheder eller institutioner, der har ansvaret for den praktiske gennemførelse herunder en beskrivelse af hvilke ressourcer, der kræves for at løse opgaven. Som i ethvert projektforløb er afstemningen af ressourcerne særdeles vigtige. I forhold til Learning Museum projektet har vi netop peget på, at der er blevet tilført ekstra ressourcer til gennemførelsen af projektet, som projektmidler man ikke nødvendigvis har til rådighed i den almindelige drift af henholdsvis museet og læreruddannelsen. Det er med andre ord politikdesignet, der afgør hvilke mulige (eller umulige) veje, man kan gå i forhold til at implementere 'den enkelte politik' i selve implementeringsprocessen. Organisering og ressourcetildeling samt redskaber i form af information, regler og påbud, må nødvendigvis kombineres på en måde, der fremmer og ikke hæmmer implementeringsprocessen. I den sammenhæng er **signalering** til implementeringsaktørerne afgørende.

De organisationer og individer, som skal effektuere den enkelte politik, skal opleve det som meget vigtig og helst afgørende for deres videre virke. De skal ligeledes opleve den enkelte politik, som meningsgivende dvs. fornuftig og effektiv i forhold til realiseringen af deres i forvejen opstillede mål og metier.

Hvis disse forudsætninger er opfyldt, stimuleres implementeringsaktørernes oplevelse af **commitment** i forhold til den foreliggende opgave. De opfordres dermed også til at opbygge den **kapacitet**, som er nødvendig for at løse opgaven med at implementere den konkrete politik. Det er netop i forhold til kapacitetsopbygningen, at vi peger på LM-modellen som en mulig vej i implementeringen af folkeskolereformen.

Udtrykt ud fra politikimplementeringens perspektiv vil vi nu forsøge at undersøge, hvordan LM-modellen kan ansues som en kapacitetsopbyggende strategi i implementeringen af reformen herunder ideen om Åben Skole, med henblik på at øge læreruddannelsernes brug af museer som praktiskoler eller praksistilknytninger.

Langsigtet er målet med reformen blandt andet at løfte fagligheden blandt lærerne, ved f.eks. at øge kompetencen hos lærerne med hensyn til *"at arbejde historieskabende og historieformidlende"* jf. historiefagets kompetencemål, hvilket om muligt kan føre til øget forståelse for historie og historisk tænkning blandt folkeskolens elever – og dermed understøtte såvel formål som historiefagets mål.

LM-modellen skal således tænkes ind som en kapacitetsopbyggende foranstaltning, der understøtter såvel formål som fagenes mål samt etableringen af samarbejdsrelationer med lokalsamfundet i tilknytning til Åben Skole.

LM-modellen som politikdesign

Vi har tidligere redegjort for de myndigheder og institutionelle aktører, der er væsentlige for kapacitetsopbygningen og dermed for anvendelse af museer i læreruddannelsen. En kapacitetsopbyggende strategi med afsæt i LM-modellen, vil vi forsøgsvis anskue som et muligt politikdesign.

Ligesom vi har talt om folkeskolereformen som et politikdesign, vil vi nu undersøge, hvordan LM-modellen kan udfoldes som i et politikdesign, der har til hensigt at implementere en praksis blandt lærerstuderende, hvor de kan komme i praktik på museet (praktikskole) med henblik på at effektivere reformens idé om Åben Skole. Folkeskolereformen udgør et politikdesign, der består af flere politikker, og vores intention her er at skabe et politikdesign om det tværinstitutionelle samarbejde mellem læreruddannelsen og museerne, der kan indgå som en del af reformens samlede design.

Man kan kort sagt sige, at med LM-modellen er der nu mulighed for at udvide reformens design for at sikre effekten (outcome) – her med fokus på Åben Skole.

Det er naturligvis muligt at udbygge politikdesignet og udpege flere aktører, der kan bidrage til implementeringen af LM-modellen eller for den sags skyld, som kan bidrage til en modarbejdelse af denne. Jo længere man kommer ind i undersøgelsens genstandsfelt, jo flere aktører dukker der op, som viser sig at være vigtige aktører i en analyse af 'feltet' – eller skulle vi hellere kalde det 'felden' – som den slagmark, 'feltet' omkring folkeskolen tillige udgør (se her Stefan Hermans nye bog: *Hvor står kampen om dannelsen* – 2016).

Vi forsøger i første omgang at holde os til de aktører, vi allerede har været rundt om, og som vi opfatter udgør de mest centrale aktører i denne her sammenhæng, hvor det er forholdet mellem læreruddannelsen og museerne, der er i spil. Da vi begyndte at 'grave' os igennem mængden af dokumenter, viste det sig, at der dukkede en helt central aktør op, som vi stødte på igen og igen, men som samtidig var yderst svær at indfange og udfolde som en af feltets aktører – vi taler her om *Skoletjenesten på Sjælland*, der startede som *Skoletjenesten i København* tilbage i 1970'erne.

Derfor har vi valgt at udfolde '*politikimplementeringsanalysen*' i to dele, hvor den første del omfatter museerne og læreruddannelsen og den anden del omfatter *Skoletjenesten* på Sjælland og Nationalt Netværk af *Skoletjenester* samt Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling. De to nationale tiltag er begge orienteret mod udviklingen af undervisnings- og læringsforløb til grundskolen. Men hvor netværket er en del af *Skoletjenesten* på Sjællands organisering og særligt orienteret mod kulturinstitutioners samarbejde med skolerne og kommunerne om realisering af Åben Skole – er videncentret orienteret mod at udvikle historiefaget som en del af det faglige løft af folkeskolen i henhold til reformens grundlag. Det betyder, at videncentret i deres egen selvforståelse kun i begrænset omfang skal forholde sig direkte til Åben Skole i henhold til deres opdrag. Overlappet mellem de to instanser vil vi udfolde i den anden del af rapporten.

Implementeringsanalyse - del 1

Museerne

Kapacitet

En af museernes fem hovedopgaver er formidling, med hvilket menes, at museerne omsætter deres viden og samlinger i udstillinger, publikationer og ikke mindst *undervisningstilbud*. Erfaringer fra Learning Museum projektet viser, at museerne har gode muligheder for at tilbyde folkeskolens elever anderledes læringsarenaer, der kan understøtte og fordybe den undervisning, som ellers foregår i klasseværelset.

Museerne har formelt set kapaciteten til at bidrage til, at de lærerstuderende under deres uddannelse kommer i kontakt med museer som alternative læringsmiljøer. Begrænsningerne i forhold til museernes kapacitet til at løfte denne opgave ligger imidlertid i generelle nedskæringer inden for kultur-/kulturarvssektoren og en eventuel nedprioritering af det, som har med undervisning og læring at gøre til fordel for de øvrige fire museale hovedopgaver. Eller som alternativ at 'købe' tjenesten af andre f.eks. Skoletjenesten på Sjælland, der jo har udviklet deres praksis inden for dette område igennem mange års erfaringer - som vi skal se nærmere på i anden del af analysen.

Commitment

Gennem at være aktive i læreruddannelsen tilføres museerne kompetencer (pædagogik/didaktik) og ressourcer (praktikanter), hvilket betyder, at museerne kan vælge at se engagementet som en investering.

Kulturstyrelsen kan belønne museer, der engagerer sig i læreruddannelsen og f.eks. begrunde det med, at det er den mest effektive vej til anvendelsen af museernes særlige forudsætninger for at nå, Organisationen Danske Museer (ODM) prioriterede målgruppe på danske museer nemlig børn og unge.

Gennem at indgå i partnerskabsaftaler med professionshøjskolerne om praksistilknytning og/eller praktikaftaler forpligtes museerne til at levere ydelser svarende til det at være samarbejdspartner: praksistilknytning=partnerskabsaftale / praktikaftale=uddannelsesplaner og praktikvejledning - med de muligheder for opfølgning og kvalitetsudvikling, det afstedkommer.

Signalering

Kulturstyrelsen kan udtrykke et ønske om, at museerne engagerer sig i læreruddannelsen, som en vigtig del af museernes

samfundsrelevans, og at det kan ses som et ønskværdigt eksempel på museernes bidrag til at realisere Åben Skole som et politisk ønske og et konkret politikmål. Desuden kan Organisationen Danske Museer (ODM) og eventuelt foreningen af Museumsformidlere i Danmark (MID) bidrage gennem at fremhæve gode eksempler.

Den letteste måde at stimulere dette på vil være gennem at styre puljemidlerne henimod formålet i form af opstartsstøtte - alternativt, at museernes deltagelse i læreruddannelsen og folkeskolens undervisnings- og læringsforløb bliver en væsentlig del af grundlaget for at få tildelt det kommunale og statslige tilskud, med opfølgning gennem en detaljeret tilbagerapportering af aktivitetsniveauet.

Læreruddannelsen

Kapacitet

Læreruddannelserne har i tilknytning til tidligere læreruddannelseslove senest LU07 haft mulighed for at tilbyde lærerstuderende at komme i praktik i det der hedder 'praktik i andre skoleformer'. Siden 1958-lovene har særligt faget historie været orienteret mod museernes virke som en måde at konkretisere historie på, hvilket ligeledes har været i fokus i historieundervisningen på læreruddannelserne. Der er således en tradition for, at man i tilknytning til historiefaget samarbejder mellem læreruddannelsen og museerne.

Dette samarbejde blev yderligere formaliseret med LU13 gennem at tænke praktikken som et fag med egne kompetencemål og eksamen. Praktikken skal efter 2013 reformen være det sted, hvor man kan træne sine undervisningskompetencer med et særligt fokus på didaktik, klasseledelse og relationsdannelse. Praktikskolen skal derfor være tæt knyttet til muligheden for at udøve undervisningstræning inden for de tre områder. Der er tre praktikforløb af 6 ugers varighed, hvor praktik I og III er med ekstern censur og praktik II er med intern censur. Praktikskolens engagement i den lærerstuderendes praktik udmøntes i konkrete uddannelsesplaner, der skal godkendes af professionshøjskolen - i praksis praktikkoordinatorerne på den enkelte læreruddannelse.

De steder, hvor skoletjenesten på museet er godkendt som praktikskole (UCSJ og UCL), følges der jævnligt op på samarbejdet for at sikre, at praktikskolens kompetencer er i overensstemmelse med de krav professionshøjskolen stiller til sine praktikskoler jf. LU13. Praktikvejlederen skal være læreruddannet eller have kompetencer på samme niveau.

Andre steder (UCC og Metropol) har man udarbejdet aftaler om praksistilknytning mellem læreruddannelsen og museerne i form af partnerskabsaftaler, og praksistilknytningen udmøntes forskelligt i relation til faget historie samt andre fag eller i forbindelse med bachelorprojektet.

Learning Museum projektet viser imidlertid, at der her findes gode muligheder for, at læreruddannelserne i samarbejde med museerne kan give de lærerstuderende indsigt i anderledes undervisnings- og læringsmetoder, som ikke indgår i klasseværelsets undervisnings- og læringsrum som f.eks. museumsdidaktik og kulturarvspædagogik. Udfordringen ligger i at få læreruddannelsen til at etablere samarbejdsaftaler (praktik og/eller praksistilknytning) med museerne gennem deres skoletjenester for således at ville påtage sig ansvaret for at leve op til de kvalitetskrav professionshøjskolerne udstikker med afsæt i LU13.

Museerne skal således sikre sig, at de kan understøtte den specifikke kompetenceudvikling som forudsættes fra professionshøjskolens side og dermed påtage sig de muligheder og udfordringer, som findes i forhold til en kvalitetsudvikling af deres uddannelses tilbud til de lærerstuderende.

Gennem et samarbejde mellem museerne og deres skoletjeneste tilpasses læreruddannelsen til de seneste års skolepolitiske reformer - ikke mindst de politiske visioner om Åben Skole. Læreruddannelsen bliver således mere attraktiv for en bredere profil blandt de lærerstuderende samt mere åben i forhold til de politiske visioner, hvilket kan bevirke, at man kan tiltrække større ressourcer til udvikling af undervisnings- og læringsforløb. Læreruddannelsen bliver alt andet lige bedre til at gennemføre eksterne aktiviteter og tiltrække generelle ressourcer til uddannelsen og dennes videre udvikling.

Commitment

For at kunne implementere en politik om brugen af museet som praktikskole på læreruddannelsens andet praktikforløb, er det nødvendigt at se på, hvordan UCSJ og UCL har tilføjet passager om 'museets skoletjeneste som praktikskole' i forbindelse med praktik II. Hvordan kan dette udvides til også at gælde for studieordningerne på de resterende 5 professionshøjskolars læreruddannelser?

I forhold til praksistilknytningen sikres kontinuiteten i samarbejdet mellem læreruddannelsen og museerne igennem en partnerskabsaftale³⁴, hvor kommunens direktør for f.eks. Børne og Kulturforvaltningen eller direktører for henholdsvis

'børneområdet' og 'kulturområdet' indgår aftaler med professionshøjskolen. Det er også herigennem, at kontakten mellem skole og museum sikres som uddannelsesrum for de lærerstuderende.

Signalering

Styrelsen for Videregående Uddannelser (SVU) kan anbefale professionshøjskolerne, at de igennem læreruddannelsen inddrage anvendelsen af kunst og kulturarv, som den findes på museer, i arkiver og kulturmiljøer, for dermed at opnå en bredde i kompetenceprofilen for fagenes mål, samt en bedre udnyttelse af skolernes ressourcer i forhold til virkeliggørelsen af den politiske intention om Åben Skole.

Læreruddannelsens Ledernetværk (LLN)³⁵ og National Faggruppe for Historie (NFH)³⁶ under LLN kan ligeledes anbefale dette og fremhæve gode eksempler, som inddrager museernes skoletjenester i forbindelse med implementeringen af folkeskolereformen herunder Åben Skole.

Derimod er der ingen af de nævnte instanser (SVU, LLN, NFH), der understøtter, at museerne kan fungere som 'praktikskoler' i tilknytning til de lærerstuderendes praktikforløb.

³⁴ Se også Undervisningsministeriet 2014 samt Nationalt Netværk af Skoletjenester 2016.

³⁵ <http://www.laereruddannelsenet.dk/>

³⁶ <http://www.laereruddannelsenet.dk/oversigter-over-litteratur/nationale-faggrupper/>

Implementeringsanalyse - del 2

Skoletjenesten, netværket og videncentret

Fænomenet 'skoletjeneste' er helt unikt for Danmark. Jo længere vi kom ind i undersøgelsens mange dokumenter og interviews, jo tydeligere blev det, at *Skoletjenesten på Sjælland*, som pædagogisk serviceinstitution i regi af Københavns Kommunes Børne- og Ungdomsforvaltning, indfandt sig som såvel en organisation med stort 'S' og som model for organiseringen af museernes undervisningsaktiviteter til blandt andet grundskolen med lille 's'.

Vi kunne se, hvordan der var sammenfald mellem personer, der havde været en del af *Skoletjenesten* og nu var ansat i museernes *skoletjenester* rundt om i landet.³⁷ Vi begyndte derfor at undersøge såvel *organisationen* som *organiseringen* blot for at finde ud af, at den havde bredt sig fra København og Frederiksberg (*Skoletjenesten i København*) til hele Sjælland som *Skoletjenesten på Sjælland*. I 2013 blev *Nationalt Netværk af Skoletjenester* etableret, som et samarbejde mellem Kulturministeriet og Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling med henblik på at sikre udviklingen af samarbejdet mellem skoler og kulturinstitutioner gennem landets *skoletjenester*. Efter folkeskolereformen har netværket haft et særligt fokus på implementeringen af Åben Skole.

I forbindelse med reformen blev *Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling* (HistorieLab) beliggende i Jelling og tilknyttet professionshøjskolen UCL etableret med direkte reference til reformens aftaletekst, med et særligt fokus på at udvikle undervisningen i historie. Dansk Folkeparti (DF) fremsatte i forbindelse med finansloven for 2011 et forslag om oprettelsen af et nationalt videncenter, der skulle efteruddanne folkeskolelærerne inden for dansk kultur og historie. Forslaget mødte massiv modstand fra DLF, og blev ikke i den omgang en realitet. Først med det politiske forlig på skoleområdet i 2013 blev videncentret tilknyttet det faglige løft i den danske folkeskole i tilknytning til reformens fokus på såvel formål som fagenes mål.

Vi har således med to nationale tiltag at gøre, der begge forholder sig til samarbejdet mellem skoler og museer – dog med forskellige formål for øje.

I projektet '*Museet i den åbne skole*'³⁸ fremgår det, at *Projektet er et samarbejde mellem HEART, Nationalt netværk af skoletjenester, Skoletjenesten og HistorieLab. Projektet er forankret i HEART.*; det fremgår endvidere, at "*Som en del af*

processen indgår konsulentbistand fra Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling og sparring ved koordinatorene i Nationalt netværk af skoletjenester. Hver kommune bidrager med sparring ved en kultur/skole-konsulent/chef. I processen inddrages erfaringer fra projekterne Intraface og Learning Museum.

Det interessante her er, at såvel 'Skoletjenesten på Sjælland', 'Nationalt Netværk af Skoletjenester' samt 'Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling' indgår i projektet, der ligeledes trækker på erfaringerne fra 'Learning Museum': *Projektet "Museet i den åbne skole" er et samarbejdsprojekt mellem museer, lokale skoler og kommuner landet over. I alt 12 museer vil undersøge, hvad der sker med elevernes læring, når vi tager dem ud af klasseværelset og ind på lokale museer. I samarbejde med den lokale skole og kommune skal projekterne skabe nye eksemplariske læringsaktiviteter. [...] "Museet i den åbne skole" skaber en national ramme for de 12 projekter. Der er målrettet rådgivning fra koordinatorene i Nationalt Netværk af Skoletjenester, og der bliver tilknyttet følgeforskning ved Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling i Jelling. Det er første gang siden skoleformen blev indført, at der forskes i resultaterne af udbyttet af elevernes læring, når de er ude af skolens rum. Der vil blive afholdt læringsdage undervejs, og projektet vil resultere i en praksismanual – en kogebog for, hvordan man etablerer den slags læringsaktiviteter – samt en forskningsrapport.*³⁹

I dette projekt, der netop er udkommet som endnu en '*praksismanual*'⁴⁰ er der en klar arbejdsdeling mellem netværket og videncentret, idet manualens praksiseksempler er målrettet udviklingen af arbejdet i netværket, og videncentret bidrager med følgeforskning i tilknytning til projektet. Det er netop denne form for arbejdsdeling, vi søger at begrunde og udfolde i det følgende analysearbejde.

Skoletjenesten på Sjælland

Historien om *Skoletjenesten*⁴¹ går tilbage til 1970'erne og var i mange år et udpræget hovedstadsfænomen forankret i Københavns- og Frederiksbergs kommuner.

Kerneideen var dengang som nu at udvikle, tilgængeliggøre og gennemføre undervisnings- og læringstilbud i kulturinstitutioner for blandt andet grundskolen. Det skulle ske i et

³⁹ Ibid.

⁴⁰ <http://learningmuseum.dk/wp-content/uploads/2014/03/Praksismanual-digital-ISBN-opslag.pdf>

⁴¹ <http://www.skoletjenesten.dk/OmSkoletjenesten> samt <http://www.skoletjenesten.dk/OmSkoletjenesten/Organisation>

³⁷ En særlig reference her er årsberetningerne fra *Skoletjenesten* år 2000 og frem, som er tilgængelige på deres hjemmeside: www.skoletjenesten.dk

³⁸ www.museumogskole.dk

samarbejde mellem 'skolen' og 'kulturinstitutioner', gennem hvilket man ville opnå, at tilbuddene var relevante i forhold til grundskolens undervisningsplaner. Samtidig var det en måde at skabe kvalitetssikrede undervisnings- og læringstilbud uden for skolen og dermed uden for klasseværelset - uden for skolen - 'i virkeligheden'.

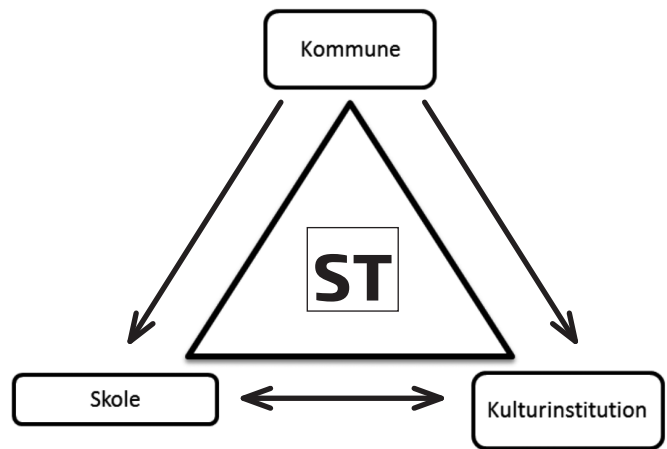
Organisatorisk og økonomisk er kernen stadig et basisopdrag inden for Københavns Kommunes skolevæsen, men udviklingsstrategien har længe været, at *Skoletjenesten* har søgt og fået midler, som man saminvesterer med kulturinstitutioner, hvilket ofte går sådan for sig, at 'NN' kulturinstitution betaler en halvtidsansat og *Skoletjenesten* den anden halvdel, så en medarbejder på heltid har to ansættelser og ledelsesreferencer. Dette har sammen med *Skoletjenestens* omfattende arbejde med erfaringsudveksling mellem skoletjenestefolk samt den fælles markedsføring over for folkeskolens lærere været en strategi med stor succes. Skoletjenestearbejdet begrænser sig ikke til museer, men dækker flere kulturinstitutioner - museerne har dog haft stor plads i udbuddet og deltagelsen.

Siden sidst i 1990'erne har skoletjenestefænomenet spredt sig - først til Storkøbenhavn eller daværende Københavns Amt, derefter til hele Sjælland og sidst men ikke mindst vest for Storebælt. Organiseringen af skoletjenesteoplægget i Vestdanmark er egentlig på forsøgsbasis i perioden 2013-2018 (forlænget i to omgange - sidst til og med 2017) i form af et projekt med udviklingen af et *Nationalt Netværk af Skoletjenester*.

Netværket er en slags paraply som udbreder de tilbud, som ellers fandtes inden for *Skoletjenesten på Sjælland* til hele landet samtidig med, at der under projektiden initieres lokale skoletjenester i Aalborg, Randers, Esbjerg og Fredericia. Dette projekt, som skal forsøge at gøre skoletjenestevirksomheden national med landsdækkende samarbejder, er samfinansieret af Kulturministeriet og Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling. Der lægges ikke skjul på, at man håber kommunerne efter projektiden kan og vil overtage hele eller væsentlige dele af finansieringen af de lokale - men nationalt forankret i netværket - skoletjenester.

Fra det nationale netværks side gør man - naturligvis - meget ud af at gøre opmærksom på, hvordan lokale skoletjenester er et redskab for kommunerne til at opnå, at også kulturinstitutionerne reelt kan bidrage til at virkeliggøre visionerne i folkeskolereformen og frem for alt aftaletekstens forestillinger om Åben Skole.

Den professionalisering af kulturinstitutioners undervisnings- og læringstilbud, som skoletjenestemodellen har skabt, gjorde

Figur 3: ST-modellen

det ligeledes selvfølgelig, at *Skoletjenesten på Sjælland* blev en aktiv partner i forbindelse med projektet 'Learning Museum' om det tværinstitutionelle samarbejde mellem læreruddannelsen og museerne - endda så aktiv, at samarbejdet lige så ofte ses omtalt som et samarbejde mellem 'læreruddannelser og skoletjenester' som et samarbejde mellem 'læreruddannelser og museer'.

Nationalt Netværk af Skoletjenester

I foråret 2013 besluttede kulturministeren samt børne-, undervisnings- og ligestillingsministeren at understøtte skolers og kulturinstitutioners samarbejde med henblik på at styrke anvendelsen af kulturinstitutionernes læringsressourcer i skolernes undervisning.

Beslutningen om at etablere et nationalt netværk af skoletjenester⁴² skal blandt andet ses i lyset af 'den understøttende undervisning', der er en central del af aftaleteksten fra juni 2013 om et fagligt løft af folkeskolen. Den understøttende undervisning skal bidrage til, at pædagoger og lærere kan give eleverne en mere afvekslende og spændende skoledag. Det drejer sig blandt andet om varierede og differentierede læringsformer, der udfordrer både fagligt stærke og fagligt udfordrede elever, praktiske og anvendelsesorienterede undervisningsformer, der åbner skolen mod den omgivende verden samt tilegnelse af viden, innovation, entreprenørskab og kreativitet, der gør eleverne i stand til at omsætte viden til produkter af værdi for andre.

42 <http://skoletjenestenetaerker.dk/>

Kulturinstitutionerne har et stort potentiale til at understøtte den enkelte elevs læring gennem aktiviteter på f.eks. museer som en mere anvendelsesorienteret læringsarena for eleverne. Initiativet til at styrke samarbejdet mellem skoler og kulturinstitutioner vurderes at fremme skolernes samarbejde med omverdenen og fremme mulighederne for, at kulturinstitutionernes læringsressourcer kan understøtte undervisningen i skolerne som et løft af fagligheden.

Det nationale netværk af skoletjenester er et treårigt udviklingsprojekt med opstart den 1. august 2013. Projektet er finansieret ligeligt af Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling samt Kulturministeriet. Finansiering dækker ansættelsen af en projektleder i Skoletjenesten på Sjælland samt tre koordinatore, der placeres geografisk rundt om i landet. I udgangspunktet er netværket derfor finansieret af ministerierne. Det tilstræbes dog, at der sker kommunal medfinansiering i de kommuner, hvor de enkelte koordinatore placeres.

I en forsøgsperiode fra 2009-2012 støttede Kulturministeriet oprettelse af to vestdanske 'centre for museumsundervisning', som supplement til aktiviteten i Østdanmark, der er drevet af Skoletjenesten på Sjælland. Centrene har været drevet af to konsortier af museer i henholdsvis Region Syddanmark (MUSKO) og Region Midt-/Nordjylland (Museumsundervisning MidtNord) med årlig støtte til driften fra Kulturstyrelsen. Ambitionen med forsøget var at sikre en landsdækkende indsats for skoletjenesterne. Det nationale netværk for skoletjenester bygger videre på aktiviteter og erfaringer fra centrenes arbejde.

Projektledelsen af skoletjenestenetværket forankres i Skoletjenesten på Sjælland (projektejer) hos en projektleder for netværket. Samarbejdet med Skoletjenesten på Sjælland tager udgangspunkt i de mange års erfaringer inden for skoletjenestevirksomheden som har resulteret i opbygningen af et solidt netværk af kulturinstitutioner i Danmark. Det er derfor ikke uvæsentligt at bemærke den tætte kobling mellem Skoletjenesten på Sjælland og Nationalt Netværk af Skoletjenester.

På baggrund af netværkets arbejdsopgaver og ansvarsområder er det en fordel, at de koordinatore, der blev ansat i efteråret 2013 dels har et kendskab til både skole- og museumsverden, og dels allerede har et godt kendskab til eksisterende netværk og initiativer på området. Ligeledes er koordinatorenes placering vigtig. Placeringen skal både tage højde for, at der skal være et miljø for samarbejdet mellem skoler og kulturinstitutioner og samtidig skal de placeres, så de tilsammen - så vidt muligt dækker nationalt. Koordinatorerne bør som udgangspunkt placeres med tilknytning til en relevant forvaltning f.eks. børne- og ungeforvaltningen,

så der er et naturligt udgangspunkt for samarbejdsflader og mulighed for at indgå i relevante pædagogiske miljøer. Den kommunale forankring skal fungere som platform for koordinatorens samarbejde og dialog med andre kommuner, der er interesseret i at styrke samarbejdet mellem skoler og kulturinstitutioner. Der defineres ikke gensidigt udelukkende grænser mellem koordinatorenes virkeområder, men der gives mulighed for flere samarbejder mellem aktører og koordinatore, hvor det findes konstruktivt. Der lægges endvidere vægt på, at koordinatorene har eller udvikler et stærkt lokalt netværk med kendskab til de lokale karakteristika, udfordringer og ressourcer. På baggrund af ovenstående arbejdes der for følgende placering af koordinatorene: Esbjerg Kommune, Randers Kommune, Aalborg Kommune, Fredericia Kommune og Københavns Kommune.

Undervisningsaktiviteter fra museer og kulturinstitutioner er hidtil blevet markedsført på henholdsvis 'skoletjenesten.dk' og de to tidligere centre for museumsundervisnings hjemmesider. Ved overgangsperiodens afslutning er det besluttet ikke længere at opretholde hjemmesiderne fra de to tidligere centre. Annoncering af undervisningsaktiviteter samles i stedet på én national portal via 'skoletjenesten.dk', hvor kulturinstitutionerne er opdelt i Øst for Storebælt og Vest for Storebælt.

Netværket har den 5. april 2016 modtaget tilsagn fra Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling og Kulturministeriet om, at projektperioden er blevet forlænget 2016 ud. I løbet af denne periode vil ministerierne derudover arbejde videre på at afklare, om projektet kan fortsættes på længere sigt. Netværket blev i november 2016 yderligere forlænget et år frem til 2018.

Kapacitet

Skoletjenesten har gennem mange årtier (siden 1970'erne) fungeret som 'det formidlende led' mellem museerne og folkeskolen i tilknytning til det pædagogiske og didaktiske arbejde med museernes samlinger. I tilknytning til Skoletjenesten på Sjælland findes der et omfattende netværk af personer med stor arbejds erfaring i grænselandet mellem skolen og kulturinstitutionerne. Disse personer har såvel teoretiske som praktisk pædagogiske og didaktiske kompetencer og har gennem tidligere projekter vist, at de ubesværet bevæger sig imellem skolernes og museernes forskellige verdener.

Skoletjenesten i København er i dag udvidet til Skoletjenesten på Sjælland og har gennem Nationalt Netværk af Skoletjenester mulighed for at etablere sig mere permanent på sigt efter projektperiodens udløb ultimo 2017. Det betyder, at *skoletjenesten* som fænomen kan konceptualisere sig i et

mere forpligtende samarbejde mellem læreruddannelserne og museerne, eftersom Skoletjenesten på Sjælland kan tilbyde et pædagogisk og didaktisk refleksionsrum, hvor også museumsdidaktik og kulturarvspædagogik kan forholdes til folkeskolens pædagogiske og didaktiske praksis.

Derfor har Skoletjenesten på Sjælland i form af et Nationalt Netværk af Skoletjenester kapaciteten til at kunne varetage funktionen som 'praktikskole' i et formaliseret samarbejde mellem læreruddannelsen og museerne.

Commitment

Det politikdesign som LM-modellen kan understøtte ligger umiddelbart helt på linje med det arbejde som Skoletjenesten på Sjælland allerede udfører i dag, og som vi har benævnt ST-modellen. I relation til tidligere erfaringer burde den rolle som Skoletjenesten på Sjælland tilskrives i politikdesignet, internt kunne opfattes som overkommelig og begribelig - med solide rødder i mere end 40 års erfaringsdannelse. Samtidig kan man også anskue LM-modellen, som en 'trussel' mod ST-modellen, da LM-modellen på sigt - såfremt flere og flere lærerstuderende vælger at afholde deres praktik på et museum, kan medføre at Skoletjenesten på Sjælland går hen og mister opgaver.

I Learning Museum projektet er det lærerstuderende, der udarbejder læremidler til brug for lærere i eksterne læringsmiljøer som f.eks. museer. I Skoletjenesten på Sjælland er det færdiguddannede lærere, som typisk er ansat i Skoletjenesten på Sjælland og på et museum, der udarbejder læremidler til brug for lærer. Efter reformen har arbejdet særligt været orienteret mod at udarbejde materiale, der opfylder kravene til en læringsmålstyret undervisningspraksis i tilknytning til reformen af folkeskolen. Arbejdet med at skabe synlige læringsmål for den enkelte elev fylder meget i lærernes arbejde, hvor der ikke længere er tid til at forberede sig. Derfor efterspørger lærerne i højere grad 'færdige pakker', som kan anvendes i undervisningen. Skoletjenesten på Sjælland har mange års erfaring i at udvikle færdige pakked løsninger til lærerne på de danske folkeskoler.

ST-modellen kan således anskues som en kapacitetskompenenserende strategi, til forskel fra LM-modellen som en kapacitetsopbyggende strategi.

Kommunerne kan her møde lærerne (gennem skoleledelsen) i deres nye arbejdsvilkår, hvor der kun er tid til at efterspørge færdige pakker - samtidig med, at Åben Skole skal implementeres. Kommunerne kan sende et signal til skolerne om, at de skal benytte sig af Skoletjenesten på Sjællands ydelser. På den måde kan LM-modellen udgøre et supplement til

ST-modellens udbredelse, hvor forskellen udmøntes i, at det er lærerstuderende, der udarbejder læremidler i LM-modellen - og i ST-modellen er det læreruddannede med tilknytning til Skoletjenesten på Sjælland, der udarbejder læremidler.

En måde at formalisere denne rolle på i forhold til Skoletjenesten på Sjælland vil være at øge omfanget af deltagelsen i de kommunale partnerskabsaftaler med læreruddannelserne for gennem disse aftaler at forpligtige sig til at være til rådighed for skolernes og læreruddannelsernes virke for således at kunne agere i skolens tjeneste, da Skoletjenesten på Sjælland i forvejen er finansieret af kommunale midler.

Skoletjenesten på Sjælland har som kommunal anordning mulighed for at påvirke processen med at koble skole og kulturområdet i de kommuner, hvor man endnu ikke har lagt enhederne 'Børn og Kultur'⁴³ sammen. De kan således fungere som brobyggere mellem de to områder i kommunalt regi.

Signalering

Skoletjenesten har brug for et klart signal om deres betydning fra ODM samt fra enten Danske Professionshøjskoler, LLN eller kommunerne - som udfoldet under afsnittet om 'commitment'. Signalet bør betone vigtigheden af, at museernes formidlingsvirksomhed over for folkeskolen og læreruddannelsen i tilknytning til f.eks. faget historie har brug for Skoletjenesten på Sjællands kompetencer, sådan som de spredes i Nationalt Netværk af Skoletjenester.

Hovedbudskabet i signalet til Skoletjenesten på Sjælland bør handle om, at se Skoletjenesten som en hovedaktør i implementeringen af Åben Skole, da det er denne form for virksomhed, de har bedrevet siden 1970'erne, og derfor har gjort sig væsentlige erfaringer med, som dermed ikke behøver gentagelse i regi af f.eks. Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

43 Se her Esbjerg Kommune:

<http://www.esbjergkommune.dk/om-kommunen/organisation/b%C3%B8rn-kultur.aspx>

Se også KL's Børne og Kulturudvalg:

<http://www.kl.dk/Kommunalpolitik1/Politisk-organisation/Politiske-udvalg/Borne--og-kulturudvalget/>

Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling

Reformen af folkeskolen i 2013 havde i kølvandet på det politiske forlig et antal initiativer. Et af dem var oprettelsen af Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling⁴⁴ (HistorieLab).

HistorieLab er et videncenter, der i perioden 2014-2018 skal bidrage til at udvikle undervisningen i historiefaget i folkeskolen samt formidlingen af historie og kulturarv blandt børn og unge, især – men ikke kun – i regi af folkeskolen. Måden, centret arbejder på, er ved at indsamle danske og udenlandske erfaringer, arbejde med praksisnær forskning og eksperimenter samt spredning af resultater som vidensdeling.

Af HistorieLabs hidtidige virksomhed fremgår det, at man har satset på mange eksperimentelle projekter, der kan udvikle historieformidlingen generelt og historieundervisning mere specifikt. Der er tale om eksperimentelle projekter med to forskellige dimensioner, som på hver sin måde udvider grænserne for centrets virksomhed.

På den ene side er der skabt et netværk af partnerskabsskoler, og f.eks. samarbejder med kommuner, skoler og museer, som gør det muligt for HistorieLab at komme helt ud i den daglige skolevirksomhed og dels få erfaringer, dels eksperimentere og dels forankre ideerne. På den anden side så har centret også iværksat og gennemfører en række undersøgelser, hvor man bevæger sig uden for folkeskolen men med mulighed for betydelig udbredelse af idé- og metodeudvikling, som ligeledes er relevant for folkeskolen. Det gælder f.eks. når HistorieLab arbejder med historie- og kulturarvsformidling i ungdomsuddannelserne, i pædagoguddannelsen og i læreruddannelsen. Nærværende undersøgelse er således en del af det sidstnævnte arbejdsfelt, som centret har taget op.

Det er i evnen til at få de praktiske eksperimenter på gulvet i folkeskolen og undersøgelser af grænseområder for folkeskolen, til at hænge dynamisk sammen, der er centrets styrke. Gennem akademisk refleksion over resultater fra praksisnær forskning og tilbageføring af nye impulser til den daglige praksis, skaber centret sin identitet men også sin position i feltet.

Kapacitet

Design af en politik i forlængelse af LM-modellen bør have en opfølgning gennem en uafhængig aktør med forskningsmæssig kompetence og overblik inden for det aktuelle område. Na-

tionalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling også kaldet HistorieLab er beliggende i Jelling, hvor der tillige findes en læreruddannelse og en pædagoguddannelse under UCL. HistorieLab er en direkte udløber af skolereformen fra 2013 og skal i den sammenhæng arbejde for at styrke historie- og kulturarvsformidlingen til børn og unge.

HistorieLab har alle forudsætninger for at være den forsknings- og udviklingsmæssige forbindelse mellem museer, skoletjeneste og læreruddannelse. I rollen indgår tillige et strategisk samarbejde om anvendt forskning og udvikling på området og dermed en tydelig vej til internationalisering af denne særlige samarbejdskonstruktion.

Commitment

Videncentret kan forblive en permanent løsning med mulighed for ekspansion og dermed indtagelsen af en position, som det forsknings- og udviklingsmæssige link for samarbejdet mellem læreruddannelsen og museerne i forlængelse af samarbejdet mellem folkeskolen og museernes skoletjenester.

Videncentret forpligtes gennem at have ansvaret for kvalitetssikringen af partnerskabsaftaler på området og kan f.eks. udarbejde en årsrapport bestilt af Styrelsen for Videregående Uddannelser om udviklingen på området.

Dette vil i første omgang gælde praksistilknytningen, da praktikaftalerne kvalitetssikres af professionshøjskolerne i direkte forlængelse af tilsynsplikten hos Styrelsen for Videregående Uddannelser i relation til sikring af professionshøjskolerne kvalitet.

Derfor foreligger der et mellemværende mellem de professionshøjskoler (UCS) og UCL, der har tilføjet 'museets skoletjeneste' som mulig praktikskole i praktik II – også selvom dette foregår i regi af studieordningens institutionsdel – niveau 2 (UCS) og studieordningens modulbeskrivelser – niveau 3 (UCL) og ikke i tilknytning til den fælles del (det nationale niveau 1).

Signalering

Centret behøver et signal fra Styrelsen for Videregående Uddannelser – gerne støttet af og udtrykt gennem en efterspørgsel fra såvel NFH som LLN. En årlig rapport om udviklingen inden for området – eventuelt med udblik til tendenser i EU og/eller internationalt – bør således bestilles af Styrelsen for Videregående Uddannelser.

⁴⁴ <http://historielab.dk/>

To nationale aktørers placering i feltet

Imellem hovedaktørerne i et samarbejde omkring læreruddannelsen og museerne *kan* der være områder, hvor man kan opleve, at en af de andre aktører trænger ind på ens område eller forsøger at konkurrere om ressourcerne. Derfor findes der altid en risiko for optrapning af en konflikt, hvis parterne ikke finder en rollefordeling, som alle kan acceptere og leve med. Her drejer det sig særligt om to forhold, der er vigtige at forholde sig til:

Forholdet mellem museerne og Skoletjenesten på Sjælland samt Nationalt Netværk af Skoletjenester.

Forholdet mellem de to nationale aktører: Nationalt Netværk af Skoletjenester og Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Museernes skoletjenester

Som vi har set tidligere, har museerne en pligt til at arbejde med formidling jf. museumsloven, og Kulturstyrelsen opfordrer museerne til at udvikle målrettede tilbud til grundskolen og undervisningssektoren i bredeste forstand. Det indebærer ligeledes, at set fra Kulturstyrelsens perspektiv har museerne, som modtager statsligt tilskud, midler til – i større eller mindre omfang – at tilgodese arbejdet med formidling og undervisning.

En del museer har opbygget deres egne ressourcer til formidling og undervisning. Andre har aftaler med Skoletjenesten på Sjælland om samarbejde, mens andre igen har nedprioriteret formidlingen og ikke mindst undervisningen. Samtidig spreder skoletjenestemodellen sig i Danmark fra Øst mod Vest igennem netværket af skoletjenester.

Denne udvikling omfatter to forskellige udfordringer:

Dels *kan* et museum, der må forholde sig til begrænsede økonomiske ressourcer være fristet til at indgå i et samarbejde med Nationalt Netværk af Skoletjenester og på den måde få tilført ressourcer til den forventede undervisnings-/formidlingsvirksomhed. I bedste fald fører det til et kvalitetsløft af undervisningstilbuddene fra museets side, og i værste fald fritager det museet for at forholde sig til deres formidlingsmæssige og pædagogiske praksis, som en del af museets egen virksomhed. Dette kan indebære, at andre målgrupper f.eks. voksne og ældre mennesker ikke prioriteres i den formidlingsmæssige og pædagogiske museumspraksis.

Dels *kan* den ekspanderende og energiske *Skoletjeneste på Sjælland* opleves som en konkurrent til museet (og omvendt), hvor begge parter kæmper for at få hverdagen at hænge sammen rent ressourcemæssigt, eftersom begge er tilskudsmodtagere fra kommunerne.

Samarbejde mellem netværk og videncenter

Nationalt Netværk af Skoletjenester (Skoletjenestenetværket) og Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling (HistorieLab) er begge midlertidige initiativer, som forventer permanent status og dermed en mere solid institutionel forankring.

Skoletjenestenetværket udtrykker som en del af sin virksomhedsidé, at de gennem erfaringsudveksling og udviklingsarbejder bidrager til, at alle skoletjenester, der indgår i netværket får del i det, der udvikles gennem netværkets nationale orientering.

Det kan opleves som liggende snublende nær den virksomhedsidé som *HistorieLab* arbejder ud fra, hvor man med praktiske eksperimenter i skolen og undersøgelser af grænseområderne for folkeskolen udfordrer og skaber modeller for udvikling, som man giver tilbage til frem for alt folkeskolen.

Såfremt begge parter vil være initiativtagere til og ejere af de enkelte udviklingsindsatser, er der en risiko for, at staten, som finansierer begge projekter, ikke kan se nogen forskel på de to initiativer eller ser et (unødvendigt eller ligefrem problematisk) overlap imellem de to initiativer.

Det er således nødvendigt på sigt at aftale en arbejdsdeling mellem parterne, således at de hver især oplever, at deres kernevirkosomhed og virksomhedsambition(er) i det mindste opnås.

På den anden side viser projektet 'Museet i den åbne skole', som vi tidligere har omtalt, at de to instanser har en interesse i at samarbejde om forhold vedrørende Åben Skole.

Præcis i tilknytning til implementeringen af folkeskolereformen og ideen om Åben Skole viser det tværinstitutionelle samarbejde sig at være en fordel for begge parter (se her den helt nye *praksismanual* fra d. 28. november 2016 om projektet: *Museet i den åbne skole*⁴⁵).

45 <http://www.museumogskole.dk/>

Der er næppe tvivl om, at praksismanualen fra Learning Museum har været en inspirationskilde til den nye praksismanual, så om ikke andet kan selve konceptualiseringen af projekter mellem folkeskolen og kulturinstitutionerne forankres i 'praksismanualer' som formidlingsdesign, der skal inspirere andre til at lave lignende udviklingsarbejder. Der står beskrevet følgende om praksismanualens funktion:

Museet i den åbne skole udgiver en praksismanual i forbindelse med afslutningen af de 15 projekter. Praksismanualen er til for dig, der søger inspiration og gode råd til at indgå i samarbejder med museer, skoler og kommuner og udvikle læringsaktiviteter til skoleelever. Erfaringerne kommer fra andre i lignende situationer.

Praksismanualen har to hovedkapitler 'Udviklingsprojekt' og 'Idekatalog'. Der er desuden skabeloner, der kan bruges, når der laves udviklende samarbejder. Den kan både læses fra start til slut og fungerer som et opslagsværk.⁴⁶

Praksismanualen her har således nøjagtig sammen funktion, som praksismanualen fra Learning Museum, dvs. muligheden for at gøre projektdeltagernes erfaringer til genstand for andres erfaringsdannelse ud i det tværinstitutionelle samarbejde mellem læreruddannelsen specifikt eller skolen generelt og kulturinstitutionerne.

46 Ibid.

Udsyn til Europa og Norden

Samarbejde mellem læreruddannelsen og museerne er ikke unikt for Danmark. Derimod kan man sige, at det landsdækkende initiativ, vi nu kender som Learning Museum, er originalt, pga. dets landsdækkende karakter.

Der findes flere eksempler på, hvordan læreruddannelser og museer samarbejder. Dette samarbejde kan være mere eller mindre formelt organiseret. Et inspirerende eksempel findes i Belgien i provinsen Valonien, hvor man i mere end 10 år har haft et etableret samarbejde.

Læreruddannelsen ved Université Catholique de Louvain og ved Université Libre de Bruxelles anvender museer - frem for alt med tilknytning til universitetsverdenen - som det man i Danmark ville kalde *praktikskoler*, hvor lærerstuderende deltager i gennemførelsen af undervisningen for grundskolen og gymnasiet.

Samarbejdet mellem universiteterne med læreruddannelser og museer har en direkte relation til Valoniens uddannelsesministerium, hvor ministeriet hvert år fastlægger, hvilke temaer man ønsker, at de lærerstuderende skal arbejde med i de undervisningstilbud, de er med til at gennemføre på museerne.

I Belgien findes der også eksempler på, at store museer uden direkte tilknytning til universiteterne og dermed læreruddannelsen udvikler og tilbyder det, de kalder "*programmes à la carte*" for hele hold af lærerstuderende, som dels udfylder elementer i læreruddannelsen og dels introducerer til, hvordan det pågældende museum kan anvendes i undervisning. Denne type af samarbejde er ikke særligt formelt organiseret, og der findes ikke nedskrevne aftaler. Når man ser nærmere på samarbejdet er det primært knyttet til enkelte medarbejdere og museernes ledelse, som ønsker at satse på netop dette samarbejde.

På samme måde som på de belgiske læreruddannelser findes der eksempler i andre lande, hvor det enkelte universitet med en læreruddannelse har et mere eller mindre formelt organiseret samarbejde med et eller flere museer.

Samarbejdet kan være relativt begrænset, som det f.eks. ses på universiteterne i Belgrad, Brno og Bilbao. Her består samarbejdet hovedsageligt i, at lærerstuderende tilbydes specialudviklet guidede ture i udstillingerne og samlingerne.

Mest omfattende og formaliseret synes samarbejdet mellem University of Cambridge og en række museer i Storbritannien at være. Samarbejdet har eksisteret i nuværende form siden 2010 og omfatter både undervisning på museerne for hold af lærerstuderende og individuelle praktikforløb. I undervisnin-

gen af studiehold er man siden 2014 gået endnu videre, og ud over at introducere til museets mange muligheder, skabes der nu mere specielle undervisningsforløb, hvor temaer hænger meget tæt sammen med et aktuelt fokus i museets egen udvikling.

Dette ses f.eks. i forbindelse med programmet "Enterprising Educators" som tilbydes af Fitzwilliam Museum i Cambridge. De individuelle praktikforløb kan tydeligvis arrangeres sådan, at universitetet, museet og den studerende aftaler et individuelt indhold samt længde af forløbet. Museerne er ikke direkte involverede i bedømmelse eller eksamination. Men der er en kontinuerlig kontakt mellem universitetets ansvarlige lærer og kontaktpersonen, der ligeledes fungerer som vejleder på museet.

Så vidt vi kan se, er denne model særligt omfattende i Cambridge og ved University of Bedfordshire samt University of East Anglia, men den findes i forskelligt omfang ved mange andre universiteter med læreruddannelser i UK.

En mere overfladisk gennemgang, af hvad der findes af samarbejde uden for Europa, viser et samarbejde efter nogenlunde samme struktur som i Cambridge ved universiteter som Boston University School of Education, Michigan State University og University of Pittsburgh Center for Learning - alle i USA. Ifølge Museum Education Monitor findes tilsvarende samarbejder vel etableret i såvel Canada som Australien.

De universiteter og museer, vi har været i kontakt med i forbindelse med denne undersøgelse, kan i dag ikke bekræfte, at de lærere, der under deres uddannelse har haft praktik på museer, senere i deres arbejde som lærere benytter museerne mere end andre lærere. Det hænger blandt andet sammen med, at denne problemstilling endnu ikke er undersøgt, men interessen for at få gennemført en sådan undersøgelse, synes at ligge lige for.

Organiseringen af skoletjenestevirksomheden i tilknytning til Skoletjenesten på Sjælland er tilsyneladende unik for Danmark. Til gengæld er Danmark ikke ene om at foretage en reform af grundskolen. I Finland er man i perioden 2012-2017 ved at gennemføre en reformering af hele uddannelsessystemet - udfoldet som en '*Curriculum reform in Finland*⁴⁷', men der er ikke et særligt fokus på samarbejdet mellem uddannelses- og kulturinstitutioner, dette til trods for at netop de to områder er samlet i et og sammen ministerium nemlig '*Ministry of Education and Culture*'. Det er en reform af hele

47 http://www.oph.fi/download/151294_ops2016_curriculum_reform_in_finland.pdf

uddannelsessystemet, der er begrundet i samfundsmæssige ændringer som f.eks. globalisering.⁴⁸

Det betyder blandt andet, at man fra det 'Finnish Nationale Board of Education' er optaget af følgende "key questions of the reform"⁴⁹:

What will education mean in the future? What types of competencies will be needed? What kind of practices would best produce the desired education and learning? **VISION**

How will change be realised in municipal and school cultures and in every lesson? Significance of personal vision and will. **ACTION**

What kind of skills will teachers and other school staff require to be able to work so as to promote education and learning for the future? **TEACHER EDUCATION**

How do the national core curricula and local curricula guide and support the work of teachers and the school community? **STANDARDS**

Set i lyset af den danske folkeskolereform og ikke mindst ideen om Åben Skole, vil det finske reformarbejdes fokus på 'curriculum' i særdeleshed kunne involvere og problematisere de eksterne undervisningsmiljøers forhold til 'curriculum'.

Det kan derfor være værdifuldt at se lidt nærmere på, hvordan man i Norge og Sverige har grebet organiseringen af samarbejdet mellem skolen og museerne an. Det handler om *Den Kulturelle Skolesekken* i Norge og *Skapande Skola* i Sverige. Disse initiativer kan ses på linje med de andre nationale initiativer i Danmark, nemlig Nationalt Netværk af Skoletjenester og Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling.

Såvel de svenske, norske som de danske nationale initiativer har en ambition og vision om at skabe flere kulturoplevelser i grundskolen gennem et samarbejde mellem producenter af kulturoplevelser og skoleverdenen.

Eftersom disse initiativer har meget tilfælles, men også viser en del forskelle, kan det være interessant at se lidt nærmere på dem. Desuden spiller de alle en vigtig rolle for de respektive landes museer, og deres muligheder for at deltage i et samarbejde mellem læreruddannelsen og museerne.

I sommeren 1996 blev der præsenteret en rapport fra Kulturdepartementet (Kulturministeriet) i Oslo med den interessante og overraskende titel "*Broen og den blå hesten*". Den handlede om den æstetiske dimension og status i grundskolens hverdag og om samarbejdet mellem grundskolen og de eksterne institutioner. Allerede fem år tidligere havde man i det norske Storting efterspurgt handling: *Når kulturpolitikken skal føres frem på alle samfunnsområder, er det noe som utpeker seg spesielt. (..) Dels gjelder det den sammenheng som finnes mellom kunst og vitenskap som likeverdige deler av samfunnets kreative kapital, og som forutsetter en likestilling av kunnskap som innhentes gjennom kunstneriske og vitenskapelig funderte prosesser.*⁵⁰

De første initiativer, til det som skulle blive "Den Kulturelle Skolesekken", blev fremsat af regeringen ledet af Arbejderpartiet, og der syntes ikke at være ideologisk modstand fra andre partier. Derimod var der diskussioner om, hvordan indsatsen skulle udformes og frem for alt om, hvor meget eller lidt kommunerne skulle involveres.

Fra og med 2003 indførte Norges regering "Den Kulturelle Skolesekken" med bred støtte i Stortinget. Målet var, at alle skoleelever skulle møde professionel kunst og kultur i skolen. Desuden skulle ordningen dække scenekunst, visuel kunst, musik, film, litteratur og kulturarv. Organisatorisk skulle ordningen være et samarbejde mellem Kulturdepartementet (Kulturministeriet) og Kunnskapsdepartementet (nærmest Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling). Ordningen skulle finansieres af overskydende midler fra tips og spil.

I første omgang blev det fylkeskommunerne (regionerne), der samlede ansøgninger ind til et projektforslag for programmet, som efterfølgende blev godkendt i Kulturdepartementet. Senere blev programmet udviklet, således at Kulturdepartementet udlagde det til sine myndigheder at udvælge ansøgninger fra kulturinstitutioner til godkendelse.

Det var tydeligt, at der var tale om projekter inden for det norske initiativ. Det betød ofte, at indsatser i forhold til produktion og leverance af kulturoplevelser til skolen var af meget høj kvalitet, men også at når projektet blev afsluttet, så var programmet ligeledes væk. Desuden er det kulturproducenterne som producerer og håber på, at der findes en efterspørgsel. I Sverige indførte en konservativ-liberal regering med virkning fra skoleåret 2008/2009 en ordning som kaldtes "Skapande Skola". Ligesom den norske skolesæk - som mere eller mindre tydeligt var forbillede for det svenske initiativ - så blev indsatsene udformet som projekter, altså med en tidsbegrænsning,

48 Ibid. (s. 17)

49 Ibid. (s. 8)

50 Se <https://www.duo.uio.no/bitstream/handle/10852/30725/Haraldsen.pdf?sequence=4>

der passede med skoleåret. Ligesom i Norge var initiativet tænkt bredt, så alle kunst- og kulturformer kunne rummes inden for initiativet. Men i modsætning til Norge, så valgte man i Sverige, at det skulle være skolerne eller skolernes ejere (ofte kommunerne), der skulle indsende ansøgningerne til Kulturrådet (svare i denne sammenhæng nogenlunde til Kulturstyrelsen).

Man skulle altså forestille sig, at det nu skulle være 'købers marked'. Så enkelt er det imidlertid ikke blevet, eftersom det ofte er institutionerne i hjemkommunen, der udgør de leverandører som kommunerne anvender - nogle gange er det i praktikforløbet, at disse institutioner skriver ansøgninger, som kommunerne sender ind til Kulturstyrelsen, hvor det er kulturadministratorer og ikke skolefolk, der bedømmer ansøgningerne.

I Sverige er det dog skattepengene i Kulturdepartementet, som finansierer hele programmet, og programmet er udvidet og dækker i dag både førskolen og hele grundskolen - desuden har programmet opnået en popularitet som formodentlig handler om, at programmet fortsætter uændret, uanset om der kommer en ny socialdemokratisk ledet regering til eller ej.

Den norske "Kulturelle Skolesekken" og den svenske "Skapande Skola" er begge initiativer søsat fra oven ligesom de nationale tiltag i Danmark omkring Nationalt Netværk af Skoletjenester og Nationalt Videncenter for Historie- og Kulturarvsformidling, der til sammenligning med Skoletjenesten på Sjælland, er et lokalt initiativ - først forankret i København og dernæst i tilknytning til hele Sjælland.

Nationalt Netværk af Skoletjenester er finansieret af særlige statslige midler fra to ministerier, mens de lokale skoletjenester i praksis er finansieret af kommunerne, hvor skoletjenesterne virker. Hertil kan man fra tid til anden få adgang til eksterne projektmidler i relation til den enkelte skoletjenestes virksomhed. Vi har ikke kunnet finde belæg for, at der skulle findes nogen speciel ideologisk retning bag initiativet til skoletjenestearbejdet eller Skoletjenesten på Sjælland som virksomhed.

Både i Sverige og i Norge har der været og findes til stadighed, initiativer hvor læreruddannelsen og museerne har samarbejdet. I Norge har der siden 2014 været en opfordring til læreruddannelserne, om at samarbejde med det omliggende samfund, og på flere universiteter og højskoler med læreruddannelser, er der nu forsøgsvirksomhed med praktik på blandet andet museer, der indtil videre virker som om, de er afhængige af, at der findes ildsjæle med en lokal forankring.

I Sverige forekommer det også at være ildsjæle, der har været anledning til etableringen af samarbejder mellem læreruddannelsen og museerne.

Det største omfang og det bedst dokumenterede, er samarbejdet i perioden 2005-2007 mellem Stockholms Lärarhögskola (nu en del af Stockholms Universitet) og Historiska Museet i Stockholm. Senere har der i perioden 2009-2011 været et samarbejde mellem læreruddannelsen på Stockholms Universitet og 15 museer i Stockholm. Det senere samarbejde havde ikke nogle praktikforløb på samme måde som det forrige og var mest præget af guidede turer på museerne samt introduktion til museernes verden. De to indsats i Sverige havde indbygget elementer i delkurserne "Kulturanalys i Partnerområdet" (2005-2007) og "Samhåll, kultur och lärande" (2009-2011).

I begge projekter var man dybt afhængige af, at der fandtes en ildsjæl - Annika Bergsland - der ligesom Tine Seligmann i Danmark indså det indlysende i samarbejdet og overkom alle de vanskeligheder, som findes i mødet mellem de to verdener i forhold til f.eks. Learning Museum projektet.

En væsentlig iagttagelse fremstår som tidligere nævnt efter at have set på udviklingen i Europa samt nabolandene og da særligt på skole-kultur samarbejdet og læreruddannelses-museum samarbejdet i Norge og Sverige.

Der findes ingen *Skoletjeneste* i de andre lande, som er sammenlignelig med Skoletjenesten på Sjællands virksomhed i Danmark. Eftersom vi i dag kan tale om '*skoletjenestemodellen*' ST-modellen, som overskrift for både lokal organisering og national netværkssamarbejde, er det rimeligt at se denne konstruktion, som en særlig forudsætning for den videre udvikling af samarbejdet mellem læreruddannelserne og museerne i Danmark - en forudsætning, som hele tiden må medtænkes ved sammenligninger med forholdene i andre lande.

Referencer

- Annika Bergsland (2003) "En olycklig kärlek", i 'Svenska museer' 2003:4.
- Annika Bergsland (2012) "Läroarbildning plus museum är sant", opgave, Stockholms Universitet.
- Annika Bergsland (2013) "Öppna den tunga porten", i 'Spänningsfyllda erfarenheter - ämnesdidaktik i skilda kontexter'.
- Annika Bergsland & Peter Ljunggren (2007) "Så här vill jag göra med mina framtida elever. Rapport om samverkansprojekt kring läroarbildning mellan Läroarbögskolan i Stockholm och Statens Historiska Museum 2005-2007", FOU rapport 3, Statens Historiska Museer.
- Børne- og Kulturchefforeningen (2010) "Guldet i nabolaget - om læring og fællesskab i lokalsamfundet" http://bkchefer.dk/wp-content/uploads/2012/09/Guldet_i_nabolaget.pdf
- Børne- og Kulturchefforeningen, Skolelederforeningen & Kommunernes Landsforening (KL) (2015) "En Ny Praxis i Folkeskolen" <https://www.kl.dk/PageFiles/1295220/Ny%20praksis%20i%20folkeskolen.pdf>
- Familie-, Kultur- og Administrasjonskomiteen (2003) "Instilling fra familie-, kultur- og administrasjonskomiteen om Den kulturelle skulesekken", innstilling till Stortinget nr. 50, Oslo.
- J. T. Forchhammer (1963) Specialnummer V, Skole og Museum, redaktion: Finn Held og Erik Jensen, København: Unge Pædagoger, side 49-53.
- Sara Grut (ed.) (2014) "En omtolkad kultursatsning. Museerna och Skapande skola", Jamtli Fornvårdaren nr. 36, NCK forskningsrapport, Östersund.
- Stefan Herman (2016) "Hvor står kampen om dannelse?", Informations Forlag.
- Trine Hyllested & Connie Stendal Rasmussen (red.) (2013) "Skolen i virkeligheden - omgivelserne som læremiddel", Forlaget UP - Unge Pædagoger.
- Guri Jørstad (1998) "Kultur og utdanning mot årtusenskiftet", tale 3 december 1998. Findes på Kulturdepartementets hjemmeside: https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/kultur_og_utdanning_mot_artusenskiftet/id262271/
- No Emil Sjöberg Kampmann (2016) "Kampen om professionelt arbejde i folkeskolen - en styringsanalyse af læreres og pædagogers professionaliseringsbetingelser", Ph.d.-afhandling fra RUC, Institut for Samfund og Globalisering, november 2015, forsvaret d. 5. februar 2016.
- Lars Emmerik Damgaard Knudsen (2016) "Åben skole - paradoks og pædagogik". I: Unge Pædagoger, nr. 3, s. 3-12, Tema: Åben Skole.
- Kommunernes Landsforening (2015) "Læring i den åbne skole". Kommuneforlaget A/S.

Kulturdepartementet (1996)	"Broen og den blå hesten", Oslo.
Kulturdepartementet (2007)	"Förordning om statsbidrag till kulturell verksamhet i skolan" (2007: 1436), Svensk Författningssamling, Stockholm.
Kulturarvsstyrelsen (2009)	"Museernes Læringspotentialer. Kortlægning af Museernes undervisningsaktiviteter til grundskoler og ungdomsuddannelser".
Kulturministeriet (2014)	"Strategi for skolebørns møde med kunst og kultur".
Kulturstyrelsen (2015)	"Den Åbne Skole - sådan griber du samarbejdet med skolen an - det begynder med børn og unge".
Kunnskapsdepartementet (2015)	"Bedre samarbeid om Den kulturelle skolesekken. Den kulturelle skolesekken styrkes", meddelelse fra regeringen 21 august 2015. Findes på regeringens hjemmeside: https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/bedre-samarbeid-om-den-kulturelle-skolesekken-dks/id2435460/
Leif Moos (2016)	"Pædagogisk ledelse i en læringsmålstyret skole?", Hans Reitzels Forlag.
Myndigheten för Kulturanalys (2013)	"Skapande skola. En första utvärdering", rapport 2013:4, Stockholm.
Nationalt Netværk af Skoletjenester (2016)	"SAMARBEJDER OG PARTNERSKABER MELLEMLER SKOLER, KOMMUNER, KULTURINSTITUTIONER OG EKSTERNE LÆRINGSMILJØER. En kortlægning af nationale erfaringer fra skoler, kommuner, kulturinstitutioner og andre eksterne læringsmiljøer", Denne kortlægning er udarbejdet med bidrag fra de ansatte i Nationalt netværk af skoletjenester. Projektgruppen består af projektmedarbejdere Marie Festersen Andersen og Maria Havgry samt projektledere Marie Damsgaard Andersen og Maria Kangas Christensen. Kortlægningen er udarbejdet for Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling og Kulturministeriet. www.skoletjenestenetvaerk.dk
Statens Kulturråd (2012)	"Skapande skola - en nulägesanalys", Stockholm.
Stortingsmelding nr. 38 (2003)	"Den kulturelle skolesekken", Oslo.
Tine Seligman (2013)	"Learning Museum: Learning and Creative Partnerships between Cultural and educational Institutions".
Tine Seligman (2014)	"Praksismanual - Learning Museum". http://learningmuseum.dk/wp-content/uploads/2014/03/Praksismanual-digital-ISBN-opslag.pdf http://learningmuseum.dk/wp-content/uploads/2011/08/Praksismanual-eng-digital-m-omsl-NY-0805.pdf
Unge Pædagoger (2011)	UP nr. 1, TEMA: Museumsdidaktik.
Unge Pædagoger (2015)	UP nr. 1, TEMA: Praksistilknytning.
Unge Pædagoger (2014)	UP nr. 2, TEMA: Praktikken i den nye læreruddannelse.

Unge Pædagoger (2016)	UP nr. 3, TEMA: Åben Skole.
Unge Pædagoger (1963)	Specialnummer V, Skole og Museum, redaktion: Finn Held og Erik Jensen, København.
Undervisningsministeriet (2013)	Den åbne skole. Almindelige bemærkninger til lovforslaget der vedrører den åbne skole. www.skole-foraeldre.dk/file/2926/download?token=zF1P0sZ0
Undervisningsministeriet (2014)	"Den Åbne Skole", Deloitte har udarbejdet et inspirationskatalog om Den Åbne Skole for UVM, udgivet d. 29. januar 2014.
Søren C. Winter & Vibeke Lehmann Nielsen (2008)	"Implementering af politik", Hans Reitzels Forlag - København.

Samtaler

23. september 2015	Ane Riis Svendsen, Skoletjenesten, Arbejdermuseet
23. september 2015	Loa Ingeborg Bjerre, UC Lillebælt
24. september 2015	Robert Jepsen, UC Syddanmark
24. september 2015	Dorthe Carlsen, UC Syddanmark
25. september 2015	Mie Engelbert Jensen, UC Syddanmark
15. oktober 2015	Poul Vestergaard, Skoletjenesten
6. november 2015	Tine Seligman, Learning Museum, Museet for Samtidskunst
8. november 2015	Nils M. Jensen, Organisationen Danske Museer
11. november 2015	Peter Brunbech, Historielab
13. maj 2016	Jens Flemming Pietras, historielærer, læreruddannelsen, UC Sjælland
23. maj 2016	Tine Seligman, Learning Museum, Museet for Samtidskunst
24. maj 2016	Dorthe Buskbjerg og Ninna Braüner, praktikkoordinatorer, UC Sjælland

E-mails

16. juni 2015	Christine Castle, Museum Education Monitor, Toronto
2., 3., 4. & 5. juli 2015	Lorenzo Berti, Aquarium-Museum de l'Université de Liège
8. & 9. juli 2015	Aida Vezic, Balkan Museum Network
9. juli 2015	Kate Noble, Fitzwilliam Museum, Cambridge & Cambridge Un.
9. juli 2015	Sara Gérardin, Musée royal de l'Afrique central
18. juli 2015	Berit Ljung, Stockholms Universitet
20. juli 2015	Itziar Martija, Bilbao Berreninen Museoa
21. juli 2015	Gina Bohackova, Karel Capek Museum, Prague
22. juli 2015	Marie-Aude Laoreux, Musée Mariemont & Université de Louvain-la Neuve
27. juli 2015	Lenka Mrázová, Masaryk University, Brno
11., 14., 18. juli & 13. september 2015	Annika Bergsland, Arkiv Sörmland
30. november 2015	Lasse Sonne, Buskeryd-Vestfold Højskole
9. februar 2016	Danske Professionshøjskoler
19. februar 2016	Styrelsen for Videregående Uddannelser
23. februar 2016	Slots- og Kulturstyrelsen
30. marts 2016	Tine Seligman, Learning Museum, Museet for Samtidskunst
7. april 2016	Dorte Villadsen, UC Sjælland
11. & 12. april 2016	Marie Broen, UC Sjælland
2. juni 2016	Dorthe Buskbjerg og Ninna Braüner, UC Sjælland

Bilag

Nr. 1

Från: Silas Christensen <sil@uds.dk>
Skickat: den 19 februari 2016 15:39
Till: Henrik Zipsane
Ämne: VS: CUP/Samarbejde mellem læreruddannelse og museer

Kære Henrik Zipsane

Tak for din henvendelse vedrørende øget samarbejde mellem læreruddannelsen og de danske museer.

Først vil jeg gerne sige, at det lyder interessant at se på, hvordan samarbejde mellem museer og læreruddannelsen kan understøtte undervisningen i historiefaget i læreruddannelsen.

I henvendelsen spørges der ind til, om Styrelsen for Videregående Uddannelser kan udtale sin støtte til, at praksisdelen på læreruddannelsen skal indeholde muligheden for, at denne kan finde sted på museer, samt at denne mulighed indskrives i partnerskabsaftalerne mellem professionshøjskoler og kommuner.

Jeg skal desværre meddele, at Styrelsen ikke kan imødekomme ønsket om en formel anbefaling. Dette skyldes to forhold. For det første skal læreruddannelsens praktikforløb finde sted i skoler på grundskoleniveau, jf. §12, stk. 3 i *bekendtgørelsen om uddannelse til professionsbachelor som lærer i folkeskolen* (BK. Nr. 1068 af 8. september 2015). For det andet angår beslutninger om praksissamarbejde på læreruddannelsen i øvrigt professionshøjskolernes faglige prioriteringer og hensyn. Det er således op til professionshøjskolernes vurdering, hvorvidt der ønskes et tættere samarbejde mellem læreruddannelsen og de danske museer.

På den baggrund vil styrelsen i stedet opfordre til, at I tager kontakt til Danske Professionshøjskoler, med henblik på at drøfte mulighederne for et tættere samarbejde mellem professionshøjskolerne og de danske museer.

Med venlig hilsen
Silas Christensen

Silas Christensen
Fuldmægtig
Center for Uddannelsespolitik
Telefon: +45 7231 8932
E-mail: sil@uds.dk

Uddannelses- og Forskningsministeriet
Styrelsen for Videregående Uddannelser Bredgade 43
DK-1260 København K
Telefon: +45 7231 7800
Fax: +45 7231 7801
E-mail: uds@uds.dk
www.uds.dk

Nr. 2

Från: Lis Madsen <LIMA@ucc.dk>
Skickat: den 9 februari 2016 13:41
Till: Henrik Zipsane
Kopia: Jørgen Knudsen
Ämne: SV: Samarbejde mellem læreruddannelse og museer

Kære Henrik

Tak for henvendelsen. Det er et fint initiativ, og vi har jo allerede samarbejder med museer og andre eksterne kulturinstitutioner. Vi vil støtte jeres anbefaling i forhold til muligt praksissamarbejde, praktik er ikke en mulighed i den eksisterende uddannelse.

Venlig hilsen

Lis Madsen
Programchef for Læreruddannelsen i UCC
Læreruddannelse og formidling
Direkte 41897671
LIMA@ucc.dk

GENBESØGT

